

MACARİSTAN PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ.....	35
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	43
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	57
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	66

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Macaristan, 2004 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasının ardından Dış Ticaret Politikası dahil olmak üzere Avrupa Birliği'nin diğer tüm ortak politikalarıyla beraber ortak ticaret politikasını da üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifesini uygulamaya koymuştur. Avrupa Birliği üyesi bir ülke olarak diğer üye ülkeler gibi Ortak Ticaret Politikasının en önemli aracını teşkil eden Ortak Gümrük Tarifesini (OGT) uygulamaktadır.

Avrupa Birliği üyeliği Macaristan'ın iç uygunluk değerlendirme sisteminin zorunlu modernizasyonunu ve Birliğin sistemleriyle uyumlaştırmayı gerektirmiştir. AB'nin Ortak Ticaret Politikası ile ilgili Macar Ulusal Yetkili Otoritesinin yerine getirdiği görevlerine (denetim/kontrol/lisanslama/vb.) (<https://mkeh.gov.hu/megfeleloseq>) adresinden ulaşılabilir.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelere ithalatla ortak kuralları uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilmektedir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük vergilerine;
- Menşe kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaşırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)³ (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşe ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar [Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından](#)⁴ paylaşılmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından son olarak, SKDM uygulamasının basitleştirilmesine yönelik bir [taslak](#) yayımlanmış olup SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatları, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız [Yeşil Mutabakat](#) sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)⁵, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁶ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

⁴ <https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm>

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416

⁶ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

Bu çerçevede, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)⁷, [Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü](#)⁸, [Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü](#)⁹, [Yapı Malzemeleri Tüzüğü](#)¹⁰ yasalaşmış olup [döngüsel araç tasarımı](#)¹¹ ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren [Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü \(ESPR\)](#)¹² ile ürün-bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu çerçevede, ESPR mevzuatında belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşegi dahil), lastik, deterjan, boya, yağlayıcılar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü](#)¹³ ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup, denetimlerde [AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi \(2010/75\)](#) kapsamında atık işleme tesisleri için belirlemiş olduğu Mevcut En İyi Teknikler belgeleri başta olmak üzere mevzuatta listelenen AB mevzuatları ve uluslararası sözleşmelere uyum esas alınacaktır.

[Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu](#)¹⁴ ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS) uygulamasının tüm sektörlerle genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibarıyla AB üye ülkelerinde tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının GÜS kapsamında gerçekleştirilmesine yönelik ortak kurallar düzenlenmiştir.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/req/2022/1616/oj>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/eli/req/2025/40/oj/eng>

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/eli/req/2024/3110/oj/eng>

¹¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L.202401781>

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157>

¹⁴ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en

Öte yandan, [Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü \(EUDR\)](#)¹⁵ ile 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozuluma yol açmadığı ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik özen yükümlülüğü beyanı zorunlu hale getirilmiştir.

29 Ocak 2025 tarihinde yayımlanan [Rekabetçilik Pcusulası](#)¹⁶ ile iklim değişikliği ile mücadele sürecinde AB'nin rekabetçiliğini artıracak adımlar atılması, inovasyonun kolaylaştırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB mevzuatlarının basitleştirilmesi amaçlanmıştır. 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Planı ile enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yeni finansman kaynağı oluşturulması, hammadde tedarik güvenliğinin sağlanması, uluslararası işbirliklerinin artırılması, kamu alımlarında sürdürülebilir ürünlere talebin artırılmasına yönelik tedbirler belirlenmiştir. Bu doğrultuda, otomotiv sektörü eylem planı ile demir-çelik ve metaller eylem planları yayımlanmıştır.

**AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında özet bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki "[Yeşil Mutabakat](#)" bölümünü¹⁷ takip ediniz.

Gümrük Vergileri

Macar gümrük mevzuatı ve politikaları AB mevzuatı ile tamamen uyumlu hale getirilmiştir. Temel olarak, AB gümrük mevzuatı aşağıdaki ana düzenlemelerden oluşmaktadır:

- Avrupa Parlamentosu ve Konseyin 952/2013 sayılı ve Birlik Gümrük Kanunu'nu belirleyen Yönetmelik
- Birlik Gümrük Kodunun belirli hükümleri ile ilgili ayrıntılı kurallar konusunda Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 952/2013 numaralı Yönetmeliğini (AB) tamamlayan Komisyon Tebliğ Yönetmeliği (AB) 2015/2446
- Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 952/2013 sayılı Tüzüğü'nün (AB) Birliğin Gümrük Kanunu'nu belirleyen belirli hükümlerinin uygulanmasına ilişkin ayrıntılı kuralları belirleyen 2015/2447 sayılı Komisyon Uygulama Yönetmeliği
- Elektronik sistem olarak henüz faal olmayan Birlik Gümrük Kanunu'nun belirli hükümleri için geçiş kurallarına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konseyinin 952/2013 sayılı Tüzüğü'nü tamamlayan ve Yetki Yönetmeliği (AB) 2015/2446'yı değiştiren 2016/341 no.'lu Komisyon Tebliğ Yönetmeliği (AB)
- Gümrük vergilerini hafifleten Topluluk sistemi kuran 1186/2009/EC sayılı Konsey Tüzüğü
- Tarife ve istatistiki sıralama ve Ortak Gümrük Tarifesine ilişkin 2658/87/EEC sayılı Konsey Tüzüğü
- Genel kural olarak, uygunsuzluk dolayısıyla gümrükleme eksikliği, gümrük vergisi açığının %50'sine kadar gümrük cezası gerektirmektedir.

Öte yandan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 31 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük

¹⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1687867231461>

¹⁶ https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en

¹⁷ <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat>

vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır. Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta, geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibarıyla) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:

(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

Gümrük Kontrolleri

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sektöre uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlamıştır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en)¹⁸ adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir.

¹⁸ https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en

Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildiriminin yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır.

Tüzüğe (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj>) bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne [Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/1441/oj) adresinden ulaşılabilir.

İç Vergiler ve Oranları

Macar vergi sistemi Almanya ve Avusturya sistemine benzerlik göstermekte olup vergilendirme konusunda uzman bir muhasebeci ile çalışmak, Macar mevzuatı açısından hata yapmamak için büyük önem arz etmektedir. Macaristan'da vergilendirme ve finans konularında yetkili birim Ulusal Vergi ve Gümrük İdaresi'dir. (NAV, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, (<http://www.nav.gov.hu/>))

Türkiye ile Macaristan arasında 10.03.1993 tarihinde Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması imzalanmıştır.

https://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuat/uluslararası_mevzuat/MACARISTAN.htm

Merkezi Vergiler

Katma Değer Vergisi (KDV) (AFA):

KDV, malların satışı ve hizmetlerin temini üzerine ödenir. Malların ithalatı, malların Topluluk (AB) içi satın alımları ve vergilendirilebilen yabancı kişiler tarafından vergilendirilebilen Macar kişilere verilen belirli hizmetlerin satın alınması üzerinden KDV ödenmektedir. Macaristan

sınırları içinde mal veya hizmet tedarik eden tüm işletmelerin KDV ödemesi yapması gerekmektedir. Küçük işletmeler belli koşullar altında KDV muafiyetine tabidirler.

Macaristan'da 4 çeşit KDV oranı uygulaması bulunmaktadır:

- Standart oran: %27
- Merkezi ısıtma, temel gıdalar (unlu gıdalar, tahıl ve süt ürünleri), restoranlar (alkollü içecekler, şişelenmiş ve kutu alkolsüz içecekler hariç), internet erişimi, sinema, tiyatro ve gösteriler gibi kültürel hizmetlere erişim: %18
- Bazı eczacılık ürünleri ve engelliler için cihazlar, belirli sahne sanatları, yeni konutlar*, kitaplar, günlük gazeteler, ticari konaklama hizmetleri, yerli domuzların yenilebilir yan ürünleri ve sakatatlar, et, balık ve yumurta: %5 (Pandemi ile birlikte paket servis yapan gıda işletmelerinin satışlarındaki KDV oranı da %5'e düşürülmüştür.)
- Finansal hizmetler, bankacılık, sigorta, eğitim, spor, radyo, televizyon, posta hizmetleri: %0

Gelir Vergisi:

Macaristan'da, kişisel gelir vergisi yıllık %15 olarak belirlenmiştir. Şirketler, bu tutarı çalışanlarının maaşlarından (sosyal katkı paylarıyla birlikte) keser. Böylece çalışanlar net ücretlerini alırken, işveren şirket de kişisel gelir vergilerini Vergi Kurumuna aktarır.

1 Ekim 2025 tarihinden itibaren, üç çocuklu annelerin gelirleri kişisel gelir vergisinden muaf tutulacaktır.

1 Ocak 2022 tarihinden itibaren ise 25 yaşını doldurmamış gençler, çalışma ile elde ettikleri gelirden kişisel gelir vergisi ödemek zorunda değildir.

1 Ocak 2024 tarihinden itibaren devlet piyango oyunlarından (keno, loto) elde edilen kazançlar gelir vergisinden muaftır.

Yine 1 Ocak 2022'den itibaren, bireylerin kripto para işlemlerinden elde ettikleri gelir, ayrı bir vergiye tabi gelir olarak kabul edilmektedir ve %15'lik bir kişisel gelir vergisi ödenmesi gerekmektedir. Öte yandan, kripto varlıklarla gerçekleştirilen işlemlerden kaynaklanan kayıplar konusunda, harcama tutarı yıl içindeki gelir tutarını aştığında (aşan kısım için) işlem zararı muhasebeleştirilmektedir. Vergi denkleştirme kurallarına göre, farklı yıllarda beyan edilen gelir veya zararların 3 yıllık bir dönem boyunca (birbirini izleyen 3 vergi yılı) karşılaştırılması mümkündür.

Kurumlar Vergisi:

2017 yılında kurumlar vergisi oranı %9'a düşürülmüştür.

Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) (Excise Duties):

Macaristan tarafından, mineral yakıtlar, alkol ve alkollü içecekler, binalar, gazsız ve gazlı şaraplar, diğer fermente edilmiş gazlı ve gazsız içecekler, tütün ürünleri ve bazı enerji sağlayan ürünlerde (elektrik, doğal gaz ve kömür) değişen oranlarda özel tüketim vergisi uygulanmaktadır. Macar yasalarına göre, içeriğinde en az %1,2 oranında alkol bulunan içecekler "alkollü içecek" kabul edilmektedir.

Ulusal Vergi ve Gümrük İdaresi Kurumu (NAV), ÖTV'den (ve özel damıtıcıların özel tüketim vergisi için Belediye Vergi Makamları) sorumludur. Avrupa Birliği'nin özel tüketim kuralları

Macaristan'da uygulanmaktadır. Mineral yağlar, alkol ve alkollü içecekler, ara alkollü ürünler, tütün ürünleri özel tüketim vergisine tabidir.

1 Ocak 2025 itibarıyla ÖTV oranları aşağıdaki gibidir:

- Akaryakıt (petrol, jet yakıtı, dizel): Ürün çeşidi ve ham petrolün dünya piyasası fiyatına göre bin litre başına 148.760-158.800 HUF arasında değişmektedir.
- Isınma (kalorifer) yakıtı: Kullanım amacına göre bin kg başına 5.970-120.760 HUF arasında değişmektedir.
- LPG: Kullanım amacına göre bin kg başına 0-99.730 HUF arasında değişmektedir.
- Elektrik: 398 HUF/MWh
- Kömür: 3.230 HUF/1.000 kg
- Doğal gaz: Kullanıma göre 0,3879 HUF/kWh veya 36 HUF /nm³
- Alkol ürünleri: Saf alkolde vergi hektolitreye başına 589.040 HUF'dur. Alkollü içki imalatı için hizmet alınması durumunda (contract distillation), yıllık 50 litreye kadar özel tüketim vergisi yoktur. Özel içki imalathanelerinde (ev vs.), özel tüketim için yılda 86 litreye kadar özel tüketim vergisi yoktur,
- Bira: Alkol derecesi ve hektolitreye başına 1.870 HUF, mikro bira fabrikasında üretilen bira için alkol derecesi ve hektolitreye başına HUF 940,
- Şaraplar: Gazsız (still) şaraplar için 0 HUF; gazlı (sparkling) yapılan şaraplar için hektolitreye başına 18.840 HUF,
- Diğer fermente gazsız içecekler: gerçek alkol yüzdesi ilave tatlandırıcı eklenmeden hacim olarak %8,5 hacmi aşmayan, karbonatlı su ile karıştırılmış ve yine de gazsız şarap oranının %50'yi geçtiği gazsız şarap için 0 HUF /hektolitreye, diğer fermente içecekler için 11.350 HUF /hektolitreye
- Diğer gazlı fermente içecekler: 18.840 HUF/hektolitreye
- Ara alkollü ürünler: Hektolitreye başına 29.250 HUF,
- Sigaralar: Bin sigara başına 32.300 HUF, ilaveten perakende satış fiyatının %24'ü, ancak bin sigara için en az 45.200 HUF ödenmesi gerekmektedir. Bir adet başına vergi tabanı, filtresiz olarak sigaranın uzunluğuna da bağlıdır. Sigara uzunluğunun 8 cm'den 11 cm'ye çıkması halinde vergi tabanı 2 katı, söz konusu uzunluğun 11 cm'den 14 cm'ye artması halinde vergi tabanı 3 katı olmaktadır.
- Purolar ve sigarillolar: Perakende fiyatın %14'ü, ancak bin puro veya sigarillo için en az 5.230 HUF,
- İnce kesilmiş tütün ve diğer tütün: Kilogram başına 28.060 HUF,
- Yeniden doldurma sıvıları (nikotin içeriğinden bağımsız olarak): 36 HUF/mililitre,
- Dumansız tütün ürünü: Kilogram başına 28.060 HUF,
- Sigaraya ikame, nikotin içeren bir ürün için: Kilogram başına 28.060 HUF,
- Tütün içeren veya tütünle birlikte tüketilen diğer sarf malzemeleri: Adet başına 38 HUF, sıvı ise HUF 76 Ft/ml
- Isıtmalı tütün ürünleri: Adet başına 38 HUF

Emlak Alım-Satım Vergisi:

Gayrimenkul edinimi devir (transfer) vergisine tabidir. Transfer vergisi, Macaristan'da bir gayrimenkulün satın alınması üzerine ödenmelidir, vergi alıcı tarafından ödenmelidir.

Genel olarak emlak ediniminde uygulanan söz konusu vergi oranı %4'tür. Alıcı tarafından ödenen bu vergi, arazi alım satımı hariç olmak üzere, KDV oranı da ilave edilmiş mülkün değeri üzerinden alınmaktadır.

Emlak satış kısmında ise, Emlak satanın bir birey olması durumunda %15 gelir vergisi, bir şirket olması durumunda ise %9 kurumlar vergisi ödemektedir. Konutun alış yılına göre gelir vergisi değişmektedir. Beş yıldan önce alınan konutlarda gelir vergisi ödenmemektedir.

Motorlu Araçlar Vergisi:

Macar araç tescil plakasına sahip motorlu araçlar için ödenen bu vergi, aracın motor gücüne (kW) ve yaşına göre değişmektedir. Ödeme her yılın 15 Nisan tarihine kadar tek seferde yapılmalıdır.

Tablo: Motorlu Araçlar Vergileri

Araç Yaşı (Üretim)				
0-3 yıl	4-7 yıl	8-11 yıl	12-15 yıl	16 yıl üzeri
345 HUF/kW	300 HUF/kW	230 HUF/kW	185 HUF/kW	140 HUF/kW

Öte yandan aşağıdaki araçlardan bu vergi tahsil edilmemektedir:

- Ziraat traktörleri,
- Yavaş araçlar ve römorkları,
- Dört tekerlekli motosikletler,
- Diğer belirli mevzuat uyarınca "arı kovarı" motorlu araç,
- İş makineleri,
- CD, OT ve Z plakalı motorlu araçlar,
- İhracat için motorlu araçlar.

Araç Kayıt (Tescil) Vergisi:

Kayıt vergisi, binek otomobilleri, karavanlar ve motosikletler için uygulanmakta olup araç tescil edilmeden ve hizmete sokulmadan önce tahsil edilir. Kayıt vergisi, filo operatörleri tarafından da ödenebilmektedir.

1 Mart 2025 tarihinden itibaren, tescil vergisi silindir kapasitesi yerine güce (kW) göre hesaplanmaktadır. Temel ücret her zaman 45.000 HUF olup aracın performansına ve çevre sınıfına bağlı olarak aşağıdaki tabloda yer alan çarpanlarla artırılmaktadır.

Tescil vergisi, NAV (Ulusal Vergi ve Gümrük İdaresi) Gümrük Meclisi tarafından belirlenmektedir.

Binek araçlar

Vergi kategorisi	Güç (kW)	Vergi oranı çarpanı				
		Çevre koruma sınıfına göre				
		a) 14'ten daha iyi ve ilk olarak 31 Aralık 2020'den sonra Macaristan'da veya yurtdışında dolaşıma giren	14'ten daha iyi	12-14	9-11	8 veya daha kötü

		b) hibrit binek otomobil				
1	0-80	1	1.5	6	12	24
2	81-100	1.5	2.25	9	18	36
3	101-120	2	3	12	24	48
4	121-140	3	4.5	18	36	72
5	141-180	4	6	24	48	96
6	181-250	6	9	36	72	144
7	250'den fazla	9	13.5	54	108	216
8	Çevre dostu araç, sınıf 5E, 5Z	0				

Motosikletler

Vergi kategorisi	Güç (kW)	Vergi oranı çarpanı
1	0-10	1
2	11-40	2
3	41-70	4
4	70'ten fazla	5
6	Elektrikli motosikletler	0

Çevre Koruma Ürün Vergisi:

Ürün ücretlerine tabi ürün yelpazesi 1 Ocak 2025 tarihinden itibaren önemli ölçüde azaltılmıştır. İlgili yönetmelik, aynı zamanda EPR'ye tabi olan ürünler için ürün ücreti yükümlülüğünü ortadan kaldırmaktadır.

1 Ocak 2025 tarihinden itibaren ambalaj malzemeleri, piller, elektrikli/elektronik ekipmanlar, lastikler, ofis kâğıtları ve reklam taşıyıcı kâğıtları artık ürün ücretine tabi ürünler olarak kabul edilmektedir.

Ürün harcı tamamen kaldırılmamıştır, ancak uygulanabilirliği diğer petrol ürünleri (yağlama yağları), diğer plastik ürünler (örneğin yapay çiçekler) ve diğer kimyasal ürünler (çeşitli kozmetikler) gibi EPR'ye tabi olmayan ürünlerle daraltılmıştır.

Ambalaj malzemeleri arasında ürün ücretine tabi olan tek ürün plastik taşıma çantalarıdır. Daha önce ambalaja dâhil olan bu ürünler, 2025 yılından itibaren “diğer plastik ürünler” olarak ürün ücretine tabi olacaktır.

Tablo: Çevre Koruma Ürün Vergisi

<u>Ürünler</u>	<u>HUF/kilogram başına</u>
<u>Sair ham petrol ürünleri</u>	<u>114</u>
<u>Diğer plastik ürünler</u>	<u>1,900</u>
<u>Diğer kimyasal ürünler</u>	<u>11-57</u>

Macaristan, ek bir çevresel vergiyi de 1 Temmuz 2023 itibariyle üretici (ve distribütör) yükümlülüğünü genişletecek şekilde uygulamaya koymuştur. Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu Programı (Extended Producer Responsibility Scheme-“EPR”) olarak adlandırılan bu programda, çevreye zararlı olarak sınıflandırılan belirli ürünler yer almaktadır.

EPR çerçevesinde, genel bir kural olarak, yükümlü kuruluşlar piyasaya sürdükleri veya kendi amaçları için kullandıkları 'döngüsel ekonomi ürünlerinden' kaynaklanan atıkların yönetimini finanse etmek için bir EPR ücreti ödemek zorundadır.

Tablo: Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu Programları Ürün Vergisi

Ürünler	HUF/kilogram başına
Plastik ambalaj	219
Kağıt ve karton ambalaj	173
Metal ambalaj	186
Ahşap ambalaj	19
Tekstil ambalaj	67
Cam ambalaj	77
Kompozit ambalaj	168
Tek kullanımlık ve diğer plastik ürünler	113
Taşınabilir akü ve akümülatörler	160
Endüstriyel akü ve akümülatörler	239
Araç aküsü (battery) ve akümülatörler	238
Isı değişim ekipmanı	116
100 cm ² 'den fazla yüzey alanı olan ekran içeren monitörler, ekranlar ve ekipmanlar	362
Lambalar	306
Büyük ekipmanlar (herhangi bir dış boyutu 50 cm'den fazla)	124
Fotovoltaik paneller (herhangi bir dış boyutu 50 cm'den fazla)	63
Küçük bilgisayar ve telekomünikasyon ekipmanları (herhangi bir dış boyutu 50 cm'den az)	261
Araçlar (Vehicle)	21
Ofis için kağıtlar	128
Kâğıt bazlı reklam malzemeleri	94
Lastikler	137
Ahşap mobilyalar	17
Kızartma yağları ve katı yağlar	36

KOBİ'lere Yönelik Sabit Vergi Programları

KATA (Küçük Mükelleflere Yönelik Vergi):

Özel girişimciler, tek üyeli şirketler ve sınırlı ortaklıklar (özel sahibi ile) KATA'yı uygulamayı tercih edebilmekteydi. Ancak Eylül 2022 itibariyle yürürlüğe giren düzenleme ile 1 Eylül 2022 tarihinden itibaren KATA'yı, taksi yolcu taşımacılığı yapan girişimciler hariç, yalnızca özel

şahıslara ve birincil üreticilere ürün satan ve hizmet sağlayan tek bir girişimci (asıl meslek olarak) tercih edebilecektir.

KATA ödeyen vergi mükellefleri ayda 50.000 HUF tutarında toplu vergi öderler, böylece tüm vergi yükümlülüklerini yerine getirirler.

Yıllık gelir 18 milyon HUF'un altındaysa KATA seçilebilmektedir.

KIVA (Küçük İşletme Vergisi):

KIVA, küçük işletmelere yönelik, normal kurumlar vergisine alternatif bir uygulamadır. Bir işletme bu vergi türünü uygulamayı seçerse, kurumlar vergisi, sosyal katkı vergisi ve mesleki katkı ödeme yükümlülüklerinin yerine geçer. Bir şirket, ortalama istihdam sayısı 50 kişiyi geçmezse ve bilanço toplamı veya toplam yıllık geliri yılda en fazla 3 milyar HUF ise bu vergi türünü seçebilir. KIVA vergi oranı 2021 yılı Kasım ayında yapılan düzenleme ile %11'den %10'a düşürülmüştür.

1 Ocak 2025'den itibaren küçük işletmelerin KDV muafiyeti için yıllık gelir eşiği 12 milyon Ft'den 18 milyon Ft'ye yükseltilmiştir. Bu değişiklikten 830,000 serbest meslek sahibinin yararlandığı tahmin edilmektedir.

Yerel Vergiler

Macar belediyeleri, mülkiyet vergisi ve arazi vergisini düzenleme yetkilerine sahiptir.

Bina (Yapı) Vergisi:

Konutlar ve diğer binalar, ilgili yılın ilk gününde binanın sahibi olan tüzel kişi/özel kişi tarafından yerel belediyeye ödenecek bina vergisine tabi olabilir. Bu durumda, bina vergisi her yıl 15 Mart ve 15 Eylül tarihlerinde olmak üzere iki taksitte ödenir. Yerel hükümet, bina vergisi matrahını aşağıdaki 2 yöntemden biri ile belirler:

1. Binanın net taban alanı baz alınarak, yıllık maksimum 1.100 forint/net m2 ödenir, ancak belediyeler yıllık kümülatif enflasyon oranına göre bu vergiyi artırabilir,
2. Düzeltilmiş piyasa değerinin en fazla %3,6'sı oranında binanın düzeltilmiş adil rayiç bedeli.

Pratikte, binanın düzeltilmiş rayiç bedeli yöntemi problematik olduğundan, net taban alanı yöntemi daha yaygın kullanılmaktadır.

Hayvancılık veya bitkisel üretim için kullanılan bir bina bina vergisinden muaftır.

1 Ocak 2025 tarihinden itibaren, anıt olarak sınıflandırılan gayrimenkuller de edinildiği yıl ve takip eden üç yıl boyunca bina vergisinden muaftır.

Arazi Vergisi:

Tarım arazilerinden arazi vergisi alınması 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren yasaklanmıştır.

Yerel İş Vergisi:

Belediyeler kendi bölgelerinde faaliyette bulunan firmalardan yerel vergi tahsilatı yapmaktadır. Bu vergilerden en önemlisi ve sıklıkla uygulananı "Yerel İş Vergisi"dir. Yerel iş vergisi, firmanın vergi matrahının -ki bu matrah, toplam net satış geliridir- tabanının

maksimum %2'si oranında olmakta, ayrıca bu oranın belirlenmesi ve vergi ile ilgili firmalara imtiyaz tanınması tamamen Belediyelerin yetkisinde bulunmaktadır. Ayrıca, bu verginin tamamı, kurumlar vergisi matrahından düşülebilmektedir.

Diğer taraftan, küçük işletmeler için yerel iş vergisi hesaplaması 1 Ocak 2023'ten itibaren değiştirilmiştir. Mevzuata göre, bir şirket, yıllık geliri 25 milyon HUF'u veya bir perakendeci şirket için 120 milyon HUF'u geçmiyorsa küçük işletme olarak nitelendirilecek ve söz konusu vergi, gelir dilimlerine göre farklılaştırılan vergi matrahına (25 milyon HUF veya 120 milyona kadar) uygulanacak ve asgari işletme vergisi 50.000 HUF olacaktır.

Vergi yılda bir kez ödenmelidir ve vergi beyannamesi gerekmemektedir.

Diğer Vergiler

Yukarıda belirtilenlerin dışında, Macaristan'da faaliyet gösteren firmaların yapmak zorunda olduğu diğer ödeme ve katkı payları ise şöyledir;

Enerji Vergisi:

Enerji vergisi, kontrollü enerji ürünleri olarak adlandırılan ürünlere uygulanır ve enerji tüccarları, perakende olmayan enerji tüketicileri ve kendi kullanımı için enerji üreten ekonomik kuruluşlar tarafından ödenir. Vergi matrahı, belirli bir vergi oranı için belirtilen miktar birimlerinde ölçülen enerji ürünü miktarıdır.

Enerji vergisine tabi olan kalemler:

- Elektrik: Megawatt saat başına 398 HUF,
- Kömür: Bin kilogram başına 3.230 HUF,
- Doğalgaz: Karayolu taşıtları için yakıt olarak arz edilir, satılır veya kullanılırsa 36 HUF/nm³, aksi takdirde kilowatt saat başına 0,3879 HUF.

İthalat durumu hariç, ilgili idari prosedürlerden Ulusal Vergi ve Gümrük İdaresi NAV sorumludur.

Enerji Tedarikçilerinin Gelir Vergisi:

Enerji üreticileri ve enerji dağıtım sistemi operatörleri, Robin Hood Vergisi olarak bilinen enerji tedarikçileri gelir vergisine tabidir. 'Enerji tedarikçileri' tanımının kapsamına madenler, evrensel tedarikçilerin Macaristan'daki kuruluşları ve yetkili elektrik ve doğal gaz dağıtıcıları da dahildir.

Enerji tedarikçilerinin gelir vergisinin matrahı kurumlar vergisi matrahına benzerdir, ancak muhasebe karlarına daha az düzeltme uygulanmaktadır. Vergi oranı %41'dir.

Öte yandan, mevzuat, daha önce hükümet kararnamesi ile düzenlenen bazı acil durum hükümlerini yasal düzeye yükseltmiştir. 1 Ağustos 2023 tarihinden itibaren Macaristan'da toptan petrol ürünleri tedariki yapan tüccarlar ve yurt dışından satın alınan petrol ürünlerini satan tüccarlar kalıcı olarak enerji tedarikçilerinin gelir vergisine tabi olacak ve ayrıca özel idari yükümlülüklerle tabidir.

Telekomünikasyon Vergisi:

Mevzuata göre, telekomünikasyon hizmet sağlayıcısı, Macaristan'da elektronik telekomünikasyon ağı üzerinden sağlanan kamuya açık telefon hizmetleri (mesaj göndermeye olanak sağlayan hizmetler dahil) sunma hakkına sahip gerçek kişi, tüzel kişi veya diğer kuruluşlardır.

Telekomünikasyon vergisi telekomünikasyon servis sağlayıcıları için geçerlidir. Telekomünikasyon vergisi oranı, özel kişilere gönderilen aramalar için dakika başına HUF 2 ve mesaj başına HUF 2'tur. Bu oran, özel kişiler dışındaki gruplara gönderilen her arama için HUF 3, yapılan aramalarda dakika başına 3 HUF olarak uygulanmaktadır. Aylık tavan, özel kişiler için şahıs başına HUF 700 ve özel kişiler dışındaki birimler için şahıs başına 5.000 HUF olarak uygulanmaktadır.

Rehabilitasyon Fonu Katkısı:

Macaristan'da firmaların istihdam ettikleri işgücünün %5'i engellilerden oluşmak zorundadır. Bu kriteri sağlayamayan firmaların, Rehabilitasyon Fonu'na istihdam etmediği her bir engelli işgücü için yıllık bir ödeme yapması gerekmektedir. Ancak, firmanın toplam istihdamı 25'in altında ise bu katkı payını yapma zorunluluğu bulunmamaktadır.

Rehabilitasyon katkısının miktarı, içinde bulunulan yılın ilk günü itibarıyla tam zamanlı çalışanlara ödenecek asgari taban ücretin dokuz katıdır. Bu miktar 2024 yılında kişi başı 2.401.200 HUF düzeyinde iken 2025 yılında ise 2.617.200 HUF olmuştur.

Mali İşlemler Vergisi:

Mali işlem vergisinin amacı, mali sektör kuruluşlarının topluma yönelik ortak maliyetlerin karşılanmasını sağlama sürecine katılımını artırmaktır.

Finansal işlem ücreti, perakende ve kurumsal bankacılık işlemleri, havale ve tahsilat emirleri, otomatik ödemeler, kredi kartı alımları, çek ödemeleri, nakit ödemeleri, nakit transferleri ile kredi geri ödemeleri, döviz alım satım faaliyetleri ve banka ücretleri ve komisyonları dâhil olmak üzere posta işlemlerini kapsar.

Genel olarak, vergi matrahı işlem miktarıdır (borç miktarı, ödenen tutar, satılan para birimi miktarı vb.). Çoğu durumda, vergi oranı işlemin %0,45'idir. Ancak ödenmesi gereken miktar, bir düzenleme ile 2025 yılından itibaren azami ücret işlem başına 20.000 HUF'a çıkarılmıştır. Söz konusu düzenleme artık Macar vergi mükelleflerinin işlemlerini gerçekleştiren yabancı finansal hizmet sağlayıcılarını (Revolut ve Wise'a atıfta bulunulmuştur) da kapsayacaktır.

Finansal işlem vergisinden muafiyet:

- 50.000 HUF'ın altındaki posta çek ödemeleri, (50.000 HUF un üzerinde ise ücret oranı max. 20.000 HUF),
- ATM'lerden veya postaneden ayda 150.000 HUF tutarında ücretsiz nakit çekme ve 40.000 HUF tutarında geri ödeme hizmeti,
- Ödeme yapan tarafın hesabın sahibi olan gerçek bir kişi olması durumunda, ödeme talebiyle başlatılan anında transfer,
- Ödeme yapan tarafın hesabın sahibi olan gerçek bir kişi olması durumunda, birleşik veri giriş çözümü (EAM) (örn. qvik: QR kodu, NFC sinyali veya deeplink) aracılığıyla gönderilen anında transfer,

- Aynı hesap sahibinin aynı banka içinde bir hesaptan diğerine para aktarması durumunda,
- Macaristan Devlet Hazinesi tarafından tutulan hesaplardan ödeme işlemleri.

1 Ocak 2020'den itibaren gerçek kişilerin ödeme hesabı ile Hazine tarafından devlet tahvillerinin dağıtılması için tutulan bir hesap ile özel bir kişi tarafından aynı amaçla başlatılan bir posta çeki ödeme işlemleri finansal işlem vergisinden muaftır.

Temettü Vergisi: (KFT VE BT için)

Temettü vergisi, işletme sahipleri için önem arz eden bir vergidir. Bir temettü ödemesi alındığında, tüm temettü tutarı üzerinden %15 gelir vergisi ödenmeli ve %13 sosyal katkı vergisi ödenmelidir. Sosyal katkı matrahı için, bu vergi türünün artık ödenmek zorunda olmadığı bir üst sınır vardır (buna “socho tavanı” denir). Dolayısıyla, diğer gelirler (örneğin ücretler) üzerinden bu tür bir vergi için belirli bir miktar zaten ödenmişse, artık ödenmesi gerekmez. 2025 yılında bu tavan 6.979.200 HUF (asgari ücretin 24 katı) olup bu da 907.296 HUF'luk bir vergi üst sınırı anlamına gelmektedir.

Temettü geliri yıllık vergi beyannamesinde bildirilmeli ve yabancı kaynaklı temettü gelirine ilişkin vergiler yıllık vergi beyannameleri verilirken ödenmelidir.

Temettü geliri üzerinden alınan vergi, çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması (ÇVÖA) yapılan ülkelerden ödenen temettüler üzerindeki yabancı stopaj vergilerinin (YVÖ) anlaşmada öngörülen orana kadar kredilendirilmesiyle azaltılabilir.

Temettü geliri üzerinden alınan vergi, çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması (ÇVÖA) yapılan ülkelerden ödenen temettüler üzerindeki yabancı stopaj vergilerinin (YVÖ) anlaşmada öngörülen orana kadar kredilendirilmesiyle azaltılabilir.

Halk Sağlığı Ürün Ücreti:

Halk sağlığı açısından yararlı olmayan gıda maddelerinin tüketimini azaltmak ve sağlıklı beslenmeyi teşvik etmek ve ayrıca sağlık hizmetlerinin özellikle halk sağlığını iyileştirmeye yönelik programların finansmanını iyileştirmeye yönelik olmak üzere halk sağlığı ürün ücreti getirilmiştir. Bu ürünleri Macaristan'da ilk kez satan veya bunları Macaristan'da satılan kendi ürettiği ürünlerin imalatı için hammadde veya bileşen olarak alıp kullanan kişi veya kuruluşlar, halk sağlığı ürün ücretini ödemek zorundadır. Halk sağlığı ürün ücreti ödenen bu ürünler, alkolsüz içecekler, enerji içecekleri, hazır ambalajlı şekerli ürünler, şeker eklenmiş kakao tozları, tuzlu atıştırmalıklar, gıda tatlandırıcıları, baharatlar, aromalı bira, alkollü içecekler, reçelden oluşmaktadır. Hacmen alkol yüzdesine göre tanımlanan kademeli dilimlere göre, alkollü içeceklerde söz konusu ücret değişmektedir.

Vergi matrahı, vergi mükellefi tarafından satılan veya satın alınan vergiye tabi ürünlerin kilogram veya litre cinsinden ifade edilen miktarıdır. Ambalajın ağırlığı, vergi matrahının belirlenmesi amacıyla dikkate alınmamaktadır.

Tablo: Halk Sağlığı Ürün Ücretleri

Ürünler	HUF
Alkolsüz içecekler (tarife numarasına ve şeker içeriğine bağlı olarak)	8 veya 23/lt

Alkolsüz İçecekler (Şurup ve konsantre içecekler)	105 veya 310/lt
Enerji İçecekleri (tarife numarasına, metil-ksantin ve taurin içeriğine bağlı olarak)	65 veya 390 /lt
Aromalı bira ve alkollü içecekler (tarife numarasına ve şeker veya tatlandırıcı içeriğine bağlı olarak)	10 veya 33/lt
Hazır Ambalajlı Şekerli Ürünler (tarife numarasına, şeker, bal ve kakao içeriğine bağlı olarak)	65 veya 210/kg
Tuzlu Atıştırmalıklar (tarife sayısına, içeriğine ve tuz ve şeker içeriğine bağlı olarak)	65, 90 ve 390/kg
Reçel (tarife numarasına ve şeker içeriğine bağlı olarak)	260 veya 780/kg
Baharatlar (tarife sayısına ve tuz içeriğine bağlı olarak)	390/kg veya litre
Tatlandırıcılar (tarife numarasına ve şeker içeriğine bağlı olarak)	65 veya 210/kg
Şeker eklenmiş kakao tozu (tarife numarasına, şeker ve kakao içeriğine bağlı olarak)	40 veya 100/kg

Sosyal Güvenlik Ödemeleri:

İşveren ve çalışanlar açısından ödenmesi gereken vergi ve kesintiler ise aşağıda gösterilmektedir.

Tablo: Sosyal Güvenlik Ödemeleri

Çalışan Mecburi Ödemeleri	Gelir Vergisi	15.0%
	Sosyal Sigortası	18.5%
İşveren Mecburi Ödemeleri	Sosyal Katkı Vergisi	13,0%

Buna göre normal bir maaş için toplam vergi yükü (vergi + katkı) %33,5 olup bu nedenle genel net maaş brüt maaşın %66,5'ine tekabül etmektedir.

1 Ocak-31 Aralık 2025 Brüt Asgari Ücret Skalası:

	Zorunlu Asgari Ücret	Garantili Asgari Ücret
Aylık	HUF 290.800 (~EUR 713)	HUF 348.800 (~EUR 855)
Haftalık	HUF 66.860 (~EUR 164)	HUF 80,190 (~EUR 197)
Günlük	HUF 13.380 (~EUR 33)	HUF 16,040 (~EUR 39)
Saatlik	HUF 1.672 (~EUR 4)	HUF 2,005 (~EUR 4,9)

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler

vs.) ürünler yönünden üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir. Bu kapsamda, AB tarafından düzenlenmemiş alanlarda Macaristan kendi ulusal standart ve teknik mevzuatını uygulamaktadır. Macar standartlarına ilişkin bilgilere Macaristan Standartlar Enstitüsü'nün (Magyar Szabványügyi Testület-MSZT) <https://www.mszt.hu/hu-hu/> web sayfasından ulaşılması mümkündür.

Teknik Düzenlemeler alanında ise Başkent Budapeşte Hükümet Ofisi sorumludur: (<https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi>)

Başkent Budapeşte Hükümet Ofisi (eski adı Macar Ticaret Lisanslama Ofisi) ulusal metroloji alanından sorumludur. Başkent Budapeşte Hükümet Ofisi'nin ana faaliyetleri arasında (a) dış ticaretin devlet idaresi, (b) silah endüstrisinde üretim ve hizmetin gözetimi, (c) ticarete belirli diğer görevler, (d) piyasa gözetimi, (e) kamu depolarının gözetimi, (f) değerli metallerin tahlili ve damgalanması, (g) metroloji ve (h) teknik güvenlik alanlarında yetkili-idari görevleri yer almaktadır.

İlgili tüm mevzuata aşağıdaki linkten erişilebilmektedir:

(<https://mkeh.gov.hu/jogszabalyok>)

Gıda alanında ise yetkili kurum NEBIH (Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Ofisi) olup web sitesi: (<https://portal.nebih.gov.hu>) şeklindedir.

CE standartları mecburidir. Genel kural Türkiye'deki bir firmanın CE işaretini alması durumunda başka bir belgeye ihtiyaç olmaması yönündedir. Bununla birlikte Macaristan'a ihracatta ürün güvenliği ve kalite açısından uygulamada ilave belgelendirme talep edilen durumlar söz konusu olabilmektedir.

Ulusal akreditasyon 2015 tarihli CXXIV sayılı Kanunda düzenlenirken, Ulusal Akreditasyon Kurumu (NAH) ve akreditasyon prosedürüne ilişkin hükümler 424/2015 sayılı Hükümet Kararnamesinde yer almaktadır. NAH, karşılıklı tanıma düzenlemesi ile Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Birliği (ILAC) ve Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF) gibi uluslararası kuruluşlar yanında AB kapsamında Avrupa Akreditasyon İşbirliği'ne (EA) de üyedir. Anılan kurumun internet sitesinde (<https://nah.gov.hu/en/categories/>) Akredite Sertifikasyon Kuruluşları sektör, yer ve isme göre aratılabilmektedir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünlere ilişkin üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve

ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO-<https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:

(<https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,,,pdf>)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

İthalat Denetimi (teknik düzenlemelere hakkında sürece ilişkin, yetkili birimler hakkında):

Macaristan yasalarına göre, Devlet ve Gümrük Sınırından Geçen Malların, Hizmetlerin ve Maddi Değerlerin Ticaretine İlişkin Hükümet Kararı Government Decree 52/2012. (III.28.) (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200052.kor>), AB serbest ticaret kurallarından bazı istisnalar öngörmektedir. Bu kararnameye göre, belirli ürünlerin ihracat veya ithalat işlemleri için Macaristan Budapeşte Hükümet Ofisinden (eski Ticaret Lisanslama Ofisi) lisans alınması gerekmektedir. (<http://www.mkeh.gov.hu>)

Temel düzenlemelere <https://mkeh.gov.hu/jogszabalyok> linkinden erişim mümkündür.

Macaristan’da piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili temel ilkelere, piyasa gözetimi faaliyetlerine, uyumsuzluk durumunda alınacak önlemlere ve yaptırımlara, ilave tedbirlere, bildirim yükümlülüklerine, geçmişten günümüze teknik düzenleme sürecinde yaşanan gelişmelere ve ilgili taraflar hakkında bilgilere (https://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/A_piacfelugyeletrol/) linki aracılığı ile ulaşım sağlanabilmektedir.

Ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili Kanuna (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200088.TV&celpara=#xcelparam>) (Act LXXXVIII. of 2012 on the market surveillance of products) adresinden erişilebilmektedir. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300006.KOR&celpara=#xcelparam>) linkinden ise ilgili detaylı hususları içeren Hükümet Direktifine (Government Decree 6/2013. (I.18.)) erişim sağlanabilmektedir.

Özel ithalat lisanslaması öngörülen ürünler ve ithalatçının almak zorunda olduğu lisanslar (dolayısıyla da ihracatçının sunmak durumunda olduğu ilave bilgi ve belgeler) en sonda yer almaktadır.

Karantina İşlemleri:

Türk ihracatçılarımız Macaristan’a AB kuralları çerçevesinde ihracatlarını gerçekleştirmekte olup ülke uygulamalarının ciddi bir teknik engel yaratmadığı değerlendirilmektedir. Genellikle

ithalat lisansı uygulaması ile ithalatçılardan, dolayısıyla da ihracatçılardan ilave bilgi/belge talep edilmekte olup canlı hayvan ve hayvansal ürünler ile bazı tarım ürünleri, ilaç gibi ürünler için belli kurumların onayı gerekmektedir. Öte yandan bu ürün grupları arasında inşaat malzemeleri alanında, Macaristan'daki ithalatçıların, Türk ihracatçılarımızdan EMI Belgesi almalarını talep ettiği yönünde bildirimler alınmıştır. Macaristan'ın teknik mevzuat alanındaki onaylanmış kuruluşlarından olan "EMI-Non-Profit Company for Quality Control and Innovation in Building" (<https://emi.hu/EMI/web.nsf/Pub/index.html>)'den, Macaristan'da inşaat sektöründeki her türlü inşaat malzemesinin kullanımı için gerekli olan "kalite kontrol belgesi" alınabilmektedir. Söz konusu kuruluş tarafından verilen belgeler, malzemenin kullanım aşamasında resmi görevliler tarafından yapılan piyasa gözetimi/denetimi ile takip edilmektedir. Bu nedenle, Macaristan'da inşaat malzemesi ithal eden firmalar, ihracatçı firmadan EMI Belgesini almasını talep etmektedir. Bu çerçevede, ürünün çeşidine, piyasada daha önce kullanılıp kullanılmadığına ve bunun gibi bazı kriterlere göre temin edilmesi gereken farklı belgeler bulunmakta olup talep edilen sertifikasyon maliyetleri de farklılık gösterebilmektedir. Macaristan Mühendisler Birliği olarak bilinen EVOSZ ile Müşavirliğimizce yapmış olduğumuz görüşmelerde CE belgesinin olması halinde EMI belgesinin sunulmasına ihtiyaç bulunmadığı Macar yetkililerce dile getirilmiştir.

NEBİH bünyesinde faaliyet gösteren Haşere Teşhis Merkez Laboratuvarı; idari önlemler almak için Viroloji Laboratuvarı, Mikoloji Laboratuvarı, Nematoloji Laboratuvarı ve Entomoloji Laboratuvarını işletmektedir. Diğer görevleri arasında; bitki sağlığı önlemleri almak için bitki pasaportu düzenlemek, üçüncü ülkelerden Macaristan'a gelen ithalat ve transit malların ve çoğaltma materyallerinin laboratuvar numunelerini test etmek ve kontrol etmek, zararlı teşhislerinin laboratuvar testlerini (mikroskopi, PCR, ELISA, vb.) gerçekleştirmek, karantina zararlılarını tespit etmek için AB ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından kabul edilen bitki sağlığı test yöntemlerini uyarlamak yer almaktadır.

İlgili Kuruluşlar:

a) Standartlar:

AB tarafından düzenlenmemiş alanlarda, Macaristan kendi ulusal standart ve teknik mevzuatını uygulamaktadır. Macar standartlarına ilişkin bilgilere Macaristan Standartlar Enstitüsü'nün (Magyar Szabványügyi Testület-MSZT) aşağıda yer alan web sayfasından ulaşılması mümkündür.

Macar Standartları Enstitüsü (MSZT) (Magyar Szabványügyi Testület)

(<https://www.mszt.hu/hu-hu/>)

b) Teknik Düzenlemeler:

Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi (Government Office of the Capital City Budapest- Department of Trade, Defence

Industry, Export Control and Precious Metal Assay)

(<https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi>)

Budapeşte Hükümet Ofisi/ Metroloji ve Teknik Denetleme Bölümü (Government Office of the Capital City Budapest -Metrology and Technical Supervisory Department)

(<https://mkeh.gov.hu/meresugy>)

c) Akreditasyon:

Ulusal Akreditasyon Otoritesi (Nemzeti Akkreditáló Hatóság)

(www.nah.gov.hu)

d) Ürün Güvenliği / Güvenilirliği:

Macaristan Rekabet Kurumu- Tüketici İlişkileri Bölümü

(<https://www.gvh.hu/en/for-consumers/contact-details-of-the-customer-relations-office>)

Adalet Bakanlığı; Tüketicinin Korunması Portalı (<http://fogyasztovedelem.kormany.hu/>)

Adalet Bakanlığı -Avrupa Tüketici Merkezi- Macaristan (<http://magyarefk.hu/>)

Merkezi Piyasa Gözetimi Bilgi Merkezi

(https://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/A_piacfelugyeletrol)

Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Ofisi (Nemzeti Élelmiszerlánc-Biztonsági Hivatal)

<https://portal.nebih.gov.hu>

RASFF (Food and Feed Safety Alerts) sistemiyle her çeşit gıda ürünü kontrol edilmektedir.

e) İthalat Denetimi:

Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi (Government Office of the Capital City Budapest- Department of Trade, Defence Industry, Export Control and Precious Metal Assay)

(<http://www.mkeh.gov.hu/>)

Budapeşte Hükümet Ofisi/ Metroloji ve Teknik Denetleme Bölümü (Government Office of the Capital City Budapest -Metrology and Technical Supervisory Department)

(http://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/felugyeleti_osztaly)

f) Piyasa Gözetimi Denetimi (teknik düzenlemelere ilişkin):

Adalet Bakanlığı, Tüketicinin Korunması Portalı

(<http://fogyasztovedelem.kormany.hu/>)

Piyasa gözetimini yürütür, ürünlerin ve hizmetlerin emniyet ve uygunluğunu denetler. Tehlikeli malları listeleyen Merkezi Piyasa Gözetim Bilgi Sistemini işletir. RAPEX (Rapid Alert System) sistemi (https://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/safety_products/rapex/alerts/)

Piyasa Gözetimi ve Teknik Denetleme Birimi (Piacfelügyeleti Osztály) (Budapeşte Hükümet Ofisi/ Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi)

(http://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/Piacfelugyeleti_Osztaly#top)

Ulusal Kamu Sağlığı Merkezi

www.nnk.gov.hu

Ulusal Vergi ve Gümrük İdaresi (Nemzeti Adó-és Vámhivatal)

www.nav.gov.hu

Mevzuat ve Mevzuata Ulaşılabilecek İnternet Adresleri:

a) Standartlar:

Avrupa'nın üç standart organizasyonu olan CEN, CENELEC ve ETSI'ye uygun (<http://www.cen.eu/cen/pages/default.aspx>) üretilen ürünler, AB Direktiflerine uygun olduğu kabul edilmektedir.

- CENELEC, Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi(<http://www.cenelec.eu/>)
- ETSI, Avrupa Telekomünikasyon Standartları Enstitüsü (<http://www.etsi.org/>)
- CEN, Avrupa Standardizasyon Komitesi, diğer tüm standartları ele alıyor (<http://www.cen.eu/cen/pages/default.aspx>)

Teknik standartlar konusunda Macaristan, Avrupa Birliği mevzuatını takip etmektedir. (https://ec.europa.eu/growth/single-market_en) web sitesinden mevzuata ilişkin bilgilere ulaşılmaktadır.

Ulusal standartlarla ilgili ise yürürlükte olan Kanun, XXVIII of 1995 olup, Kanuna (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500028.tv>) web adresinden erişilebilmektedir.

b) Teknik Düzenlemeler:

Budapeşte Başkent Hükümet Ofisi'nin ana faaliyeti; dış ticarete devlet idaresi, savunma endüstrisinde (silah ve mühimmat) üretim ve hizmetin gözetimi, piyasa ve depoların gözetimi, kıymetli metallerin analizi ve işaretlenmesi, metroloji ve teknik güvenlik konularında ve belirli ticaret alanlarında yetkili-idari görevleri yerine getirmektir.

İlgili tüm mevzuata aşağıdaki linkten erişilebilmektedir:

(<https://mkeh.gov.hu/jogszabalyok>)

c) Akreditasyon:

(<https://nah.gov.hu/en/page/legal-documents/>) linkinden akreditasyon alanında yürürlükte bulunan Kanun, AB Regülasyonu (765/2008/EC) ve Hükümet Direktifine ulaşmak mümkündür.

Türkiye ile Macaristan Akreditasyon Kurumları, ulusal akreditasyon kurumlarının kurmuş olduğu EA (European Co-operation for Accreditation) faaliyetleri çerçevesinde işbirliği yapmaktadırlar.

Türk Standartları Enstitüsü, Macaristan'ın da yer aldığı ülkelerle birlikte ISO standartlarının geliştirilmesi ile ilgili iki teknik alt komiteyi yönetmektedir;

1. Teknik Komite ISO / TC 34 / SC3 (Meyve ve Sebzeler ve bunların türevleri)

(<https://www.iso.org/committee/47872.html>)

2. Teknik Komite ISO / T.C. 126 / SC2 (Yaprak tütün)

(<https://www.iso.org/committee/52170.html>)

d) Ürün Güvenliği / Güvenilirliği:

(<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200088.TV&celpara=#xcelparam>) linkinden ürün güvenliği ile ilgili Kanuna (Act LXXXVIII. of 2012-Ürünlerin Piyasa Gözetimi Hakkında Kanun) ulaşılabilmektedir.

e) İthalat Denetimi (teknik düzenlemelere ilişkin, sürece ilişkin, yetkili birimler hakkında): Macaristan yasalarına göre, Devlet ve Gümrük Sınırından Geçen Malların, Hizmetlerin ve

Maddi Değerlerin Ticaretine İlişkin Hükümet Kararı Government Decree 52/2012. (III.28.) (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200052.kor>), AB serbest ticaret kurallarından bazı istisnalar öngörmektedir. Bu kararnameye göre, belirli ürünlerin ihracat veya ithalat işlemleri için Macaristan Budapeşte Hükümet Ofisinden (eski Ticaret Lisanslama Ofisi) lisans alınması gerekmektedir. (<http://www.mkeh.gov.hu>)

Temel düzenlemelere <https://mkeh.gov.hu/jogszabalyok> linkinden erişim mümkündür.

f) Piyasa Gözetim Denetimi (teknik düzenlemeler, süreç, birimler hakkında): (https://mkeh.gov.hu/piacfelugyeleti_muszaki/A_piacfelugyeletrol?displang=eng) linkinden Macaristan'da piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili temel ilkeleri, piyasa gözetimi faaliyetlerini, uyumsuzluk durumunda alınacak önlemler ve yaptırımları, ilave tedbirleri, bildirim yükümlülüğü, geçişten günümüze teknik düzenleme sürecinde yaşanan gelişmeleri ve ilgili partnerler hakkında bilgileri bulmak mümkündür.

Ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili Kanuna (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200088.TV&celpara=#xcelparam>) (Act LXXXVIII. of 2012 on the market surveillance of products) adresinden erişilebilmektedir. (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300006.KOR&celpara=#xcelparam>) linkinden ise ilgili detaylı hususları içeren Hükümet Direktifine (Government Decree 6/2013. (I.18.)) erişim sağlanabilmektedir.

Diğer temel düzenlemelere ise (<https://mkeh.gov.hu/jogszabalyok>) linkinden Piyasa Gözetimi başlığı altında erişim mümkündür.

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO-<https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Macaristan-Türkiye dış ticaret ilişkilerinde tamamıyla AB-Türkiye Gümrük Birliği anlaşması uygulanmaktadır. AB; üye devletlerin AB üyesi olmayan ülkelerden yapılan ithalatlarda belirli ürünlerin sevkiyatının yapılabileceği bazı sınır kontrol noktalarını belirlemelerini şart koşturur. Bu prosedürler sırasında, ihracat sertifikalarının Macarca sunulması zorunludur. Sertifikaların onaylı çevirileri de kullanılabilir. Gümrük Birliği dolayısıyla, Türk sanayi ürünlerinin Macaristan'a ithalatından gümrük vergisi alınmamakta ve Türk mallarının ithalatında ATR (Serbest Dolaşım) belgesi istenmektedir. Gümrük Otoritelerine ayrıca TIR Karnesi, EUR1, Mal Faturası, Nakliye Faturası, Gıda Sağlığı Belgesi, Karayolu Taşıma Belgesi (CMR-Convention Marchandises Routiers) ibraz edilmesi gerekmektedir.

CE standartları mecburidir. Genel kural Türkiye'deki bir firmanın CE işaretini alması durumunda, başka bir belgeye ihtiyaç olmamasıdır. Bununla birlikte Macaristan'a ihracatta ürün güvenliği ve kalite açısından uygulamada ilave belgelendirme talep edilen durumlar söz konusu olabilmektedir. Macaristan, ayrıca ürün ithalatında etiketleme mecburiyeti getirmektedir. Tüketim mallarında ürün bilgisinin Macarca olması gerekmektedir.

Budapeşte Hükümet Ofisi (eski Macar Ticaret Lisanslama Ofisi), AB mevzuatına uygun olarak tarımsal ürünler için ithalat lisansları yayınlamaktadır. Genellikle ithalatçının, ilgili tüm ayrıntılarla birlikte öngörülen formu doldurması gerekmektedir.

Canlı hayvanların ve hayvan ürünlerinin Macaristan'a uyumlaştırılmamış ihracatları için öngörülen başvuru formunun, Macaristan Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Bürosu Hayvan Sağlığı ve Hayvan Refah Müdürlüğü'ne bildirilmesi gerekmektedir. Bu ve benzeri özel ithalat lisanslaması öngörülen ürünler ve ithalatçının almak zorunda olduğu lisanslar (dolayısıyla da ihracatçının sunmak durumunda olduğu ilave bilgi ve belgeler) aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Zorunlu Belgelendirme Talep Edilen Ürünler	Talep Edilen Belgenin Mahiyeti (CE, Helal Sertifikası, Diğer)	Belgeleri Veren veya Düzenleyen Kurum/Kuruluş
Bazı sanayi ürünleri (Tekstil ürünleri, Beyaz Rusya orijinli potasyum klorür, demir-çelik ve alüminyum ürünleri)	https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/ipari_termekek	Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi
Tarım Ürünleri	https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/mezoqazdasag	Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat

		Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi
Sivil amaçlı kullanılan patlayıcılar ve piroteknik malzemeler, Koruyucu güvenlik ürünleri, Kamu güvenliğini tehlikeye atan bazı ürünler, Güvenlik belgeleri, Fauna türlerinin korunan canlı örnekleri	https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/egyebe_engedelyezes	Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi
İlaç Öncülleri	https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/kabitoszer_prekurzorok	Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi
Patlayıcı Öncülleri	https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/robbanoanyag_prekurzorok	Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi
Uçucu organik bileşikler (VOC)	https://mkeh.gov.hu/kereskedelmi/VOC	Budapeşte Hükümet Ofisi- Ticaret, Savunma Sanayi, İhracat Kontrol ve Kıymetli Metal Tahlil Dairesi
İlaçlar, diyet takviyeleri, tıbbi cihazlar, kozmetikler, elektronik sigara	https://nnqyk.gov.hu/	Ulusal Halk Sağlığı ve Eczacılık Merkezi

İnşaat ve Yapı Malzemeleri	http://www.emi.hu/EMI/web.nsf/Pub/index_en.html	ÉMI-Bina Kalite, Kontrol ve İnovasyon için Kâr Amacı Gütmeyen Limited Şirketi
Hayvansal İlaçlar	https://portal.nebih.gov.hu/-/gyogyszergyartas-es-import	NÉBIH – Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Ofisi
Canlı hayvan ve hayvansal ürün ithalatı (Uyumlaştırılmamış)	https://portal.nebih.gov.hu/nebih_wire_cikk/-/asset_publisher/2vLSLx1y5L8Y/content/import-engedely-iranti-kerelem-nem-harmonizalt-allati-eredetu-termek-es-eloallat-behozatalahoz/fertozo-kevesveruseget-igazolt-a-nebih-ket-pest-megyei-lonal	NÉBIH – Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Ofisi
Taze meyve ve sebzeler	https://portal.nebih.gov.hu/-/friss-zoldseq-gyumolcs-import-minoseq-ellenorzes	NÉBIH – Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Ofisi
Tarım İlacı	https://portal.nebih.gov.hu/-/parhuzamos-behozatal (paralel ithalat hakkında) https://portal.nebih.gov.hu/hu/web/english/hungarian-forest-management/-/asset_publisher/pHBk9pq6UNxK/content/directorate-of-plant-protection-and-soil-conservation/contacts	NÉBIH – Ulusal Gıda Zinciri Güvenlik Ofisi

Ülkenin en çok ithalat yaptığı ilk 10 ürün grubunda talep edilen zorunlu belgelere ilişkin bilgiler; Kimya sektöründe ithalatla, AB çapında uygulanan REACH tüzüğü geçerlidir. Otomotiv sektöründe ise, yine AB’de uygulanan kurallar ve düzenlemeler geçerlidir (https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/automotive-industry_en).

İlaç sektöründe Ulusal Halk Sağlığı ve Eczacılık Merkezi, Avrupa Konseyi Avrupa Tıbbi Ürünler ve Farmasötik Bakım Komitesi’nin kararları çerçevesinde düzenlemeleri yapmakta olup, ithalat denetimleri bu kurum tarafından yapılmaktadır.

Elektrik-elektronik sektörü (işlemciler, kontrolörler, elektronik entegre devreler vs) için yine AB tarafından hazırlanan EMC (Elektromanyetik Uyumluluk) Direktifi bulunmaktadır. (https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/electrical-and-electronic-engineering-industries-eei/electromagnetic-compatibility-emc-directive_en)

Batarya sektörü ile ilgili olarak AB’nin “Piller Direktifi” bulunmakta olup ileri bir süreçte bu direktifin “Piller Yönetmeliği” ile değiştirileceği bilinmektedir. (https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/batteries_en)

A.TR (Annesx I):

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:22006D0646>)

EUR. 1 and EUR-MED (Annexes IIIa and IIIb):

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013D0094>)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Dış ticarette devlet idaresi, savunma sanayinde (silah, mühimmat) üretim ve hizmetin gözetimi, ticaret, piyasa gözetimi, depoların gözetimi, kıymetli metallerin analizi ve işaretlenmesi, metroloji ve teknik güvenlik konularında yetkili-idari görevleri yerine getiren Macaristan Budapeşte Hükümet Ofisinin (eski Ticaret Lisanslama Ofisi) faaliyetlerine bakıldığında, Macaristan'da genel ithalat lisansı uygulaması yerine, askeri malzemeler, silah, patlayıcı maddeler ve havai fişekler, sağlığa zararlı maddeler, biyolojik silah yapımında kullanılan maddeler, ilaçlar, banknot yapımında kullanılan özel kâğıt çeşitleri, nükleer ürünler ve uranyum cevheri gibi ürünlerin ithalatında çeşitli lisans ve ön izin uygulamaları mevcuttur.

Kimyasal maddelerin ithalatı (REACH Tüzüğü), hayvan ve bitki sağlığı, teknik standartlar, paketleme ve etiketleme gibi konularda da aynı şekilde AB mevzuatı aynen uygulanmaktadır. (<https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/>)

Bununla birlikte, tarım ilaçları, yaş meyve ve sebze, canlı hayvan ve hayvansal ürün ithalatı gibi uyumlaştırılmamış bazı hususlar özel düzenlemelere tabiidir. Ayrıca kimyasallar, uyuşturucular, atıklar ve nükleer maddeler ile ilgili diğer düzenlemeler, ilgili Bakanlıklar tarafından yürütülmektedir. Kıymetli metaller, kullanılmış araba lastikleri ve atıkları ithalatında da çeşitli kısıtlamalar mevcuttur.

Meyve sebze ürünlerinin ithalatı aşamasında ise Bitki Sağlığı Merkezi tarafından kontrolü (çürük, küf, sağlıksız kimyasal madde vs.) yapılmaktadır. Ürün eğer rafta ise NNGYK (Ulusal Halk Sağlığı ve Eczacılık Merkezi) tarafından kontrol edilebilmektedir. Sebzelerde Avrupa Birliği'ne giriş yaptığı ilk ülkeden analiz raporu istenmektedir.

Yine AB üyesi olmayan ülkelere yapılan ithalatlarda ülkelerin belirli ürünlerin sevkiyatının yapılabileceği bazı sınır kontrol noktalarını belirlemeleri şartı çerçevesinde; Macaristan'da hayvanlar için belirlenmiş sınır kontrol noktalarına (https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/bcps_contact_hungary.pdf) linkinden, hayvansal orijinli olmayan gıdaların ve yemlerin kontrol edildiği noktalara ise (<https://portal.nebih.gov.hu/-/border-control-posts-in-hungary>) linkinden erişilebilmektedir.

CLP yönetmeliği (kimya sektörü), Macaristan dâhil tüm AB üye ülkelerinde doğrudan geçerlidir. Kanun uyarınca kimyasal madde üreticileri, ithalatçıları, alt kullanıcıları ve distribütörlerinin Macaristan'daki yönetmelik hükümlerine de uyması gerekmektedir. Düzenleme yalnızca kimya endüstrisinde faaliyet gösterenler için geçerli olmayıp diğer endüstriler de (örneğin inşaat endüstrisi, elektronik eşya imalatçıları vb.) bu düzenlemeye tabi tutulmaktadırlar.

Piyasaya sürülen tüm madde ve karışımlar, eğer madde veya karışım CLP yönetmeliği sınıflandırma kriterlerine göre üreticiler tarafından tehlikeli olarak sınıflandırılmışsa, üretici, ithalatçı, alt kullanıcı veya distribütör tarafından etiketlenmelidir. Etiket içeriği ve şekli gereklilikleri ile etiket unsurlarına ilişkin öncelik ilkeleri CLP Yönetmeliği III'te belirtilmiştir.

Etiket her zaman madde veya karışımın piyasaya sürüldüğü üye devletlerin resmi dilinde yazılmalıdır. Tedarikçiler, aynı bilgilerin tüm dillerde görüntülenmesi koşuluyla, etiketlerinde Üye Devletler tarafından zorunlu tutulan dillerden daha fazla dil kullanabilir. Ancak bu, zorunlu etiket unsurlarının okunabilirliğini etkilememelidir.

Etiket ögeleri etiket üzerinde açıkça ve silinmeyecek şekilde gösterilmelidir. Etiket pakete sıkıca yapıştırılmış olmalı ve paket normal konumundayken yatay olarak okunabilir olmalıdır. Etiket rengi, tehlike piktogramının açıkça görülebileceği şekilde olmalıdır.

(EC) 1272/2008 sayılı Yönetmeliğe göre etiketleme ve paketleme yönergeleri:

<https://osha.europa.eu/hu/themes/dangerous-substances/clp-classification-labelling-and-packaging-of-substances-and-mixtures>

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/kembiz/clp/kotelezettsegek/cimkezes.html>

Avrupa Birliğinde son kullanıcılara satılan tekstil ürünlerinin etiketlenmesi zorunludur. İşletmeler arası satışlarda etiket zorunlu değildir, bunun yerine ürünlere ticari belgeler iliştilirilebilir.

Tekstil sektöründe AB etiketleme gereklilikleri uyarınca; genel olarak tekstil ürünleri, tekstil liflerinin bileşimini ve tekstil dışı hayvansal kökenli bileşenler içerip içermediğini açıkça belirtmelidir.

Birlik'te satılan tüm tekstil ürünleri, yapıldıkları malzemelerle etiketlenmelidir. Etiket ürüne yapıştırılmalıdır (örneğin içine dikilmelidir).

Bu gereklilik, ağırlıkça en az %80 tekstil olan tüm ürünler için geçerlidir. (giyim, mobilya örtüsü, yatak örtüsü, çadır)

Üye Devlet yetkilileri, tekstil ürünlerine ilişkin bilgileri doğrulama hakkına sahiptir ve bunu dağıtım zincirinin herhangi bir aşamasında yapabilirler. (Gümrükleme başvurusu yaparken, distribütörün depolarında, toptan veya perakende depolarda)

Tekstil ürünlerinin etiketlerinde; bileşim etiket üzerinde belirtilmelidir (bileşenlerin oranına göre azalan sırada). Etiket üzerindeki yazılar açıkça anlaşılır ve okunaklı olmalı, aynı tip ve büyüklükte harflerden oluşmalıdır. Bileşim diğer bilgilerden (örneğin kullanım ve kullanım kılavuzu) açıkça ayrılmalıdır. Ürünler bir veya daha fazla AB üye ülkesinde pazarlanıyorsa, etiketteki bilgilerin söz konusu üye devlette/ülkelerde resmi olan tüm dillerde görüntülenmesi gerekir. Bir tekstil ürünü yalnızca tek bir tür elyaf malzemeden yapılmışsa "%100" veya "saf" olarak etiketlenebilir.

https://europa.eu/youreurope/business/product-requirements/labels-markings/textile-label/index_hu.htm

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,

Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,

Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,

Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketlenme ve paket artıklarına dair genel kurallar.

Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.

Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiket (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiket ile ilgili bilgi (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en) bağlantısından edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenkel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik

suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğerk ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine yelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Macaristan Fikri Mülkiyet Ofisi (HIPO) (<https://www.sztnh.gov.hu>), patentler için çıkarılan 1895 tarihli XXXVII Yasası'nın 23. bölümü uyarınca fikri mülkiyetin korunmasından sorumlu olarak 1896 yılında kurulan bir merkezi hükümet ofisidir.

HIPO'nun yasal statüsü, mali yönetimi, sorumlulukları ve yeterliliği ile ilgili ayrıntılı kurallar, Buluşların Patentlerle Korunmasına ilişkin 1995 tarihli XXXIII sayılı Kanunun (Patent Yasası) 115 / D ila 115 / L sayılı Maddeleri ile Merkezi Devlet İdari Organları ve Devlet Üyeleri ile Devlet Sekreterlerinin Hukuki Statüsü hakkındaki 2010 tarihli XLIII Yasası ve Hükümet Yönetimi ile ilgili 2018 tarihli CXXV Kanununda yer almaktadır.

Bir merkezi hükümet ofisi olarak HIPO, Macar Hükümeti tarafından yönetilmektedir.

Kültür ve İnovasyon Bakanı HIPO üzerinde denetim hakkına sahiptir. HIPO Başkanı Başbakan tarafından atanır ve görevden alınır. Üç Başkan Yardımcısı ise, Başkanın önerisi üzerine Kültür ve İnovasyon Bakanı tarafından atanır ve görevden alınır. HIPO operasyonel maliyetlerini kendi gelirlerinden karşılamaktadır; faaliyetlerini yürütmek üzere gelirlerini bağımsız olarak yönetir.

Patent Yasası'nın 115 / G Bölümü uyarınca, HIPO'nun sorumlulukları ve yetkileri şunları içerir:

- Sınai mülkiyet alanındaki resmi incelemeler ve işlemler;
- Telif hakkı ve telif hakkı ile ilgili haklarla bağlantılı olarak belirli görevlerin yerine getirilmesi;
- Fikri mülkiyet alanındaki merkezi hükümet bilgi ve dokümantasyon faaliyetleri;
- Fikri mülkiyetin korunmasını düzenleyen yasaların hazırlanmasına katılmak;
- Hükümet'in fikri mülkiyetin korunmasına yönelik stratejisinin geliştirilmesi ve uygulanması, bu amaçla alınan hükümet önlemlerinin başlatılması ve yürütülmesi;
- Fikri mülkiyet alanında uluslararası ve Avrupa ile işbirliğinde mesleki görevlerinin yerine getirilmesi;
- Araştırma ve geliştirme faaliyetinin değerlendirilmesi ile ilgili resmi işlerin ve uzman görevlerinin icrası;
- Start-up girişimlerini destekleyen işletmeler tarafından talep edilebilecek vergi matrahında indirimle ilgili kayıt görevlerinin gerçekleştirilmesi.

Patent:

Patent, buluş sahibine, ürün ve teknoloji pazarındaki rakiplerinkine kıyasla daha iyi bir konum sağlayarak buluşların yasal olarak korunmasını sağlarken, patent korumasının süresi ve bölgesel geçerliliği sınırsız değildir. Patent koruması, patent başvurusunun yapıldığı günden itibaren 20 yıla kadar geçerlidir ve yalnızca korumanın verildiği ülkelerde geçerlidir.

Macar patenti, başvurunun ve buluşun yasa ve yönetmeliklerde belirtilen gerekliliklere uygun olması koşuluyla, ulusal veya Avrupa başvurusu veya Patent İşbirliği Anlaşması (PCT) çerçevesinde sunulan bir uluslararası başvuru ile elde edilebilir.

Ulusal Prosedür için;

<https://www.sztnh.gov.hu/en/patent/obtaining-patent-protection-via-national-procedure>

Avrupa Prosedürü için;

<https://www.sztnh.gov.hu/en/patent/acquiring-patent-through-a-european-procedure>

Uluslararası Başvuru için;

<https://www.sztnh.gov.hu/en/patent/international-application>

Patentin yanısıra yine ilgili kurum olan Macaristan Fikri Mülkiyet Ofisinin (HIPO) yetkisinde olan faydalı model, marka, coğrafi işaret, tasarım, telif hakkı, bitki çeşitlerinin korunması hususlarında başvuru süreçleri ile ayrıntılı bilgilere aşağıdaki linklerden erişim sağlanabilmektedir.

Faydalı Model:

<https://www.sztnh.gov.hu/en/utility-model-protection>

Marka:

<https://www.sztnh.gov.hu/en/trademark-protection>

Coğrafi İşaret:

<https://www.sztnh.gov.hu/en/geographical-indication>

Tasarım:

<https://www.sztnh.gov.hu/en/design>

Telif Hakkı:

<https://www.sztnh.gov.hu/en/copyright-and-related-rights>

Bitki Çeşitlerinin Korunması:

<https://www.sztnh.gov.hu/en/plant-variety-protection>

Dağıtım Kanalları

2004 yılında Avrupa Birliği'ne tam üye olan Macaristan, kısa zaman içerisinde önemli yatırımlar çekmeyi başarmıştır. Ticaretinin %75'inin başta Almanya ve komşu ülkeler olmak üzere Avrupa Birliği ülkeleriyle gerçekleştirilmesi nedeniyle Avrupa Birliği ülkelerinin talebi, ülke ekonomisi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Son yıllarda Çin ve Güney Kore olmak üzere Uzak Doğu

lkelerinden de önemli yatırımlar çekmeyi başaran Macaristan ekonomisinin %57,2'sini hizmetler, %24,6'sını sanayi, %3,2'sini tarım sektörleri oluşturmaktadır. (Dünya Bankası)

Macaristan ekonomisi 2020 yılını Covid-19 pandemisi nedeniyle %5,1 küçülme ile kapatmıştır. 2021 yılında kısıtlama tedbirlerinin kademeli olarak kaldırılması, AB ekonomik kurtarma planlarının uygulanması ve baz etkisiyle ekonomide hızla toparlanma yaşanmış ve GSYİH %7,2 oranında büyüme kaydetmiştir. Öte yandan, 24 şubat 2022'de başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı ile Macaristan ekonomisi olumsuz etkilenmiş ve şiddetli kuraklıkların tarımsal üretime zarar vermesi ile 2022 yılında büyüme oranı %4,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

2023 yılında imalat sanayi, inşaat ve hizmetler sektöründe yaşanan daralmaların etkisiyle %0,9 oranında küçülme yaşayan Macaristan ekonomisinde yaşanan durgunluk hâlihazırda etkisini sürdürmektedir. Macaristan'ın GSYH'si 2024 yılında mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre %0,6, arındırılmamış verilere göre ise %0,5 oranında büyümüştür. 2024 yılında tarım sektörü %10,4 oranında gerilerken, sanayi %3, inşaat sektörü %0,6 oranında daralmıştır. Hizmetlerde ise yılın genelinde %2,1'lik artış yaşanmıştır. Macaristan'ın AB yeliğinden bu yana yıllık ortalama büyümesi %2 düzeyinde gerçekleşmiştir. GSYİH 2024 yılında 222,2 milyar dolar, kişi başına düşen gelir 23.180 dolar olarak hesaplanmıştır.

IMF tarafından Macaristan ekonomisinin 2025 yılında %2,9 oranında büyümesi beklenmektedir.

Yüksek istihdam oranıyla (%74,9 2024 Aralık) dikkat çeken Macar ekonomisi, %4,3 (2024 Aralık) işsizlik oranıyla da AB lkeleri arasında düşük işsizlik oranına sahip ülkeler arasında yer almaktadır. Toplam işgücü sayısı yaklaşık 4,7 milyondur.

Batı Avrupa'daki kadar gelişmiş bir dağıtım ağı bulunmamakla birlikte Macaristan perakende ve toptan dağıtım ağı her geçen sene güçlenmektedir. 2013'den bu yana her sene artış gösteren Macaristan'ın perakende ticaret satışları (yakıt satışları dâhil) incelendiğinde, forint değerleri üzerinden; 2022'de %21 artışla 17 trilyon forinte ulaşmış ancak dolarda yaşanan yükselişin etkisiyle dolar bazında perakende satışlar %2 düşüşle 45,8 milyar dolar seviyesine inmiştir. 2023 yılında forint bazında %8 artışla 18,4 trilyon forint olmuş ancak dolarda gerçekleşen düşüşün etkisiyle bahse konu artış dolar bazında çok daha fazla (%14 ile 52,1 milyar dolar) olmuştur. 2024 yılında ise perakende satışlar %2,6 oranında artış göstermiş ve 18 trilyon 954 milyon HUF'a (yaklaşık 51,9 milyar Dolar) ulaşmıştır. Perakende satışları içerisinde gıda sektörü %3,7 oranında, gıda dışı sektörler %2,4 oranında büyürken, akaryakıt satışları %0,1 gerilemiştir. Perakende satışlar içerisinde gıda sektörünün %29,1, akaryakıtın %15,9, motorlu taşıtların %7,7, tütün ve mamullerinin %6,7, tekstilin %4,8, eczacılık ürünlerinin %4,6 oranında payı bulunmaktadır. (Kaynak: KSH)

1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla 27 AB ülkesinin 22'sinde ulusal asgari ücret uygulanmakta olup aylık asgari ücretler 551 avrodan 2.638 avroya kadar değişmektedir. Macaristan AB lkeleri arasında Bulgaristan'dan sonra asgari ücretin en düşük olduğu ülke konumundadır. Satın alma gücü açısından ülkenin konumu daha üst sıralarda yer almaktadır.

Macaristan, 2024 Yılı Avrupa E-Ticaret Raporuna göre Lojistik Performans Endeksinde 51. sırada, E-Devlet Gelişme Endeksinde (2023) 51. sırada, İnternet Kapsama Endeksinde (2022)

44. sırada, Çevresel Performans Endeksinde (2024) 30. sırada, Sürdürülebilir Kalkınma Endeksinde (2023) 20. sırada yer almıştır.

2023 yılında 16-74 yaş arasında nüfusun %92'si internet kullanıcısıyken (2024 yılı geçici verilere göre %94), nüfusun %70'i online alışveriş yapmaktadır. Online alışveriş yapanların %90'ı yurtiçi alışveriş yaparken, %42'si diğer AB ülkelerinden alışveriş yapmakta, %17'si ise 3. ülkelerden alışveriş yapmaktadır.

E-Ticaret pazarı, fiziksel ürünlerin son kullanıcıya (B2C) çevrimiçi satışını içermektedir. Bu tanıma, bilgisayar üzerinden yapılan satın almaların yanı sıra akıllı telefonlar ve tabletler aracılığıyla yapılan mobil satın alma işlemleri de dâhil iken dijital olarak dağıtılan hizmetler (e Hizmetler), dijital medya indirmeleri veya akışları, B2B pazarlarında dijital olarak dağıtılan ürünler ve kullanılmış, kusurlu veya onarılan ürünlerin dijital olarak satın alınması veya yeniden satılması (yeniden Ticaret ve C2C) ise dâhil değildir.

PwC'nin 2024 raporuna göre Macaristan'daki online satışlar 2024 yılında 1 trilyon 920 milyar HUF'un (5,25 Milyar Dolar) üzerine çıkmıştır. E-ticaret yıl içinde %15'e yakın bir büyüme göstermiş olup ithalat %17 artışla 330 milyar HUF (820 milyon Euro) düzeyinde gerçekleşmiştir. Yerli e-ticaret sitelerinin satışları %10 düzeyinde artış göstermiştir. Macaristan pazarına giriş yapan Çinli firma Temu, yaklaşık 110 milyar HUF (273 milyon Avro) değerinde 9 milyondan fazla yerel sipariş almıştır. Yapılan bir araştırmaya göre Temu'nun aktif kullanıcı sayısı 1,8 milyona ulaşmış olup internetten alışveriş yapan Macarların üçte birinin telefonunda Temu uygulamasının bulunduğu tahmin edilmektedir.

Online perakende satışların cirosuna bakıldığında 2005 yılından itibaren düzenli artış yaşandığı görülmekte e-ticaret gelirleri artmaya devam etmektedir. Macaristan'da kapıda nakit ödeme popülarliğini korumaya devam etmekte fakat dijital dönüşüm sayesinde giderek daha fazla insan elektronik ödeme çözümlerini tercih etmektedir. 2024 yılı itibarıyla peşin ödeme oranı %40 düzeyindeyken, kapıda ödeme oranı %60 düzeyindedir. Elektronik ödeme sistemleri arasında simplepay %48, barion %36, CİB Bank %13 pay almaktadır. Çevrimiçi müşteri sayısının 2024 yılı itibarıyla 4,2 milyona ulaştığı tahmin edilmektedir.

2023'te Macaristan e-ticaret pazarındaki en büyük oyuncu Emag olurken, onu alza.hu takip etmiştir. Üçüncü sırada kifli.hu yer alırken, Media Markt ise dördüncü olmuştur. Euronics üst üste üçüncü kez en yüksek ciroya sahip Macar şirketleri listesinde başı çekerken, Aqua ikinci en büyük Macar web mağazası, Pepita ise üçüncü en büyük Macar e-perakendecisi olmuştur. Pepita, 2023 yılında Macar e-perakendeciler arasında en yüksek büyümeyi elde etmiştir.

2023 yılında, Macaristan pazarında faaliyet gösteren ve yerel operasyonları da olan en büyük 15 e-perakendecinin toplam brüt cirosu 542,5 milyar HUF olup bu veri 2022 yılına kıyasla %4'lük bir düşüşe işaret etmektedir. eMAG, Pepita, Wolt ve Foodora'ya ek olarak Decathlon da kendi pazaryeri hizmetini başlatarak ürün yelpazesini genişletmiş ve çevrimiçi mağazasını farklılaştırmıştır.

Macaristan'da nakit ödeme yöntemi sıklıkla tercih edilmeye devam edilmekte olup mobil ödeme yöntemlerinin popülaritesi son yıllarda hızla artmıştır. Akıllı telefon sahiplerinin çoğunluğu Android kullanıcısı olduğundan, Google Pay ülkede Apple Pay'den çok daha geniş bir müşteri tabanına sahiptir.

Öte yandan, 2024 yılında dijital ödeme yöntemlerinin oranı yüzde 63'e ulaşırken, mobil POS ödemelerinin kullanım oranı %17 düzeyindedir.

Avrupa Birliği, Temmuz 2027'den itibaren tüm üye ülkelerde nakit ödemelere bir üst sınır getirmeyi planlamaktadır. Üst sınır 10.000 Avro olarak belirlenmiş olup düzenleme, büyük nakit işlemlerinin kullanımını azaltarak kara para aklama, terörün finansmanı ve diğer yasadışı finansal faaliyetlerle mücadeleyi amaçlamaktadır. Macaristan'da özel şahıslar tarafından yapılan nakit ödemelerde şu anda herhangi bir kısıtlama bulunmamakla birlikte, işletmeler için aylık 1,5 milyon HUF (yaklaşık 3.700 EUR) tutarında bir limit uygulanmaktadır. Aynı zamanda, Nisan 2025'te Macaristan Parlamentosu Anayasa'da değişiklik yaparak nakit ödeme hakkını temel bir hak olarak kabul etmiş ve böylece elektronik ödeme gerektiren belirli hizmetler (örneğin dijital hizmetler, yabancı web mağazaları) haricinde tüketicinin korunması ve ticari düzenlemelerde nakit kabulünü zorunlu hale getirmiştir.

Elektronik ticaret alanında Macaristan'da, Avrupa Birliği mevzuatına uygun olarak (2000/31/EC Direktifine dayanarak) hazırlanan "Elektronik Ticaretin ve Bilgi Toplumu Hizmetlerinin Belirli Yönleri Hakkında 2001 Tarihli CVIII Sayılı Kanun" 23 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yasa ile düzenlenen başlıca hususlar şu şekildedir:

- "Aracı Hizmet Sağlayıcıları"na sorumluluk sınırlaması getirilmiş; "Arama Motorları Operatörleri"nin sorumluluk sınırlamaları ise genişletilmiştir.
- Sorumluluk konusundaki bu kurallarla bağlantılı olarak, "Notice and Take Down" "Uyar ve Kaldır" prosedürü uygulamaya konulmuştur. Bu prosedürün kapsamı yalnızca "Telif Hakkı İhlali" durumlarıyla sınırlıdır.
- Tüketicinin korunmasına ilişkin hükümler arasında, "İstenmeyen Ticari Reklamlar"a dair düzenleme yer almaktadır. Bu bağlamda, "Opt-in Rule" kuralı getirilmiştir. Buna göre reklam içeriğine sahip e-postalar ancak kullanıcının önceden onayı alındıktan sonra gönderilebilmektedir.
- Yasa ayrıca "Elektronik Sözleşmeler" için ayrıntılı kurallar sunmaktadır.
- Öte yandan, AB mevzuatında yapılan dijital içerik ve hizmetlere yönelik revizeler, 2019/770 ve 2019/771 sayılı AB Direktiflerinde yayınlanmış ve söz konusu dijital içerik ve hizmetlere yönelik yeni Avrupa tüketicini koruma hususundaki hükümler, Macaristan'da 373/2021 Sayılı Hükümet Kararnamesi ile uygulanmaya başlanmıştır.

Ayrıca, e-ticaret sitesinin tüketicilere hitap etmesi durumunda, tüketici ile ticari varlık arasında akdedilecek sözleşmelerin ayrıntılı hükümlerine ilişkin 45/2014 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de (II.26.) listelenen zorunlu unsurların, genel hüküm ve koşullarda yer alması gerekmektedir.

İlaveten Macaristan Rekabet Kurumu, enflasyonla mücadele kapsamında en büyük gıda perakende zincirlerinin en çok tercih edilen gıda perakende ürünlerinin fiyatlarını karşılaştırmak üzere web sitesinde bir online fiyat izleme sistemi geliştirmiştir.

Macaristan'da Budapeşte ile diğer şehirler arasında gelişmişlik farkı dikkat çekmektedir. Diğer pek çok şehirden farklı olarak Budapeşte lüks alışveriş merkezlerine, prestijli hiper ve süper marketlere sahiptir. Macaristan'da en güçlü dağıtım ağına sahip şirketler arasında IKEA, Praktiker, Auchan, Lidl, Tesco, Aldi, DM, Rossmann ve OBI gibi büyük şirketler yer almaktadır.

Budapeşte'nin en büyük alışveriş merkezleri arasında ise Allee, Arena, WestEnd, Arkad, Mammut ve MOM Park yer almaktadır.

Macaristan'ın nüfus yoğunluğu az olan yerlerinde perakende sektörüne küçük, bağımsız aile işletmeleri hâkim konumda olup orta ölçekli perakende zincirleri daha küçük köylerde ve diğer yerleşim yerlerinde bulunan perakende birimleriyle sektörde işbirliği geliştirmişlerdir. Küçük bağımsız işletmelerin sektöre hâkimiyeti, dağıtımıcılar ve tedarikçiler için lojistik zorluklar oluşturmaktadır. Macaristan'da dağıtım kanalı genel olarak ithalatçıdan toptancıya, toptancıdan perakende hizmet sağlayıcısına, perakende hizmet sağlayıcısından son kullanıcıya şeklinde işlemektedir.

Macaristan'da perakende sektöründe Lidl'in %20,8 pazar payına sahiptir. İkinci sırada bulunan Spar %14,2'lik paya sahipken onu Penny (%9,9), Tesco (%9,4) ve Aldi (%7,9) takip etmektedir.

Macaristan Hükümeti süt, et, yumurta, ekşi krema, yemeklik yağ, un ve şeker gibi 30 temel gıda maddesi için perakendecilerin kar marjlarına %10'luk bir sınırlama getirmiştir. 17 Mart 2025 tarihinden itibaren geçerli olacak düzenleme enflasyonla mücadele kapsamında hayata geçirilmiş olup 31 Mayıs 2025 tarihine kadar yürürlükte kalacak ve gerekli görülmesi halinde uzatılabilecektir.

Tüketici Tercihleri

Ülke genelindeki bölgesel gelişmişlik farklılıkları piyasadaki tüketici tercihlerini, satın alma alışkanlıklarını etkileyen temel unsurların başında gelmekte olup şehirli nüfusun artması ile birlikte tüketici tercihleri de değişim göstermektedir. Asgari ücretin düşük seyretmesi (yaklaşık 713 avro, lise mezunları için yaklaşık 855 avro) Macar işgücünün başka ülkelere kaymasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte ülkenin en büyük şehri Budapeşte'de artan expat nüfusunun tercihlerin belirlenmesindeki etkisi artmaktadır. Tüm bu faktörler dağıtımıcıların satın alma kararları ile pazarlama tekniklerini etkilemektedir.

Macaristan'da nakit kullanımı eskiye oranla önemli ölçüde azalmakla birlikte banka kartı ve elektronik ödeme kullanımı önemli ölçüde yaygınlaşmıştır. Visa ve Mastercard ile anlaşma yapan perakende işletmelerinin sayısının artmasına paralel olarak ve temassız ödeme teknolojisinin de gelişmesiyle tüketiciler alışveriş merkezlerinde, süpermarketlerde, benzin istasyonlarında, restoranlarda ve tatil merkezlerinde banka kartlarını kullanma eğilimindedir. Kart ödemeleri, Batı Avrupa'daki alışverişlerin %75-80'ine karşılık gelirken, Macaristan'daki ödemelerin yaklaşık %35-40'ını oluşturmaktadır. Öte yandan bankacılık maliyetlerinin yüksek olması sebebiyle Macaristan'da nakit çekim değeri, banka kartı ile ödemelerin değerinden oldukça yüksektir. Macaristan'daki tüm ticari bankalar manyetik banka kartlarını çip tabanlı banka kartları ile değiştirmiş ve müşterilerine ayda iki kez ücretsiz nakit çekme imkânı sunmuştur. Çek kullanımı yaygın değildir.

İlaveten dijital cüzdanlar da talep artışı yaşanmış ve 2023 yılında mobil cüzdanların kaydında %37 artış yaşanarak 1,7 milyona ulaşmıştır.

İnternet üzerinden en sık satın alınan ürünler arasında kitaplar, kuponlar, BT ve elektronik aletler, sigorta hizmetleri, e-biletler ve tatil rezervasyonları yer almaktadır. Siparişlerin

%70'inden fazlası eve teslimatı içermekte ve Macar online müşterilerin önemli bir kısmı teslimatta nakit ödemeyi tercih etmektedir. E-ticaret gelirlerinin çoğu, yaklaşık %40'ı, tatillerden (Kara Cuma ve Noel) önceki yılın son iki ayında elde edilmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

1989 yılında parlamenter demokrasiyi ve liberal ekonomiyi benimsemiş olan Macaristan, AB üyelik süreciyle birlikte ekonomisine önemli bir dinamizm kazandırmıştır. 2004 yılında AB'ye tam üye olan Macaristan, yabancı yatırımcıların ilgi odağı olmuş, doğrudan sermaye yatırımları ve likidite girişleri ile bölge ülkelerine göre daha hızlı bir ekonomik başarı yakalamıştır. Otomotivden elektrik-elektronik sektörüne, lojistikten enerji sektörüne ülke ekonomisinde çok uluslu şirketlerin etkisi büyüktür. Öte yandan ülkedeki katma değer %44'üne, toplam istihdamın yaklaşık %70'ine sahip KOBİ'ler ekonomide önemli bir yere sahiptir. İnovasyon kapasiteleri göreceli olarak düşük olan KOBİ'lerin ekonomik faaliyetlerinde toptan ve perakende sektörü temel sektör olarak karşımıza çıkmaktadır. Küçük ölçekli firmalar geleneksel satış yöntemlerini kullanırken, son yıllarda akıllı teknoloji ve elektronik ödeme yöntemleri ile tüketiciye sunulan kolay ve otomatik sipariş imkânları hızlı bir gelişim göstermektedir. Reklam sektörü son yıllarda ciddi bir gelişme kaydetmiştir. Televizyon dizileri arasına verilen reklamların etkili olduğu bilinmektedir. Sosyal medya da reklamcılık sektöründe etkin olarak kullanılmakta halkın büyük çoğunluğu Facebook kullanmaktadır. Pazarlama-satış sürecinde Macar bir firmaya yalnızca e-posta göndermek firmanın dikkatini çekmek için yeterli olmayabilir. Farklı kanalların da etkin bir şekilde kullanılması önem arz etmektedir.

Macaristan AB kurallarına uygun bir şekilde, tüketicileri Rekabet Kanunu'nun ilgili hükümleri uyarınca korumakta, adil bir rekabet ortamı sağlayarak haksız rekabeti önlemeyi amaçlamaktadır.

Kamu İhaleleri

AB üyeliği ile birlikte Macaristan'da lisans verme işlemleri ve kamu ihalelerinde bürokratik işlemler kolaylaştırılırken genel iş ortamı; iş yapma ve ticaret serbestliği, mülkiyet hakları ve yatırım teşvikleri ile desteklenmektedir.

1995 tarihli XL sayılı Kamu İhale Kanunu ile Macaristan Kamu İhale Kurumu kurulmuş olup kurumun yapısı 2015 tarihli ve CXLIII sayılı Kamu Alımları Hakkında Kanun ile korunmuştur. Kurum Macaristan Parlamentosu'na tabidir.

Kamu alımlarında adil rekabet koşullarının oluşturulması amacıyla, yerel küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tedarik prosedürlerine erişimini kolaylaştırmak, çevrenin korunmasını teşvik etmek ve Macaristan tarafından kamu alımları alanında imzalanan uluslararası anlaşmalara ve Avrupa Birliği direktiflerine uygun olarak kamu fonlarının etkin kullanımının şeffaflığının ve kamu kontrolünün sağlanması amacıyla 2015 tarihli ve CXLIII sayılı Kamu Alımları Hakkında Kanun Macaristan Ulusal Meclisi tarafından kabul edilmiştir. Kanun ve uygulanmasına ilişkin detaylı bilgilere (<https://www.kozbeszerzes.hu/torveny/act-cxliii-of-2015-on-public-procurement/>) linkinden erişmek mümkündür. (<https://kozbeszerzes.hu/kozbeszerzesek-az/>) linkinden ise Macaristan Kamu Alımlarına ilişkin tüm mevzuata erişilebilmektedir.

Kamu ihale ilanları <https://www.kozbeszerzes.hu/ertesito/> linkinde Macarca yayınlanmakta olup, aynı ilanlara tüm AB üyesi ülkelerin ihalelerinin günlük olarak ilan edildiği (<https://ted.europa.eu/TED/browse/browseByMap.do>) İngilizce web sitesinden de takip etmek mümkündür.

Macaristan Kamu İhale Kurumunun destek departmanı "Közzszolgálati és Támogató Főosztály" yanında diğer departmanların iletişim bilgilerinin de yer aldığı bağlantı aşağıdaki gibidir: (<https://www.kozbeszerzes.hu/qyik/szervezeti-egysegek-elérhetosege/>)

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Macaristan'ın %80'inden fazlası kaliteli toprağa sahiptir. Ekilebilir arazilerin toplam yüz ölçümüne oranı %44-%47 bandında olan Macaristan, dünya genelinde üst sıralarda yer almaktadır. Macaristan'ın toplam ekilebilir arazisi 2024 yılı itibarıyla yaklaşık 4,1 milyon hektardır.

Başlıca ekilen ürünler arasında buğday, mısır ve yağlı tohumlar-çoğunlukla ayçiçeği ve kolza tohumu bulunmaktadır. Ülke aynı zamanda tohum ve bahçe bitkileri üretiminde de köklü bir geleneğe sahiptir. Öte yandan 2024 yılında buğday, arpa ve kolza tohumunun ekim alanları azalmış ve sırasıyla 922 bin ha, 285 bin ha ve 174 bin ha olmuştur. Kolza tohumunun ekim alanı 2020 yılından beri azalış trendindedir.

2021 yılında Macaristan 1,7 milyon tondan fazla üretimle Avrupa'nın en büyük 2. ayçiçeği üreticisi olmuştur. 2022 yılında kuraklık nedeniyle AB'nin ayçiçeği üretimi %10 düşerken Macaristan'ın üretimi %27 düşüş göstererek 1,3 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiş ve AB içinde 2. büyük üretici konumunu korumuştur. Öte yandan 2023 yılında %57 artış yaşayan ayçiçeği üretimi yaklaşık 2 milyon tona ulaşmıştır. 2024 yılında ise Macaristan'da ayçiçeği üretimi tahmini %8 düşüş göstererek 1,8 milyon tona gerilemiştir.

Macaristan, 2020 yılında 8,3 milyon tondan fazla üretimle küresel düzeyde ilk 10 mısır ihracatçısı arasında yer almaktadır. Bu üretimle AB içinde %12'lik paya sahip olup en fazla mısır üretimi yapan 3. ülke konumundadır. Ancak 2021 yılında kuraklığın etkisi ile üretim %23 azalmış ve AB mısır üretiminde payı %9'a düşmüştür. Gerek mısır ekim alanının azalması gerek kuraklık nedeniyle 2022 yılında üretim %57 oranında düşüşle 2,8 milyon ton olmuştur. Aynı yılda AB'nin de üretiminin %25 düşüşle 55,1 milyon ton olmuş ve Macaristan'ın pazar payı %5 olmuştur. Ancak 2023 yılında mısır üretimi, azalan alana rağmen %126 oranında bir artışa geçmiş ve 6,3 milyon tona ulaşmıştır. 2024 yılında ekilen alanın artmasına rağmen üretim tekrar düşüşe geçmiş ve tahmini olarak 5,3 milyon olmuştur. (AB içinde payı %8,8)

Macaristan'da öne çıkan bir diğer ürün buğday olup buğday üretiminde ülkenin AB içinde payı %1-%1,5 bandında yer almaktadır. Macaristan'da son 20 yılda buğday üretiminde en yüksek üretim 2004 yılında 6 milyon ton düzeyinde olmuştur. Macaristan, sonraki yıllarda inişli çıkışlı bir durum sergilemiş ve 2023 yılında 5,9 milyon tona yükselmiştir. 2024 yılında ise 5,3 milyon ton düzeyine gerilemiştir.

AB ülkeleri arasında sebze-meyve yetiştiriciliğinde de öne çıkan Macaristan'da, toplam sebze üretimi 2021 yılında 1,2 milyon ton, 2022 yılında 1 milyon 50 bin ton, 2023 yılında ise 1,3 milyon ton olmuştur. Tatlı mısır, 2021 yılında 472 bin ton, 2022'de 393 bin ton ve 2023 yılında 510 bin ton üretimle en dikkat çeken ürün olmuştur. Bu ürünü 177,4 bin ton üretimle domates ve 124 bin ton üretimle karpuz takip etmektedir. Diğer önemli sebzeler, havuç, biber ve bezelyedir. Ekilebilir arazilerde en fazla alana sahip sebzeler tatlı mısır ve bezelyedir. Öte yandan sebze üretiminde 2017 sonrası bir düşüş yaşanmakta olduğu ve bu düşüşün 2023 yılında sonlandığı gözlemlenmektedir.

Macaristan’da meyve üretimi 2021 yılında 1,1 milyon ton iken 2022’de %15 düşüşle 942 bin ton olmuştur. 2023 yılında ise %12’lik bir artışla 1 milyon tona ulaşmıştır. Genel olarak meyve üretiminde elma ve üzüm öne planda yer almaktadır. 2021’de bu ürünlerde üretim sırasıyla 514,5 bin ton ve 438 bin ton iken 2022’de ise sırasıyla 351 bin ton ve 414,6 bin ton olmuştur. 2023’de üzüm üretimi 411 bin tona gerilerken, elma üretimi artarak 486,3 bin ton olmuştur.

2020 yılında 510 bin tondan fazla kanatlı üretimi ile AB ülkeleri arasında 7. sırada yer alan Macaristan’da 2021’de kanatlı eti üretimi artmış ve 550 bin tonu geçmiştir. Ancak 2022 yılında üretim azalarak 482,1 bin ton düzeyine gerilemiş olsa da AB içinde sıralamasını korumuştur. Kanatlı üretimi 2023 yılında %7 artışla 516,3 bin ton olmuş ve HIPA (Macaristan Yatırım Teşvik Ajansı) sektör bültenine göre AB içinde sıralamasını korumaya devam etmiştir.

Tarım sektörünün çıktı üretim değeri 2021’de 9,5 milyar avro, 2022’de %9’luk bir artışla 10,4 milyar avro düzeyinde gerçekleşmiştir. Söz konusu üretim değeri 2023 yılında ise 11,5 milyar avroya yükselmiş, ancak 2024 yılında hem üretimin forint cinsinden değerinin %6 düşmesi hem de kur artışı nedeniyle üretim değeri 10,5 milyar avroya gerilemiştir. Forint bazında çıktının azalmasında ise etkili olan faktörler tarımsal üretimde hacmin daralması ve fiyat seviyesinde azalışlar olmuştur. Tarımın performansı, öncelikle yağış eksikliği ve yaz kuraklığı gibi bitkisel üretimi gerileyen faktörler nedeniyle düşüş gösterirken, hayvancılık sektöründe üretim hacmi %4,9 genişlemiştir. Ancak %6,1 oranında azalan üretici fiyatlarının etkisi ile hayvancılık sektörünün forint cinsinden üretim değeri azalmıştır.

Gıda endüstrisinde 2021’de 5,4 milyar avro, 2022’de 7,2 milyar avro ithalat yapılırken 2021 ve 2022’de sırasıyla 8 milyar avro ve 9,6 milyar avro ihracat gerçekleşmiştir. Gıda sektöründe Macaristan’da, 2021 de toplam 10,9 milyar avro değerinde üretimi bulunan Macaristan 2022’de üretimini artırmış ve 12,4 milyar avroya çıkarmıştır. Böylece toplam sanayi üretimi içindeki payı %10,8’den %11,4’e çıkmıştır. Öte yandan, HIPA sektör bültenine göre, endüstrinin satış gelirine bakıldığında 2022’de yaklaşık 16,1 milyar avroya ulaştığı görülmüştür.

2023 yılına bakıldığında gıda endüstrisi 10,1 milyar avro ihracat ile 2,4 milyar avro dış ticaret fazlası elde etmiştir. Endüstrinin satış gelirine bakıldığında yaklaşık 16,8 milyar avroya ulaştığı görülmektedir.

2024 yılında ithalat 7,6 milyar avro düzeyinde gerçekleşmiş, ihracat %3 oranında artarak 10,4 milyar avro olmuştur.

Sektörde 2021’de yaklaşık 100 civarında olan büyük firmaların sayısı azalmış ve 60’a düşmüştür. Bununla birlikte orta ölçekli şirketlerin sayısı artarak 300’e yaklaşmıştır. Söz konusu sektör 145.000’den fazla kişiye istihdam sağlamaktadır.

İhracata yönelik alt sektörler bakımından, HIPA’nın bültenine göre, 2021 yılında et işleme ve konserve sektöründe 2,6 milyar avro toplam üretim değeri söz konusu olup üretimin %38’i ihraç edilirken, 2022’de sektörün üretim değeri yaklaşık 3 milyar avro olmuş ve üretimin %40’ı ihraç edilmiştir. İçecek sektöründe ise 2022 yılında 1,6 milyar avroluk üretimin %23’ü ihraç edilmiştir. En büyük 3. alt sektör olan evcil hayvan ve diğer hayvan yemine 1,5 milyar avroluk üretimin %48’i ihracata konu iken geri kalanı iç pazarda tüketilmiştir. Tatlılar, atıştırmalıklar ve hazır yiyeceklerde 1,2 milyar avro üretim söz konusu olup %58’i ihraç edilmiştir. Bitkisel ve

hayvansal yağlar ve süt işleme ve sütlü mamuller sektöründe 1,1 milyar avroluk bir üretim değeri söz konusu olup bu sektörlerde de sırasıyla üretimin %67'si ve %24'ü ihracata konu olmuştur. Meyve-sebze işleme sektöründe ise 2021 yılındaki 918 milyon avroluk üretim, 1 milyar avro düzeyine gelmiş ve %63'ü ihraç edilmiştir.

2023 yılında et işleme ve konserve sektöründe 3,6 milyar avro toplam gelir elde edilmiş ve üretimin %38'i ihraç edilirken 2024 yılında 3,8 milyar avro gelire ulaşılmış ve üretimin %37'si ihraç edilmiştir. İçecek sektöründe, 1,9 milyar avro düzeyinde üretim gerçekleştirilmiş ve bu üretimin %25'i ihraç edilmiştir. 2024 yılında üretim değeri artarak 2,2 milyar avroya ulaşmıştır. Ancak ihracatın payı aynı kalmıştır. En büyük 3. alt sektör olan evcil hayvan ve diğer hayvan yeminde 2023 ve 2024 yılında 2 milyar avroluk üretim gerçekleşmiş ve bu üretimlerin %49'u ihracata konu olmuştur. Tatlılar, atıştırmalıklar ve hazır yiyeceklerde 2023 yılında 1,5 milyar avro düzeyinde olan üretim 2024 yılında 1,7 milyar avroya ulaşmış ve %60'ı ihraç edilmiştir.

Bitkisel ve hayvansal yağlarda ise 2023 yılında olan 2,1 milyar avro değerindeki üretimde düşüş gerçekleştirmiş ve 1,9 milyar avro olmuştur. Bu ürünün satışında ihracatın payı %75'ten %77'ye yükselmiştir. Süt işleme ve sütlü mamuller sektöründe 2023 yılında 1,4 milyar avro değerindeki üretim aynı düzeyde ve %76'sı iç piyasaya verilmiştir. Meyve-sebze işleme sektöründe de 2024 yılında üretim değeri 2023 yılındaki üretim düzeyi 1,1 milyar avro ile aynı kalmıştır. Bu sektörün ihracat oranı ise %62'dir.

Macaristan, otomasyona dayalı üretimi ile uluslararası kalite ve güvenlik standartlarında ve ileri paketleme yöntemleri ile GDO içermeyen, biyo, vegan, helal, kosher seçenekleri ile gıda üretimini teşvik etmektedir.

AB fonları tarım ve kırsal kalkınma için kullanılabilir. Coğrafi konumu ve doğal kaynakları tarımsal ürün çeşitliliğini etkinleştirmektedir. Gıda işleme teknolojileri önemli bir potansiyel teşkil etmekte olup bu alanda yapılacak yatırımlara Macaristan Yatırım Teşvik Ajansı aracılığıyla yatırım teşviki sağlanmaktadır.

Macar sanayicilerin tarım teknolojilerine yatırım yapmasıyla birlikte tarım teknolojileri, su yönetimi ve çevre teknolojisinde Avrupa'da öne çıkan ülkelerden biri olan Macaristan söz konusu teknolojilerin ihraç edilmesini ayrıca önemsemektedir.

Macaristan'da 1994 tarihli "Ekilebilir Toprak Yasası" yürürlükten kaldırılarak yerine 2013 tarihli ve 122 sayılı "Tarım ve Orman Arazilerinin Devri Hakkında Kanun" yürürlüğe girmiştir. Yeni Kanuna göre, çiftçi olmayan Macar vatandaşları ve AB vatandaşları, yalnızca 1 hektar kadar arazi satın alabilme hakkına sahip olurken, "çiftçi" olarak görülen tüzel kişiler ise 300 hektara kadar tarım arazisi satın alabilmektedirler. Kiralanabilecek azami alan 1.200 hektara kadar çıkmaktadır. Hayvancılık işletmelerinde alanın maksimum boyutu 1.800 hektardan fazla olamamaktadır. Öte yandan yeni Kanun ile Tüzel kişilikler arazi alımlarından hariç tutulmuşlardır.

Ayrıca arazi transferleri, belirli kullanım kısıtlamalarına da bağlıdır. Mülkiyetin ilk 5 yılı için alıcı, arazinin kullanımını herhangi bir üçüncü şahsa devredememektedir, toprağı işleme yükümlülüğüne uymak zorundadır ve toprağı tarım dışı amaçlarla kullanmamayı taahhüt etmelidir. Macaristan'da hayvancılık önemli bir rol oynamaktadır. Yetiştirilen başlıca hayvan türleri sığır, domuz, koyun ve kümes hayvanlarıdır.

2022 yılında yaz aylarında gerçekleşen düşük yağışlar ve kuraklık nedeniyle tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörünün ülke GSYİH hasılası içindeki payı %2,4'ye gerilemiş ve fiyat artışları nedeniyle üretim değeri artmıştır. Öte yandan 2023 yılında bu pay %4,4 seviyesine yükselmiş 2024 yılında tekrar düşüşe geçerek payı %2,6 olmuştur.

Sanayi

Macaristan'ın gayri safi milli hasılasının üçte birini sanayi sektörü oluşturmakta olup imalat sektörünün geliştirilmesi ve desteklenmesi Macar Hükümetinin stratejik politikalarından biridir. Son yıllarda Macaristan yüzlerce yeni sanayi yatırımına ev sahipliği yapmıştır. 2017 yılından günümüze sanayi yatırımları artmaktadır. 2018 yılındaki en büyük yatırımcılar Continental, BMW, Sanmina, Rehau-Automotive, Flex, SMG, GS Yuasa ve SK Innovation olarak açıklanmıştır. 2019 yılında ise yatırımların %60'ı uzak doğu ülkelerinden yapılmış olup başlıcaları G.Koreli Lotte Alüminyum'un Tatabánya'daki 133 milyon avroluk yatırımı, G.Koreli Doosan'ın bakır folyo üretim tesisi, Samsung SDI'nin Göd şehrindeki üretim biriminde genişleme planı, G. Koreli Soulbrain'in elektrolit üretim yatırımıdır. 2020 yılında en çok yatırım Çin'den yapılmış olup SEMCORP Group (183 milyon avro), Lenovo (25 milyon avro), Shenzhen Kedali (40 milyon avro) yatırımları başlıcalarıdır. 2021 yılında doğrudan yabancı yatırım olarak toplam 1.886 milyar forint (yaklaşık 5,3 milyar avro) tutarında yatırım anlaşmaları imzalandığı açıklanmıştır. Yapılan açıklamada Macar Hükümetinin bu projelere destek olmak üzere 270 milyar forint (750 milyon avro) hibe sağladığı belirtilmiştir. Güney Kore'li SK Innovation'ın 680 milyar forint (1,9 milyar avro) değerinde bir pil tesisi kurmasıyla Macaristan'ın 2021 yılına kadar yapılmış en büyük greenfield yatırımına ev sahipliği yaptığı açıklanmıştır.

2022 yılında Macaristan'a net 9,3 milyar avro doğrudan yabancı yatırım yapılmış olup 2019 ve 2021'de olduğu gibi G. Kore en fazla yatırım yapan ilk 5 ülke arasında yer almıştır. G. Kore'den W-Scope firmasının batarya ayırıcı film konusundaki yatırımının yanı sıra Nestle'nin kapasite artışına yönelik yatırımı dikkat çekmektedir. Çinli firma CATL, batarya alanında 7,3 milyar avroluk bir yatırım kararı almıştır. Bu yatırımlarda, otomotiv, elektronik ve gıda sektörü öne çıkmıştır.

2023 yılında doğrudan dış yatırım resmi istatistiklere göre 6,2 milyar avroya ulaşmış ve AB ülkelerinden Belçika (3 milyar avro), ABD (1,6 milyar avro) ve Çin (863,1 milyon avro) öne çıkan ülkeler olmuştur.

2024 yılında net olarak 5,2 milyar avroluk doğrudan yatırım alan Macaristan'da, en fazla yatırım yapan ülkeler yaklaşık 2 milyar avro ile Avusturya, 1,6 milyar avro ile Güney Kore ve 1,34 milyar avro ile Hollanda olmuştur. Çin ise BYD'nin ve 2022 yılında yatırım kararı alan CATL'in yatırımlarıyla öne çıkarak 753 milyon avro ile en fazla yatırım yapan dördüncü ülke olmuştur. Sektörel olarak otomotiv sektörü 1,5 milyar avro yatırım çekerek son 2 senedir en çok yatırım yapılan alan olurken, elektrikli teçhizat sektörü 650,5 milyon avro ile ikinci sırada yer almıştır. Net 809 milyon avro ile 2008 sonrası dönemde en fazla yatırımı 2021 yılında çeken kimyasal ürünler sektörü, 2024 yılında 553 milyon avro ile imalat sanayi içinde üçüncülüğe yükselmiştir. 2022 yılında yaklaşık 709 milyon avro ile rekor düzeyde yatırım çeken gıda sektörüne yapılan doğrudan yatırım 2024 yılında 455 milyon avro seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ayrıca Macaristan iş hizmetleri, bilişim ve araştırma-geliştirme alanlarında 19 yüksek değerli anlaşma imzalamıştır.

Macaristan arz piyasasına, işgücü piyasasına, üniversitelere ve lojistik imkânlarla ulaşma açısından Orta Avrupa'da önde gelen 3 ülke arasında yer almaktadır. Gerek imalat sektöründe öne çıkan otomotiv, elektronik, ilaç ve tıbbi teknoloji sektörleri, gerekse bilgi ve iletişim teknolojileri, enerji, lojistik, gıda ve turizm sektörleri yatırımcılar için önem arz eden sektörlerdir. Macaristan'da işsizlik oranı, 15-74 yaş aralığında 2025 yılı Mart ayı itibarıyla %4,3 düzeyindedir.

Sanayinin katma değer içinde payı 2015 yılında %26,2 ile zirveye çıkmıştır. 2023 yılında ise sanayinin payı artmaya devam etmiş ve %22,8 düzeyine gelmiştir. Öte yandan, imalat sanayinin üretim tarafından hesaplanan GSYİH'den (sabit fiyatlar, baz yıl 2021) aldığı pay %15,2 olup bu pay 2019 yılından itibaren azalma eğilimindedir.

Otomotiv

Macaristan ekonomisinde son yıllarda otomotiv endüstrisi büyük kazanımlar elde etmiş ve sektör Macar ekonomisinin ana itici güçlerinden biri haline gelmiştir.

Macaristan, Avrupa Birliği ve Schengen bölgesinin bir üyesi olarak stratejik konumu ile bölgesel bir dağıtım merkezi olmaktadır. Almanya'nın yanı sıra Avrupa'daki 3 premium otomobil üreticisinin (Audi, BMW, Mercedes) üretim birimlerine ev sahipliği yapan tek ülkedir.

700 civarında otomotiv şirketi ile 2021 yılında 26,1 milyar avro üretim değeri ile ülke GSYİH'sının %17'sini ve imalat sanayisinin de %24'ünü oluşturan otomotiv sektörü, 2022 yılında 31,3 milyar avro üretim değeri sağlayarak GSYİH'nın %19'unu oluşturmuştur. 2023 yılında bu değer 35,8 milyar avro olmuş ülke hasılası içindeki payı %18 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2024 yılında söz konusu üretim değeri ve GSYİH içindeki payda gerileme yaşanmış, üretim değeri 33,1 milyar avro, payı %16 olmuştur. İmalat sanayi içindeki payı ise %26 oranındadır.

Mercedes (Kecskemét), Audi (Győr), Opel (Szentgotthárd), Suzuki (Esztergom) otomotiv firmaları Macaristan'da üretim yapmaktadır. Çin şirketi NIO da elektrikli araçlarda kullanılan bataryalara yönelik ürün üretiminin yanı sıra iş hizmeti sağlamaya yönelik ve AR-GE merkezi olarak da faaliyet göstermektedir. Ayrıca JLR, Ford ve Nissan Budapeşte'de mühendislik ve iş hizmetleri konusunda hizmet sağlamaktadır. Continental, Hankook, Aptiv, Bosch, SK Innovation, Samsung, Valeo, Motherson, Mahle, BorgWarner, Denso ise bu sektörde Macaristan'da faaliyet gösteren diğer başlıca firmalardır.

Macaristan otomotiv sektöründe yabancı yatırımlar artış göstermeye devam etmekte olup BMW, Debrecen'deki yeni montaj tesisi projesi ile Macaristan'a 1 milyar avro değerinde yatırım yapmıştır. Fabrikanın 2025 yılı içerisinde faaliyete geçmesi beklenmektedir. 2022'de elektrikli araçlara yönelik olarak lityum-iyon pil (LIB) pazarındaki güçlü büyümeye yanıt vermek için doğu Macaristan'da bir pil ayırıcı film fabrikası kuracağı Macaristan hükümeti tarafından ifade edilmiş olan Güney Koreli W-Scope, 2023 yılında fabrika kurulum çalışmalarına başlamıştır. Yine CATL firması da EV üretimine dönük bir tesis kurma kararı almıştır ve bu tesis yatırımı, tamamlandığında Macaristan'a gelen en büyük yurtdışı yatırım olacaktır. 2023 yılında

Çinli elektrikli otomobil üretim devi BYD'nin Szeged'de üretim kararı almış ve bunun yanında Güney Kore'nin en büyük otomotiv endüstrisi tedarikçilerinden biri olan Hanon Systems de söz konusu yılda bu ülkeye yatırım kararı almıştır. ABD'li otomobil parçaları üreticisi BorgWarner da hibrid ve elektrikli araçlar için ürünler üretmek üzere yatırım kararı alan firmalar arasındadır. 2024 yılında ise Macaristan'da 1993 yılından beri faaliyet gösteren Hintli Motherson Grup, yatırımlarını artırma kararı almıştır.

Macaristan, elektromobilité ve otonom sürüş alanında da yatırımlar yapmış ve Zalaegerszeg'deki Zalazone otomotiv test pisti 265 hektarlık bir arsa üzerine inşa edilmiştir. Projenin yaklaşık 130 milyon avro değerinde olduğu bilinmektedir.

Macaristan resmi istatistiklerine göre 2021 yılında 417 bin, 2022 yılında 442 bin ve 2023 yılında 507 bin otomobil üretilmiştir. Öte yandan, HIPA verilerine göre (Macaristan Yatırım Teşvik Ajansı) 2023 yılında yıllık 1,9 milyon motor üretilmiştir. Sektörde çalışan kişi sayısı 172.000'den fazladır.

Otomotiv parçaları üretimi de önem arz eden bir sektördür. Macaristan, motor üretiminin yanı sıra, lastik, akü, oto camı, direksiyon sistemleri, güç aktarma sistemleri ve otomotiv elektroniği vb. alanlarda da önemli üretim üslerine sahiptir.

Elektrik-Elektronik Endüstrisi

Elektrik-elektronik endüstrisi, sanayi içinde gücünü artırarak Macaristan'ın toplam imalat sanayi üretimi içinde yatırım payını 2022'de %34'e çıkarmıştır. Sektör Macaristan'da 2022'de yaklaşık 4,4 milyar avro değerinde yatırım çekmiş ve böylece yurtdışı doğrudan stok yatırım değeri yaklaşık 10 milyar avro olmuştur. 2023'de gelen net doğrudan yatırımlardan %36'lık bir pay almıştır. Üretim değeri ise 2021 yılında 21,1 milyar avrodan 2022 yılında 26,7 milyara yükselmiştir. 2023 yılında söz konusu değer artmış ve 28,8 milyar avro olmuştur. 2024 yılında ise %11 oranında bir düşüşle 25,6 milyar avro seviyesine inmiştir. Resmi istatistiklere göre, 2022'de üretimin yaklaşık %76'sı, 2023'te ise %74'ü ihraç edilirken, ülkenin toplam ihracatından aldığı pay %14'dür.

Alt sektör olan elektronik sektörü incelendiğinde ise üretim değeri 2022 yılında 13,9 milyar avrodan 2023 yılında 13 milyar avroya düşmüş buna bağlı olarak sektörün kendi içinde ihracat oranı da %86'dan %83'e düşmüştür. 2024 yılında ise 12,5 milyar avro seviyesine inmiştir. Sektörün ihracat oranı artmış ve %86'ya çıkmıştır.

Bir diğer sektör olan elektrikli ekipmanlar da ise ihracat oranı %65 seviyelerindedir. Üretim değeri 2023 yılında artarak 15,7 milyar avroya çıkmıştır. 2024 yılında ise üretim değeri gerileyerek 13,1 milyar avro düzeyinde gerçekleşmiştir. Sektörün ihracat oranı %63'e gerilemiştir.

Macaristan'daki en büyük sektörlerden biri olan elektronik sektöründe çalışan 163.000 kişi bulunmaktadır. Dünyanın ilk 8 elektronik imalat hizmetleri üreticisinden 5'i Macaristan'da yerleşiktir. Flextronics, Samsung, Bosch, Foxconn, Jabil, Lenovo, Siemens, Alpsalpine, AVL, Schneider, Rosenberger, Videoton gibi büyük elektronik üreticileri Macaristan'da faaliyet

Pil Endüstrisi

Macaristan’da pil endüstrisi 2010’ların sonlarında, özellikle Doğu Asyalı (Güney Koreli, Japon ve Çinli) şirketlerin yatırımları sonrası büyümeye başlamıştır. Öte yandan Macaristan’da son yıllarda pil-lityum pil endüstrisi öne çıkmakta olup son 5 yılda tahmini 20 milyar avro doğrudan yatırım çekilmiştir. SK Innovation’ın Komárom’da, Samsung SDI’nin Göd’de, GS Yuasa’nın ise Miskolc’ta pil üretim tesisleri bulunmaktadır. Lotte, Doosan ve Toray Budapeşte’ye 100 km’den az mesafede birbirine yakın tesislerle üretim yapmakta olup sektörde hızla gelişen bir ekosistem oluşmaktadır. Pil endüstrisinde Macaristan genelinde ise 18 uluslararası, 24 Macar şirket faaliyet göstermektedir. 2021 sonunda Eco Pro şirketi Debrecen’de 728 milyon avro değerinde fabrika (katot üretimi) kurma kararı almıştır.

2010 yılında, Macaristan pil ihracatında dünya sıralamasında 35. sırada iken 2021 yılında 28. sıraya yükselmiştir. Bununla birlikte lityum-iyon pillerim üretim kapasitesinde, dünyada 5.sıraya yükselmiştir. Yakın zamanda yapılan yatırımlarla küresel düzeyde 2. sıraya yükselme hedefleri bulunmaktadır.

2022 yılında ise NIO isimli bir Çinli elektrikli araç üreticisinin, araçların güç üretimine dönük-pil değiştirme istasyonları da dahil-bir tesis Biatorbágy’de bir tesis kurma kararı almıştır. Söz konusu karar firmanın Almanya, Danimarka, Hollanda ve İsveç’te araç satışını artırma amacı taşımaktadır. SK Innovation ise Ivancsa’da yeni bir tesis daha kurmuştur.

Daha önce bahsedilen BMW’nin Debrecen’de EV üretim tesisi inşaatına ilaveten 2022 yılı sonlarına doğru yatırımını artıracığını, söz konusu tesiste Neue Klasse modeli için yüksek voltajlı batarya üretimine dönük bir montaj tesisi kuracağını da açıklamıştır. Yine batarya üretimine de 2025 yılı sonunda başlanması planlanmaktadır.

Halihazırda en büyük yatırım 7,34 milyar avroluk yatırım bedeliyle 2022 yılında dünyanın en büyük batarya üreticisi olan Çinli Contemporary Amperex Technology Co., Limited (CATL) firmasının Macaristan’ın doğusundaki Debrecen’de 100 GWh’lik bir pil tesisi projesidir.

2023 yılında batarya alanında ilk 10’da olan Çinli Eve Battery’nin Macaristan’a 1 milyar avronun üzerinde bir yatırım ile Debrecen’e tesis kuracağını açıklanmıştır. 2026’ya kadar söz konusu tesisin faaliyete geçeceği belirtilmiştir. İlaveten, dünyanın önde gelen lityum-iyon pil üreticisi Sunwoda’nın Avrupa’daki ilk fabrikasını Macaristan’ın kuzeyindeki Nyiregyhaza’da kuracağı duyurulmuştur. Söz konusu proje 1,53 milyar değerinde olup 2023 yılında 1 milyar Avro değerini aşan üçüncü yatırım olma özelliğini taşımaktadır. Sunwoda’nın Macaristan’a girişiyle birlikte, küresel pazarda toplam %49,4 paya sahip olan dünyanın en büyük on elektrikli batarya üreticisinden beşi Macaristan’da yer almış olacaktır.

2024 yılı Kasım ayında düzenlenen “Hungarian Battery Week” etkinliğinde HIPA Başkanı Macaristan’ı 2030 yılına kadar batarya teknolojisinde Avrupa’nın önde gelen Ar-Ge merkezi haline getirmek istediklerini ifade etmiştir. 2025 yılında ise lityum-iyon bataryalar için elektrolit üretilip geliştiren Çinli KunlunChem, Szolnok’da 100 milyon avro değerinde bir yatırım kararı almıştır.

İlaç ve Medikal Teknoloji Endüstrisi

İlaç endüstrisi, Macaristan ekonomisi için önemli bir yere sahiptir. Macaristan, ilaç sanayinde Orta ve Doğu Avrupa'da önemli bir konuma sahip olup sağlık bilimleri şirketleri için elverişli bir yatırım ortamı sunmaya çalışmaktadır. En büyük 10 küresel ilaç ve biyoteknoloji şirketlerinin 8'inin Macaristan'da üretim ve Ar-Ge faaliyetleri bulunmaktadır. Yaşam bilimleri alanında kümelenme Budapeşte, Debrecen, Szeged ve Pécs şehirlerinde yoğunlaşmıştır.

Macaristan MedTech sektörü, tıbbi görüntüleme, elektrikli ve biyosensörlü cihazların yanı sıra laboratuvar teşhis alanlarında araştırma yapan üniversitelerle araştırma ve geliştirme ortaklıklarını içermektedir.

Yerel üretim ağırlıklı olarak elektro-medikal ekipmanlar, vantilatörler, kan basıncı ekipmanları, laboratuvar teşhis kitleri, kardiyoloji ve radyoloji cihazları, cerrahi ve dişçilik malzemeleri, apne alarmları, kuvözler, infüzyon pompaları, mekanik tıbbi malzemeler, doğum ürünleri, cerrahi lazer, X-ray, CT ve IVD ekipmanlarından oluşmaktadır. Yerel üretim ve ithalat genellikle birbirini tamamlamaktadır.

2022'de 5,8 milyar avro doğrudan yabancı yatırım stoku bulunan ilaç ve tıbbi kimyasallar sektörüne, 2023 yılında yaklaşık 671 milyon avro daha yatırım yapılmış ve doğrudan yabancı stok yatırım 6,4 milyar avro ulaşmıştır. Macaristan'ın toplam sanayi üretiminde yüzde 2-3 arasında bir paya sahip olsa da katma değeri %10 civarındadır. İlaç sektörü üretiminde yaklaşık 124 firma yer almakta olup 30.000'den fazla kişiye istihdam sağlanmaktadır. 2024 yılında ise yaklaşık 200 milyon avro ilave doğrudan yabancı yatırımla stok yatırım düzeyi 6,6 milyar avro olmuştur. Sektör ürettiği ürünlerin %90'ından fazlasını ihraç etmektedir.

2019'da Macaristan'da faaliyet göstermeye başlayan önde gelen ilaç devi Egis Gyógyszergyár Zrt. 2022 yılında yeni teknoloji kurmak, kapasiteyi artırmak ve verimliliği artırmak için Körmend'e 21,1 milyon Avro düzeyinde yatırım yapma kararı almıştır.

1990'lı yılların başlarında Macaristan'da ofisini açan İsviçreli Novartis, 2023 yılında Macaristan'daki varlığını bölgesel bir Ar-Ge merkezi kurarak genişletme kararı almıştır.

30 yıldır Macaristan'da faaliyet gösteren Alman firması Schott, 2024 yılında Lukácsháza'daki tesisine yüksek kaliteli önceden doldurulabilir şırınga (PFS) sahasında artan talep nedeniyle 76 milyon avro değerinde yeni bir tesis eklemiştir. Söz konusu tesis, firmanın İsviçre'nin St. Gallen kentindeki tesisinin yanı sıra cam şırınga üreten ikinci tesisidir.

Küresel Fransız firması Ceva-Phylaxia, 2024 yılı sonlarında hayvan aşıları alanında Macaristan'daki varlığını genişletme kararı alarak Monor'da inaktive edilmiş, çok bileşenli aşılarda üretimine yönelik bir birim kurarak 75 milyon Euro'luk bir yatırım yapacağını duyurmuştur. Yaklaşık 7.000 metrekarelik tesisin resmi temel atma töreninin ardından, üretimin 2026 yılı sonuna kadar başlaması beklenmektedir.

Medikal ekipmanlarla beraber değerlendirildiğinde, Orta ve Doğu Avrupa'daki en büyük tıbbi ve ilaç ürünleri ihracatçısı olan Macaristan'da ilaç ve medikal teknoloji sektörünün toplam ihracattan 2021 yılında aldığı pay %6,4, 2022'de %5,6, 2023'te %5,2 düzeyinde gerçekleştiren 2024 yılında %7'ye çıkmıştır.

İlaç ve medikal teknoloji sektörü 50.000'den fazla kişiye istihdam sağlamaktadır.

Richter Gedeon, Beres, BorsodChem, Ceva, GSK, Hungaropharma, Medicor, Femtonics, Sanofi, Solvo Bioteknoloji önde gelen şirketlerdir. Bunlardan Richter Gedeon, Beres, Hungaropharma, Medicor Macar şirketleridir.

Bilgi ve İletişim Teknolojisi Endüstrisi (ICT)

Bilgi ve iletişim teknolojisi (BİT) sektöründe daha önce 40.000 olan faaliyet gösteren şirket sayısı artmış ve 70.000'e çıkmıştır. Bu kapsamda istihdam artışı da yaşanmış ve 252.000 kişiye istihdam sağlanmıştır. Macaristan'daki BİT pazarı telekomünikasyon, BT hizmetleri, dış kaynak kullanımı hizmetleri ve yazılım ve donanım ürünlerinden oluşmaktadır. Sektörde yazılım geliştirme, siber güvenlik, cloud teknolojisi, iş zekâsı (BI), yapay zekâ (AI), veri bilimi, AR/VR teknolojileri öne çıkmaktadır. BİT sektöründe Macaristan'da 1.000'den fazla start-up bulunmakta olup, 2022 ve 2023 yıllarında sırasıyla toplam Ar-Ge harcamalarının %7'si ve %6'sı BİT sektöründedir. 2023 yılında GSYİH (2015 temel yıl) içinde payı bir miktar artışla, %7 seviyesine gelmiştir. 2024 yılında ise bu oran %6,5 olmuştur.

BT Group, Cloudera, Epam Systems, Ericsson, Formlabs, GE, Huawei, IBM, Microsoft, NI, Nokia, Oracle, SAP, Siemens, T-Mobile, TATA başlıca şirketlerdir.

2023 yılında yapay zekâ destekli deneyim düzenleme alanında küresel bir bulut lideri olan Genesys, 50,1 milyon Euro yatırım yaparak Budapeşte'de şirketin Macaristan pazarına olan bağlılığını temsil eden yeni bir araştırma ve geliştirme merkezi açmıştır ve söz konusu proje ile 250 yeni istihdam oluşturacaktır.

Bilgi ve iletişim ağı ürünleri ve çözümleri sağlayıcısı ve Afrika, Asya-Pasifik bölgesi, Avrupa ve Latin Amerika'da faaliyeti olan FiberHome, Macaristan- Kışbér' de 2024 yılında optik kablolar üretecek olan yaklaşık 17,5 milyon avro değerinde bir üretim üssü kurma kararı almıştır. Söz konusu tesis FiberHome'un Avrupa'daki en büyük üssü olacaktır.

Lojistik Sektörü

Macaristan'ın gelişmiş lojistik altyapısı sayesinde şirketler, hizmet kalitelerini önemli ölçüde artıracak şekilde yüksek verimlilik ve katma değerden yararlanabilmektedirler. Macaristan, tüm Avrupa'daki en yüksek karayolu yoğunluğuna sahip 4. ülkedir. Budapeşte'den 6 farklı Avrupa başkentine, arabayla birkaç saat içinde ulaşılabilir.

Macaristan Orta ve Doğu Avrupa'da otoyol uzunluğunda 1. sırada, Avrupa'da demiryolu hattı yoğunluğunda ise 6. sırada olup 1,630 km dünya standartlarında karayolu ağına sahiptir. İlave olarak + 429 km.'lik yol ise yapım aşamasındadır. 2025 yılına kadar bu amaçla ayrılan bütçe 7,7 milyar avrodur.

Macaristan'da Budapeşte Havalimanı'ndan 49 havayolu ile 153 direkt uçuş sayısı, havacılık sektörüne getirilen ekstra vergilerle azalmış ve 2022 yılında 34 havayolu ile 114 direkt uçuş sayısı (toplamda 140) olarak gerçekleştirilmiştir. Son 3 yılda Macaristan'dan direkt uçuş

başlatılan şehirler ise şu şekildedir: Seul, Şanghay, Xi'an, Chongqing, Chengdu, Riga, Kaunas, Bournemouth, Antalya.

2023'de doğrudan uçuş sayısı 120 iken, hâlihazırda doğrudan uçuş sayısı 142 ve uçulan ülke sayısı 47 olmuştur. Debrecen Havaalanı'ndan ise doğrudan 2 uçuş (Larnaka ve Londra) bulunmaktadır.

Öte yandan Budapeşte Havalimanının Orta ve Doğu Avrupa'nın kargo geçidi olması hedeflenmekte ve bu çerçevede Kasım 2019'da yeni hava kargo taşımacılığı merkezi BUD Cargo City açılmıştır. Budapeşte BUD Havalimanı'nda 50 milyon €'luk yatırım ile 32.800 m2 alanda inşa edilen tesis ile birlikte hava kargo işlem hacmi artmaktadır. Turkish Cargo Budapeşte Havaalanına uçuş sıklığını artırma kararı almış ve 2020 yılı sonbaharında Doğu Avrupa Ofisini Budapeşte Havalimanı BUD Cargo City'de açmıştır.

Genel olarak, Macaristan'ın GSYİH'sında %5-%6'sı oranında bir orana sahip olan lojistik sektörü, 2023 yılında 295.000 kişiye istihdam sağlamıştır. Ülkede 190'dan fazla lojistik & sanayi parkı vardır ve 2,8 milyon m2 olan modern depolama alanı, yapılan yatırımlarla 2023 yılında 4,7 milyon m2'ye çıkmış bulunmaktadır. 2024 yılında söz konusu park sayısı 180'e gerilemiş olup modern depolama alanı 5,1 m2'ye çıkmıştır.

Macaristan, Avrupa'daki önemli limanlara ve terminallere de doğrudan bağlantılıdır. Bazı ana tren hatları, Macaristan'ı, Batı Avrupa'nın ana limanlarıyla (ör. Hamburg, Bremerhaven, Rotterdam), Adriyatik'ten (Koper, Rijeka, Trieste) ve Karadeniz'den (Constanta) düzenli blok tren hizmetleri ile bağlamaktadır. Kuzey Denizi, Adriyatik ve Akdeniz'deki Avrupa limanlarına haftalık 50'den fazla tarifeli konteyner tren seferi gerçekleştirilmektedir.

Demiryolu ağı tüm ülkeyi kapsamaktadır ve uluslararası demiryolu ağının ayrılmaz bir parçasıdır. Dolayısıyla komşu bölgelerden ve diğer birçok Avrupa ülkesinden uluslararası ekspres trenlerle kolay erişim sağlanmaktadır. Macar demiryolu ağının uzunluğu 7.243 km olup bunun 1.202 km'si (%16,5) çift yönlü yoldur. Elektrikli demiryolu ağının uzunluğu ise 2.730 km'dir (%37,7). Demiryolu altyapısına yapılan yatırımlar devam etmektedir.

Macaristan İnovasyon ve Teknoloji Bakanlığı hükümetin önümüzdeki yıllarda demiryolu geliştirme projelerine 6 trilyon Ft (yaklaşık 17 milyar avro) yatırım yapacağını duyurmuştur. Toplam yatırımın üçte ikisinin demiryolu altyapısının modernizasyonuna ve üçte birinin de vagonların iyileştirilmesine harcanacağı açıklanmıştır.

Macaristan 2022'de karayolu geliştirme için 3.200 milyar HUF (8.64 milyar ABD Doları) ve demiryolu geliştirme için 1.500 milyar HUF (4 milyar ABD Doları) harcamayı bütçelendirmiştir. Dolayısıyla, önümüzdeki birkaç yıl boyunca, tüm ülkede nakliye ve lojistik endüstrisini yönlendiren Macar karayolu ve demiryolu ağında önemli gelişmeler beklenmektedir. Bu kapsamda 2023 yılında M49 Otoyolu'nun inşaatına başlanmıştır. Bu otoyol tamamlandığında, Romanya hükümetiyle yapılan işbirliği ile 2026 yılı sonuna kadar Nyíregyháza ve Szatmárnémeti'yi (Satu Mare) birbirine bağlayacak bir otoyol inşa edilmiş olacaktır. Bahse konu otoyolun inşaatı kapsamında inşaat şirketi Duna Aszfalt Zrt. M3 otoyolu ile Ökörítőfülpös arasındaki 28.15 kilometrelik mesafede 22 köprü inşa etmiştir. Söz konusu projeye ilişkin 2024 yılında daha önce 2020'de tasarlanan ancak COVID sonrası genel hükümet yatırımlarının durdurulmasıyla ara verilen Zalaegerszeg kentini ulusal otoyol sistemine bağlayacak yaklaşık

44 kilometrelik ek otoyol inşaatına başlanması planlanmaktadır. Projenin, şu anda Zalaegerszeg'i M7 Otoyoluna bağlayan M76 Güzergâhını dört şeritli yeni bir otoyol bölümüne dönüştüreceği ve Macaristan tarihinin en pahalı otoyol inşaat projesi olacak olan bu projenin tamamlanmasının yaklaşık 400 milyar HUF'a (1.14 milyar dolar) mal olacağı kaynaklarda yer almaktadır.

Öte yandan halihazırda 4 tane metro hattı bulunan Budapeşte'de banliyö hatlarının metro hatlarına dönüştürülmesi ve geliştirilmesi projeleri söz konusu olup 1 Eylül 2019'da H5 banliyö demiryolu hattının adı M5 hattı olarak değiştirilmiştir. M5 metro hattı projesi geçici adı ile Kuzey-Güney Bölgesel Hızlı Demiryolu hattı projesi kapsamında Kuzeyde Szentendre'den başlayıp güneye doğru inecek olan güzergâhta Csepel ve Ráckeve HÉV hatlarının Budapeşte şehir merkezini geçerek ve şehirdeki tren istasyonlarına bağlantılarının sağlanması, bu hatların Ulusal Tiyatro yakınında birbirine bağlanması planlanmaktadır.

Diğer taraftan Macaristan'da yaklaşık 3 milyar avro değerinde, önemli altyapı yenileme projelerinden biri olan 350 km uzunluğunda çift hatlı elektrikli yüksek hızlı demiryolu ağı Budapeşte-Belgrad Yüksek Hızlı Tren Projesinin yenilenmesi projesi öne çıkmakta olup projenin ihalesini Çin-Macar Konsorsiyumu kazanmıştır. Aralık 2014'te Belgrad'da düzenlenen "16+1 girişimi (16 Orta ve Doğu Avrupa (CEE) ülkesi ile Çin)" zirvesinde Çin, Macaristan ve Sırbistan, Belgrad-Budapeşte yüksek hızlı demiryolu projesini inşa etme konusunda anlaşmış Macaristan Parlamentosu 19 Mayıs 2020 tarihinde Budapeşte-Belgrad demiryolu hattının inşasına ilişkin düzenlemeyi onaylamıştır. Buna göre Macaristan, tahmini 1 trilyon forint (yaklaşık 2,8 milyar avro) maliyetin %15'ini kendi kaynaklarından, %85'ini ise Çin kaynaklı bir krediden finanse etmektedir. Hükümet yetkilileri bu proje ile iki şehir arasındaki seyahat süresinin 9 saatten 3,5 saate düşmesinin beklendiğini, projenin yolcu hizmetlerini iyileştirmesi ve Çin'den Avrupa'ya gelen yük trafiği açısından çok önemli olduğunu, projenin tamamlanması ile Macaristan'ın önemli bir rekabet avantajı elde edeceğini dile getirmişlerdir. 2025 yılında tamamlanması planlanan demiryolu hattının 150 km'lik Macar bölümünün inşaatını Macar Opus Global'i içeren Çin-Macar Konsorsiyumu "CRE Konsorsiyum" gerçekleştirecektir. Yapılan açıklamalara göre söz konusu yeni ağ ile Çin'den gelecek ürünlerin Yunanistan'dan Batı Avrupa'ya taşınması imkânı artacak ve Macaristan'ın Avrupa lojistik ağlarının merkezi olmasına katkı sağlanacaktır. Söz konusu ağın 166 km'lik kısmı Macaristan sınırları içindedir. Projeye ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Gündemde olan bir diğer hızlı tren projesi ise Macaristan-Slovakya-Çek Cumhuriyeti -Polonya Yüksek Hızlı Tren Projesidir. Yüksek hızlı trenin Budapeşte'den Bratislava'ya seyahat süresini 1,5 saate, Varşova'ya ise mevcut 11-12 saatten 5,5 saate düşürmesi beklenmekte olup Macaristan'da yüksek hızlı demiryolunun Budapeşte'den Mór üzerinden Győr'e bağlanması beklenmektedir. Projenin fizibilite çalışmaları tamamlanmış olup 2030'un başında başlaması öngörülmektedir.

Kuzeyde Baltık Denizi, Orta Avrupa'da Karadeniz ve Adriyatik Denizi arasındaki 'Üç Deniz Bölgesi'nde yüksek hızlı demiryolunun geliştirilmesi için Polonya'nın Centralny Port Komunikacyjny (CPK), Rail Baltica ve Çek demiryolu yöneticisi Správa železnic birbirine bağlı yüksek hızlı demiryolu ağını gerçeğe dönüştürmek için işbirliğine yönelik mutabakat zaptı imzalanmıştır. Bu gelişme Macaristan-Slovakya-Çek Cumhuriyeti -Polonya Yüksek Hızlı Tren Projesi'nin gerçekleşmesine yönelik bir adım olarak tanımlanmaktadır. CPK Demiryolu

Programının uygulanması Çek Cumhuriyeti'nin yanı sıra Macaristan ve Slovakya'ya yapılan tren yolculuklarının süresinin kısaltılmasına da yardımcı olacaktır.

Enerji

Macaristan elektrik ve doğalgaz piyasasının liberalleşmesini 2008 yılında tamamlamıştır. Öte yandan Macaristan'ın geniş çaplı geleneksel yerli enerji kaynakları bulunmamaktadır, bu da yüksek enerji bağımlılığına yol açmıştır. Bu nedenle enerjisinin büyük bir bölümünü ithal etmekte olup, bu durumun uzun bir süre daha bu şekilde devam edeceği görülmektedir. 2000-2022 yılları arasında enerjide dışa bağımlılık ortalama %58 seviyesindedir.

Macaristan'ın enerji üretimi önceden fosil yakıtlara dayanmakta iken (2000 yılında payı %61) günümüzde bu durum değişmiştir. 2022 yılında birincil enerji üretiminin yapısına bakıldığında, 2022 yılında doğalgazın %11, petrol ve petrol ürünlerinin %10 ve kömür ve kömür ürünlerinin %7 pay aldığı görülmektedir. Üretimde en büyük payı ise %38 pay ile nükleer enerjide bulunmaktadır.

Macaristan'ın enerji tüketimi fosil yakıtlara dayanmakta olup birincil enerji tüketiminin yapısına bakıldığında, 2023 yılında doğalgazın %28,9, petrol ve petrol ürünlerinin %32,1, kömür ve kömür ürünlerinin %3,7 pay aldığı görülmektedir. Böylece fosil yakıtların enerji tüketiminden aldığı pay yaklaşık %65 seviyesindedir. Nükleer enerji %17, yanıcı yenilenebilir kaynaklar ve atıkların %10,8 aldıkları payla diğer öne çıkan kaynaklardır. Su ve rüzgâr kaynaklarının payı sırasıyla %0,1 ve %0,2 ile oldukça düşük kalmaktadır. Birincil enerjide toplam tüketim ise 2021 sonrasında düşüş eğilimine girmiş ve 2023 yılında 24,3 TEP (1.1017 petajoule) düzeyinde gerçekleşmiştir.

Öte yandan Macaristan, 2050'ye kadar net sıfır emisyon hedefini bağlayıcı bir zorunluluk haline getiren yasayı kabul etmiştir. Bu durum, ülkenin enerji ve iklim politikalarında daha geniş bir değişikliğe gideceğinin göstergesi olarak görülmektedir. Net sıfır hedefleri doğrultusunda Macaristan, yeni nükleer ve yenilenebilir enerji kaynaklarının önemli bir rol oynayacağı 2030 yılına kadar %90 oranında düşük karbonlu bir elektrik karışımı hedeflemektedir.

Macar Hükümeti iklim politikası önceliklerini gözden geçirerek mevcut Ulusal Enerji Stratejisinin yerini alan ve Macaristan'ın 2030'a kadar olan iklim politikası hedeflerini 2040'a bakışla tanımlayacak yeni bir strateji belgesini kabul etmiştir. Bu belge ile hem enerji bağımsızlığı ve güvenliğini artırma hem de enerji üretimini de karbonsuzlaştırma yer almış ve aynı zamanda enerjinin temiz, akıllı ve ucuz olmasına odaklanılmıştır. Macaristan, brüt nihai enerji tüketimi içinde yenilenebilir enerji kaynaklarının payını en az %21'e çıkarmayı planlamaktadır. Bu noktada Macaristan'ın yenilenebilir enerji üretimi artarken, sera gazı emisyonları azalmıştır.

2050 hedefine ulaşmak yolunda Macaristan'da yenilenebilir ve nükleer enerji kaynaklı elektrik üretimi, temel itici güç olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanı sıra son kullanım sektörlerinin elektrifikasyonu da önemli görülmektedir. Macaristan, yeni bir nükleer enerji santralinin inşası da dahil olmak üzere elektrik sektöründe önemli yatırımlar öngörmektedir. Yenilenebilir enerji üretimi muazzam bir şekilde artmış olsa da, sektörün büyümesi son zamanlarda yeterli sayıda

şebeke bağlantı noktasının olmaması nedeniyle yavaşlamıştır. Öte yandan rüzgâr enerjisi gelişimini kısıtlayan önlemlerin sektöre zarar vermesi muhtemeldir.

Güneş enerjisinin gelişimi 2018 (728 MW kurulu kapasite) ve 2022 (4 GW) yılları arasında hızlı bir şekilde artmıştır. Macar Hükümeti, Ulusal Enerji ve İklim Planında (NECP) 2030 yılına kadar 12 GW kurulu güneş enerjisi kapasitesine ulaşmayı planlamıştır. Ancak, 2030 için hedeflenen verilere 2025 veya 2026 yılı içerisinde ulaşılacağı öngörülmektedir. Bu nedenle, son zamanlarda hâlihazırdaki 12 GW hedefinin revize edilerek 14 GW'a yükseltilmesi planlanmaktadır.

Güneş enerjisinin elektrik üretiminde payı, linyite dayalı elektrik üretimini geçerek, 2021'de %11'e ulaşmış ve AB ülkelerinde en yüksek pay olmuştur. Macaristan Enerji ve Kamu Hizmetleri İdaresi'nin (MEKH) yıllık verilerine göre, yenilenebilir enerji kaynakları elektrik üretimindeki payı 2022 yılında %21, 2023 yılında %26, 2024 yılında %31 olmuştur. Güneş enerjisinin yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretiminde payı ise 2020 yılından itibaren en büyük paya sahip konumdadır. Bu kapsamda 2020 yılında %45 olan pay seviyesi, 2023 yılında %77'ye çıkmıştır.

Macaristan uzun yıllardır ısıtma için jeotermal enerji kullanımında Avrupa'da ilk beş ülke arasında yer almaktadır. 2023 yılında, Avrupa Birliği'ndeki en büyük jeotermal ısıtma sistemi Szeged'de (güney Macaristan) açılmıştır, ancak Győr (batı Macaristan), Miskolc (doğu Macaristan) ve Szentes (güneydoğu Macaristan) de yüksek kapasitelere sahiptir.

Birincil enerji üretiminde %1,8, tüketiminde ise payı çok düşük olan (%0,2) rüzgâr enerjisinde ise 330 MW'lık bir kurulu güç bulunmaktadır. Macar Hükümeti, 2030 yılına kadar 1000 MW kurulu rüzgar enerjisi kapasitesine sahip olmayı hedeflemektedir.

Öte yandan, Macaristan'ın altı yıllık dönemleri kapsayan ulusal çevre programlarında enerji sektörü de merkez bir konumda bulunmaktadır. 2021-26 dönemi için beşinci Ulusal Çevre Programında stratejik alanlar arasında enerji verimliliğini artırmak, kaynak verimliliğini geliştirmek ve yenilenebilir enerji kullanımını artırmak bulunmaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için alınacak önlemler şunları içermektedir:

- Enerji verimliliği iyileştirmelerini teşvik etmek ve yenilenebilir enerji kullanımını artırmak için yasal ve ekonomik düzenlemelerin ve finansman sisteminin geliştirilmesi
- Binalardaki ısıtma, soğutma ve aydınlatma sistemlerini modernize etmek ve bina yalıtımını iyileştirmek
- Merkezi olmayan, yerel yenilenebilir enerji üretimini ve kullanımını teşvik etmek
- Enerji amaçlı biyokütle üretimi ve kullanımı için sürdürülebilirlik kriterlerinin uygulanması
- Termal su çıkarma ve kullanılmış termal suyun sürdürülebilir bertarafı konusunda artan ve etkili denetim
- Rüzgar enerjisi kullanımı sırasında doğal peyzaj üzerindeki etkilerin önlenmesi veya minimize edilmesi

Macaristan'ın tek nükleer enerji santrali olan ve 4 reaktörle faaliyet gösteren PAKS Nükleer Santrali'nin 2 yeni reaktörle genişletilmesi çalışmaları devam etmekte olup, proje Macaristan tarafından stratejik yatırımlar arasında gösterilmektedir. Santral mevcut hali ile Macaristan'ın elektrik üretiminin yaklaşık yarısını karşılamaktadır. Başlangıçta 30 yıl olarak tasarlanan 4 reaktörün tasarım ömrü 2005 yılında 20 yıl uzatılarak 2032-2037 yılları arasına çekilmiştir.

Daha sonra 2023 yılı aralık ayında ise ömür boyu uzatma programı bir basın toplantısı ile duyurulmuştur. Buna göre bahse konu uzatmanın 250 kadar yeniden yapılandırma projesinin tamamlanmasını gerektireceği ve potansiyel maliyetler konusunda "elektrik ve kontrol sistemlerinin yenilenmesinin 1,5 milyar Euro (1,6 milyar ABD Doları) aralığında olacağı ifade edilmiştir. Tam uygulama planının 2028 yılında sunulması beklenmektedir.2025-2030 yılları arasında devreye girmesi öngörülen 5. ve 6. Ünitelerin ise bu zamana kadar %30 oranında artması beklenen Macaristan'ın elektrik gereksiniminin bahse konu kısmını karşılaması beklenmektedir. PAKS Nükleer Santralinin yenilenmesinin tamamlanmasının ardından 2040 yılına kadar elektrik üretiminde gaz kullanımının 1 milyar metrek  p  n altına düşmesi planlanmaktadır.

Macaristan'ın en büyük şirketi MOL ise, uzun vadeli stratejisini güncelleyerek fosil yakıt   retiminden uzaklaşmaya ve kimya endüstrisine doğru çeşitliliğe öncelik verdiğini açıklamıştır. MOL, fosil yakıtlara olan talebin azaldığını gözlemlediğini, atık yönetimi ve geri dönüşüm pazarına, karbon yönetimi, geri kazanım ve enerji depolamaya ve ikinci nesil biyoyakıt pazarına girmeyi planladđını açıklamıştır. Önümüzdeki beş yıl içinde MOL, Orta ve Doğu Avrupa'daki döngüsel ekonomide kilit bir oyuncu olmak için düşük karbonlu ve sürdürülebilir projelere 1 milyar dolar yatırım yapmayı planlamaktadır. MOL, Orta ve Doğu Avrupa'da lider bir sürdürülebilir kimyasallar şirketi olmayı hedefleyerek, sonraki işlerinde yakıt   retiminden kimya endüstrisine geçişini hızlandırmaktadır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Genellikle kültürlerine bağlı bir ülke olan Macaristan'da geleneksel tutum iş kültürüne de yansımış durumdadır. Macar iş insanları için yüz yüze görüşmek esastır. İş görüşmelerindeki hususları yazılı notlarla kayıt altına almayı tercih ederler. Görüşmelerde göz kontağını önemserler. Genellikle el sıkışmayı tercih ederler. İş toplantılarına katılırken, Macarlar normalde geleneksel giyimi tercih etmektedirler. Düzenlilik ve temizlik esastır. Her türlü resmi giyim makul görülmektedir. Kış mevsiminde koyu renkler, yaz aylarında daha açık renkler tercih edilmektedir. Çalışma saatlerinden sonra çoğu Macar iş insanı genellikle daha az resmi olarak giyinmektedir. Bununla birlikte, küçük ve orta ölçekli işletmelerde, resmi kıyafet kuralları genellikle yoktur. Gündelik iş kıyafetleri yaygındır.

Macaristan'da, özellikle yabancılarla yapılan toplantılarda dakiklik çok önemlidir. Mümkünse, planlanan toplantıdan yaklaşık 10 dakika önce hazır bulunulması tavsiye edilmektedir. Bununla birlikte, özellikle Budapeşte'de trafik yoğunluğundan dolayı bir gecikme (5-10 dk.) makul görülebilmektedir.

Macarca Macaristan'ın resmi dilidir ve Macarlar için çok değerlidir. Bununla birlikte iş dili İngilizcedir ve çok farklı seviyelerde İngilizce yeteneğine sahip iş insanları mevcuttur. Görüşmelerde bazı Macarca temel ifadelerin kullanılması olumlu bir etki oluşturabilmektedir. (Jo napot kivanok: İyi günler dilerim, Köszönöm szépen: Çok teşekkür ederim. vb.) Macarlar genellikle çekingen olmamakla birlikte ilk görüşmelerde böyle bir izlenim vermektedirler. İş görüşmesi bir iş ortaklığına dönüşürse firma yetkililerini evlerine yemeğe davet edebilirler.

Macar iş insanları Noel sezonu dışında normalde hediye beklemezler. Bununla birlikte, zorunlu olmamakla birlikte küçük kurumsal hediyeler (örneğin, firmanın logosuyla kazınmış kalemler veya günlükler) veya ülkelerini temsil eden bir hediyelik eşya (el işçiliği ürünler, porselen vb.) kabul edilebilir. Macar iş insanı ev yemeğine davet etti ise çiçek, çikolata vb. küçük hediyeler ile gidilmesi uygun görülmektedir.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Macar para birimi forint 1996'da konvertibl hale getirilmiş ve dövizle işlemlerin liberalleştirilmesi süreci 2001'de tamamlanmıştır. 2004 yılında AB'ye tam üye olan Macaristan'da avro yerine forint kullanılmaktadır.

Macaristan Bankalar Birliği 17 Şubat 1989'da kurulmuş olup, üyeleri Macaristan'da kayıtlı olup faaliyet gösteren bankalardan oluşmaktadır. 50'den fazla üyesi vardır.

Nakit kullanımı hala ağırlıklı yöntemlerden biri iken, elektronik ödeme ve kart kullanımı günden güne artış göstermektedir. 1 Temmuz 2019'da başlayan bir sistemle Macaristan Merkez Bankası, yerli (HUF cinsinden) anlık ödeme çözümünü uygulamak için bir proje

başlatmıştır. Yeni ödeme sistemi 24/7/365 temelinde Macar ödeme hesapları arasında saniyeler içinde ödeme yapmaya imkân vermektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Macaristan'a seyahat etmeyi planlayan Umuma Mahsus (Bordo) pasaport hamili Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ülkeye giriş yapabilmek için Macaristan vizesi başvurusu yapmak zorundadırlar. Macaristan Devleti Schengen Bölgesine üye ülkeler arasında yer almaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Hususi (Yeşil) Pasaport, Diplomatik (Siyah) Pasaport veya Hizmet (Gri) Pasaportu hamili kişiler, 180 gün içerisinde 90 günü aşmayan seyahatleri için Macaristan vizesi işlemlerine tabi değildirler. Macaristan Konsoloslğu, kısa süreli (90 güne kadar olan) seyahatlere ilişkin Macaristan vizesi başvurularını doğrudan kabul etmemektedir. Kısa süreli Macaristan Vizesi başvurusunda bulunacak kişiler, vize başvurularını konsolosluk tarafından yetkilendirilmiş kurumlara ve Vize Merkezleri ile Turizm/Seyahat Acentelerine yapabilmektedir.

Macaristan Ankara Büyükelçiliği 10 Kasım 2017 tarihinden itibaren As Visa Solutions Vize Başvuru Merkezi ile işbirliğine başlamıştır. Bu tarihten itibaren Macaristan'a gitmek isteyenler vize başvurularını AS Visa Solutions Vize Başvuru Merkezinden yapmaktadır. As Visa Solutions Vize Başvuru Merkezi Adresi: Cinnah caddesi 98/1 Çankaya, Ankara

Vize ile ilgili genel prosedür ve evrak listesi için AS Visa Solutions (<https://www.as-visa.com/#>) adresi ziyaret edilmelidir. Schengen vize başvuruları için gerekli randevu bu adresten alınabilmektedir. Vize başvuruları için ise randevu alınmalıdır: (<https://www.as-visa.com/online-randevu.aspx#>)

Aşağıda sunulan vize çeşitleri ile ilgili tüm bilgiler Macaristan Başkonsoloslğu web sitesinden edinilmiş olup, vize başvurusu yapılmadan önce, belirtilen web sitelerinden güncel bilgilerin kontrol edilmesi önem arz etmektedir.

Macaristan Büyükelçiliği-Ankara: (<https://ankara.mfa.gov.hu/tur/page/vize-islemleri>)

Macaristan Başkonsoloslğu-İstanbul: (<https://isztambul.mfa.gov.hu/tur/page/vizum-eljaras>)

Schengen Vizesi:

Schengen vizesi, bir Üye Devlet tarafından transit geçiş veya Üye Devletlerin topraklarında planlanmış bir kalış amacıyla verilen bir izin anlamına gelir. Schengen vizesi ile maksimum kalış süresi, Üye Devletlerin topraklarına ilk giriş tarihinden itibaren herhangi bir 180 günlük süre içinde 90 gün olabilir.

Schengen vizesi, Schengen bölgesine girmek için otomatik izin anlamına gelmez. Sınırdaki Üye Devletlerin topraklarına giriş ve planlı kalış koşulları hala incelenebilir.

Aşağıdaki şartlarda başvuru yapılabilir:

1. Tek varış noktanız Macaristan ise,

2. Ziyaretin birden fazla istikamet içermesi veya 2 aylık bir süre içerisinde birkaç ayrı ziyaretin planlanması, ancak seyahatinizin asıl varış noktası kalış süresi veya amacı açısından Macaristan ise,
3. Macaristan üzerinden transit geçiş yapmak istenirse,
4. Yalnızca Macaristan üzerinden transit geçiş yapılıyorsa,
5. Birden fazla Üye Devletten transit geçiş yapılıyorsa, ancak ilki Macaristan ise.

Başvurunun teslimi hakkında:

Vize başvuruları, planlanan seyahatten 6 ay öncesine kadar ve hareket tarihine 15 takvim günü içinde yapılabilir. Planlanan seyahat tarihine 16 günden az bir süre kalması durumunda başvuru yapılamaz veya kabul edilemez. Gerekçeli münferit acil durumlarda, konsolosluk, başvuruların planlanan seyahat tarihinden önceki 15 takvim günü içinde yapılmasına izin verebilir.

Vize prosedürü ne kadar sürer?

Vize prosedürü 15 takvim günü sürer. Belirli durumlarda, özellikle daha fazla inceleme gerektiğinde bu süre maksimum 30 takvim gününe kadar uzatılabilir. İstisnai olarak, ek belgelere ihtiyaç duyulduğunda süre en fazla 60 takvim gününe kadar uzatılabilir. Türk vatandaşları için herhangi bir acil durum prosedürü bulunmamaktadır. Orijin ülkesi Avrupa Birliği ile vize kolaylaştırma anlaşması bulunan vatandaşlar için acil durum prosedürü bulunmaktadır.

Vize başvurusu kabul edildiğinde Schengen bölgesinde 6 ay boyunca en fazla 90 gün konaklanılabilir.

Vize ücreti hakkında:

2 Şubat 2020 tarihi itibari ile vize ücretleri değişmiştir:

<u>Vize türü</u>	<u>Yeni ücret</u>
Schengen vizesi	90 EUR
Schengen vizesi 6-12 yaş arası için	40 EUR*
Schengen vizesi 0-6 yaş arası için	40 EUR*

*12 yaşın altındaki Türk vatandaşları için seyahat hedefi Macaristan ise ücretsizdir (istikamet Portekiz veya Slovenya ise 40 avrodur).

Vize başvuru formları:

Türkçe:

(https://isztambul.mfa.gov.hu/asset/view/167451/0320V%C3%ADzumk%C3%A9rd%C5%91%C3%ADv_t%C3%B6r%C3%B6k-final.pdf)

İngilizce:

(https://isztambul.mfa.gov.hu/asset/view/167450/0320V%C3%ADzumk%C3%A9rd%C5%91%C3%ADv_angol-final.pdf)

Macarca:

(https://isztambul.mfa.gov.hu/asset/view/167449/0320V%C3%ADzumk%C3%A9rd%C5%91%C3%ADv_magyar-final.pdf)

Schengen Vizesi İçin Gerekli Dokümanlar:

Başvuru Formu: Başvuru formu eksiksiz doldurulmalı, okunabilir olmalı ve imzalı olmalıdır. Formun son sayfası pasaport sahibi tarafından imzalanmalıdır. Ev ve e-mail adresleri yazılmalı; bütün iletişim bilgileri başvuran kişiye ait olmalıdır. Başvuru formları mavi, siyah kalemle ya da dijital olarak doldurulabilir. Başvuru sahibinin 18 yaşın altında olması durumunda, imzaların her iki ebeveyn tarafından atılması gerekir.

İki Adet Biometrik Fotoğraf: Fotoğrafların son 6 ay içerisinde çekilmiş olması, yüzün objektife direkt olarak bakması, yüzün, kulakların ve alnın görünür olması, fon renginin beyaz ve fotoğrafların 35 mm x 45 mm ölçülerinde olması gerekir.

Seyahat Sağlık Sigortası Poliçesi: Sigorta tüm Schengen ülkelerinde geçerli olmalı ve öngörülen minimum transit ve kalış süresini kapsamalıdır. Minimum poliçe kapsamı 30.000 € olmalı ve minimum seyahat süresini kapsamalıdır. 1 Temmuz 2024 tarihinden itibaren seyahat sağlık sigortaları e-imzalı olarak da kabul edilmektedir.

Pasaport Fotokopileri: İşlem görmüş tüm pasaport sayfalarının tam sayfa fotokopileri ile birlikte, kimlik bilgilerini içeren sayfaların tam sayfa fotokopileri gereklidir.

Pasaportunuzun geçerlilik süresi, Üye Ülkelerin topraklarından ayrılmayı planladığınız tarihten itibaren en az 90 gün olmalı, pasaportunuz en az iki boş sayfa içermeli ve son 10 yıl içerisinde düzenlenmiş olmalıdır.

Not*: Eğer varsa, son 3 yıl içerisinde alınmış Schengen, İngiltere, Amerika vizelerinin fotokopileri de gereklidir.

Not**: Birlikte seyahat edeceğiniz kişilerin var ise vize fotokopileri de gereklidir. Birlikte seyahat ettiğiniz kişinin yeşil pasaportu olması durumunda, pasaportun kişisel bilgileri içeren sayfasının fotokopisi yeterli olacaktır.

İşverenin İzin Yazısı: Belgenin mutlaka başvuranın şirketinden, çalışanın seyahat tarihlerini ve bu tarihlerde izinli olacağını belirtecek şekilde antetli kağıda basılarak işvereni tarafından imzalanmış ve kaşelenmiş olarak alınmış olması gerekir. Maaş bordrosu orijinal olmalı, son 3 aya ait ve mutlaka şirket yetkilileri tarafından imzalanmış ve damgalanmış olmalıdır. Dilekçe Türkçe, İngilizce ya da Macarca yazılmış olabilir.

Orijinal Kişisel Banka Dökümü: Hesap hareketlerinin son 3 ayına ait banka hesap ekstresi, başvuru tarihinden en fazla bir hafta öncesi olacak şekilde bankadan alınmalı ve banka gişe yetkilisi tarafından imzalanıp kaşelenmelidir. Banka hesabı internet bankacılığıyla alınmış olsa dahi banka yetkilisi tarafından kaşeli ve imzalı olmalıdır. Kişi şirket sahibi ise, yüksek bakiyeli şirket banka hesabı ile başvuruda bulunabilir. Hesabınızda seyahatinizi finanse etmek için yeterli bakiye olmalıdır.

Not: Başvuru sahipleri banka hesapları ile birlikte kredi kartı ekstrelerinin fotokopilerini de ekleyebilirler. (Kredi kartı ekstresi eklemek zorunlu değildir.)

Şirket Belgeleri:

- Faaliyet belgesi (Son 6 ay içerisinde alınmış olmalıdır).
- Ticaret sicil gazetesi (Şirketin unvanı ve ortakları açıkça belirtilmelidir).
- Vergi levhası (Güncel olmalıdır. Kapanan vergi döneminin işlenmesi gerekmektedir).
- İmza sirküleri (Şirketin yetkisi mevcut ise veya şirket yetkilisi tarafından vekâlet verilmiş ise imza örneğine ek olarak vekâletname ve vekâletname verilen imza beyannamesinin beyan edilmesi gerekir).
- Avukatlar için üye olunan Baro kartı.

Sponsor Mektubu: Seyahat masrafları bir aile üyesi tarafından karşılanacak ise, seyahat edecek olan kişilerin arasındaki ilişki kanıtlanmalıdır. **Not:** Seyahat masrafları eş tarafından karşılanacak ise, evlilik cüzdanı gereklidir.

Evlilik Cüzdanının Kopyası: Seyahat masrafları eşlerden biri tarafından karşılanacak ise ya da başvuru sahibinin evlilik adı ile doğum adının farklı olması durumunda verilmektedir.

İkametgâh Belgesi: Üçüncü ülke vatandaşlarının vize başvurusu yapabilmeleri için, mutlaka geçerli bir ikametgâh belgeleri bulunmalıdır.

Öğrenci Belgesi: Okuldan alınmış ve güncel olmalıdır. E-devletten de alınabilmektedir.
Not: Öğrenci kartı geçersizdir.

Kimlik Fotokopisi: T.C. kimlik numarası olması gerekmektedir.

Schengen Vizesi İçin Destekleyici Belgelerin Özel Listesi:

a) Turizm

Uçuş/seyahat rezervasyonları ya da hedeflenen ulaşım a ait diğer belgeler: Rezervasyon(lar)- Otobüs, Tren, Uçak, Taşıt, Feribot vs.- PNR (rezervasyon numarası) ya da bilet numarası, yolcuların isimleri ve seyahat tarihlerini içermelidir. Birden fazla ülkeye seyahat edilmesi durumunda, başvuruda şehir/ülke transferleri gösterilmelidir ya da dilekçede belirtilmelidir. Uçak bileti rezervasyonları sadece " Airline Booking Reference No" ile kabul edilecektir.

Otel rezervasyonları ya da seyahat planını gösteren bir belge.

Tüm seyahat planı, eksik gün kalmayacak şekilde gösterilmeli ve birden fazla ülkeye gidilmesi durumunda tüm ülkelerdeki konaklama rezervasyon detayları bildirilmelidir. Otel rezervasyonları, onay numaralarını ve seyahat eden yolcuların isimlerini mutlaka içermelidir. İsim belirtilmeyen rezervasyonlar kabul edilmeyecektir.

Geçim belgesi: Örneğin, son 3 aydaki hesap hacmine ilişkin banka hesap dökümü ve son 3 aya ait maaş bordrosu gibi bir düzenli gelir kanıtı.

Aşağıdaki dokümanlar kategorilerine göre sunulmalıdır:

- Başvuru sahibi çalışıyorsa: İşvereninden mektup, işvereninden faaliyet belgesi ve/veya izin onayı, son üç aya ait maaş bordrosu, son üç aya ait ücret pusulası İşe giriş bildirgesi (Barkodlu)
- SGK Hizmet Dökümü: Her bir başvuru sahibinin emekli, işveren ve çalışan fark etmeksizin sosyal güvencelerini sağlayan belgelerini sunması gerekmektedir. E-devletten ya da SGK müdürlüklerinden alınabilir. E-devlet belgelerinin barkodlu olması gerekmektedir.
- Başvuru sahibi çiftçi ise – Tarım Odası tarafından verilmiş çiftçi belgesi,
- Başvuru sahibi özel bir firmada çalışan ya da firma sahibi ise: şirketin ticaret odasındaki şirket kaydı ve ticaret sicil kaydı bülteninin kopyası, vergi levhası
- Başvuru sahibi emekli ise: E-devlet internet sitesinden alınmış emekliliği kanıtlayan belge (barkodlu) emeklilik maaşının yattığı banka hesap dökümü.
- Başvuru sahibi öğrenci ise: öğrenci belgesi,
- Başvuru sahibi reşit değilse/18 yaşından küçükse ve tek başına ya da ebeveynlerinden biri veya yasal vasi ile seyahat ediyorsa: Ebeveynlerinden noter onaylı beyan

Bu koşul, aşağıdaki durumlarda geçerli değildir:

- Ebeveynin tek ebeveyn olması (ebeveynlerden birinin vefatı): nüfus kayıt örneği veya ölüm belgesi gereklidir
- Ebeveynlik yetkisini tek başına elinde bulundurması: mahkeme kararı veya nüfus kayıt örneği lazımdır.

b) Aile Ve Arkadaş Ziyareti:

Davetiye/Davet Mektubu: Eğer bir aile üyesi ya da arkadaşı ziyaret amaçlı seyahat ediyorsanız, resmi bir acenteden alınmış davetiye ya da imzalı ve elle yazılı davet mektubunda; davet edilen kişinin adı, seyahat tarihleri, adresini ve davet edenin telefon numarası ile davet edenin vatandaşlık belgesi, pasaport, vize veya kimlik fotokopisi, kiralama sözleşmesi ya da mülk davet edene aitse tapu yer alır.

Geçim belgesi: Örneğin, son 3 aydaki hesap hacmini içeren banka hesap dökümü ve-son 3 aya ait maaş belgesi gibi düzenli gelirin belgesi (ya da benzeri).

Tam Tekmil Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği

Ankara'dan yapılan başvurularda evraklar farklılaşmaktadır: Yanında konaklanacak kişinin davetiyesi ile birlikte davet eden ev sahibi ise evin tapusu.

Davet eden kişi kiracı ise: sözleşme, ev sahibine ait tapu ve ev sahibinden onay dilekçesi.

Sponsorluk ve/veya konaklama kanıtı

Davetiye ve/veya ulusal mevzuata göre garanti

Not 1: Üye Ülkelerin büyükelçilik ve başkonsolosluklarının web sitelerinde konuyla ilgili daha detaylı bilgi ve indirilebilir formların linkleri bulunmaktadır).

Not 2: Kişi, şirket ya da kurumlar tarafından gönderilen davet yazılarında davetiyei gönderen kişi ya da kurumların e-mail adreslerinin bulunması zorunludur.

c) İş Ziyareti:

Uçuş / seyahat rezervasyonları ya da hedeflenen ulaşım a ait diğer belgeler: Rezervasyon(lar)- Otobüs, Tren, Uçak, Taşıt, Feribot vs.- PNR (rezervasyon numarası) ya da bilet numarası, yolcuların isimleri ve seyahat tarihlerini içermelidir. Birden fazla ülkeye seyahat edilmesi durumunda, başvuruda şehir/ülke transferleri gösterilmelidir.

Geçim belgesi: Örneğin, son 3 aydaki hesap hacmine ilişkin banka hesap dökümü ve son 3 aya ait maaş bordrosu gibi bir düzenli gelir kanıtı

Davetiye ve/veya ulusal mevzuata göre garanti

Not 1: Üye Ülkelerin büyükelçilik ve başkonsolosluklarının web sitelerinde konuyla ilgili daha detaylı bilgi ve indirilebilir formların linkleri bulunmaktadır).

Not 2: Kişi, şirket ya da kurumlar tarafından gönderilen davet yazılarında davetiyei gönderen kişi ya da kurumların e-mail adreslerinin bulunması zorunludur.

Seyahat eden kişi adına Macaristan'daki şirketten alınmış, antetli kağıtta seyahat eden kişinin bilgilerini ve seyahat detaylarını içeren davet mektubu gereklidir. Orijinal davetiye imzalanmalı ve ıslak kaşelenmelidir. Başvuru için orijinal davetiyeinin çıktısı, yeterli olmaktadır.

Fuara katılım için giriş kartı veya katılım ile ilgili belgeler: Fuar giriş kartını veya fuarı düzenleyen firmanın seyahat edecek kişi adına düzenlediği seyahat detaylarını belirten davet yazısı gereklidir.

Başvuru sahibinin Macaristan'da ticari amaç ile kalacağı ve çalışacağı gün sayısına bağlı olarak, başvuru evrakları arasına iş gücü ihtiyaç evrakını da eklemesi gerekmektedir.

15-30 gün arasında ticari seyahatler için MUNKAVALLALAS ENGEDELY (Çalışma İzni) Macaristan Dışişleri Bakanlığında alınmalıdır. Taranmış çıktı olarak sunulabilir.

15-90 gün arasında ticari seyahatler için MUNKAVALLALAS ENGEDELY (Çalışma İzni) MUNKAEROİGENY BEJELENTÓ (İş Gücü Talep Belgesi) olması gerekmektedir.

15 günden az süren çalışmalarda izin veya bildirim gerektirmez. Sadece davet eden kurumdan alınmış davetiyelerini başvuru sırasında ibraz etmeleri yeterlidir.

d) Schengen Bölgesinde ve/veya Geçişinde Tır Sürüşü:

Uyarı: Ankara'da yapılacak şoför başvuruları, taşınacak yük Macaristan'da boşaltılacaksa kabul edilecektir.

Güncel bilgi (<https://www.as-visa.com/VisaType.aspx?ID=52>) linkinden takip edilmelidir.

- Firmadan ve eğer firma üye ise UND (Uluslararası Nakliyeciler Derneği) tarafından verilen garanti,
- Firma sürücüleri listesi,
- SGK (sosyal güvenlik) sicil belgesi, İşe Giriş Bildirgesi (Barkodlu), SGK hizmet dökümü (Barkodlu) ve geçmiş SGK bilgileri.
- Sürücü için ödemeler listesi,
- Firmanın Ticaret Odası sicil kaydı,
- C2 sertifikası (ithalat izni),
- Sürücünün ulusal ve uluslararası sürücü belgesi,
- AB'deki bir firmadan davetiye veya iş ortaklığı sertifikası.

Not: Kişi, şirket ya da kurumlar tarafından gönderilen davet yazılarında davetiyeyi gönderen kişi ya da kurumların e-mail adreslerinin bulunması zorunludur.

İtiraz:

Ret nedeni, yayınlanmış olan ret formu kullanılarak konsolos tarafından bildirilir. Formun dili Macarcadır, ancak başvuru sahibi için İngilizce ve Türkçe versiyonları da mevcuttur.

Başvuru sahipleri olumsuz karara itiraz etme hakkına sahiptir. Olumsuz karara itiraz etmek isteyen başvuru sahiplerinin sekiz takvim günü içinde itiraz etmeleri gerekmektedir. İtirazlar şahsi olarak, red kararının alındığı günden itibaren 8 takvim günü içerisinde Macaristan Başkonsolosluğu İstanbul'da yapılabilir. İtiraz randevularını, çevrimiçi randevu sistemi üzerinden alabilirler. İtiraz başvurusunda bulunanlar, bir itiraz dilekçesi (Avrupa Birliği'nin resmi dilinde, pratikte İngilizce veya Macarca yazılmış) sunmalı ve itirazlarıyla alakalı yeni ek destekleyici belgeler sunmalıdır (bu belgeler daha önce sunulmamış olmalıdır).

(<https://konzinfobooking.mfa.gov.hu/home>).

İtiraz başvuruları yalnızca randevu ile yapılır (randevular on-line rezervasyon sistemi ile oluşturulur). Randevu linki: (<https://ifr.mfa.gov.hu/Idopontfoqlalas/Pages/Idopontfoqlalas.aspx>)

İtiraz prosedürünün ücreti 160 avro olup itiraz başvurusu yapılırken ödenir. İtiraz kararı 15 takvim günü içinde verilir (belirli durumlarda, özellikle daha fazla belgeye ihtiyaç duyulduğunda süre uzayabilir). İtiraz kararı, ilgili Macar Mahkemesinde yargı denetimine tabi olabilir. Reddedilmesi durumunda herhangi bir zamanda yeni bir başvuru yapılabilir, ancak vize ücretinin tekrar ödenmesi gerekir.

İtiraz başvuruları ret kararını veren kuruma sunulmalıdır. Eğer kişi başvurusunu Macaristan İstanbul Başkonsolosluğu'nda gerçekleştirdiyse itiraz başvurunuz İstanbul'daki Başkonsolosluk üzerinden gerçekleştirilmelidir. Başvuru Macaristan Ankara Büyükelçiliği'nden gerçekleştirildiyse kişi Ankara'daki Büyükelçilik üzerinden itirazını gerçekleştirmelidir.

İtiraz kararı 15 takvim günü içinde yetkili Macar makam tarafından verilir (belirli durumlarda, özellikle daha fazla belgeye ihtiyaç duyulduğunda, bu süre uzayabilir).

İtiraz kararı, itiraz kararının alınmasından itibaren 3 gün içinde ilgili Macar Mahkemesinde yargı denetimine tabi olabilir.

Başvurusu ret ile sonuçlanan kişi, her zaman yeni bir başvuru gerçekleştirebilir. Yeni başvuru gerçekleştirmek isteyen kişi, yeni başvurusuna ait vize ücretini ödemesi gerekir.

Resmi Tatiller (milli gün vb.) ve Mesai Saatleri

Macaristan'daki resmi tatil günleri 2025 yılı için şu şekildedir:

1 Ocak-Yılbaşı,
15 Mart- 1848 Devrimi,
18 Nisan-21 Nisan Paskalya,
1 Mayıs İşçi Bayramı,
9 Haziran Pentekost,
20 Ağustos-Aziz Stephen Günü,
23 Ekim-Ulusal Bayram,
1 Kasım-Azizler Günü,
24-26 Aralık-Noel Tatili.

Düzenli çalışma saatleri, Pazartesi gününden Cuma gününe haftada 40 saattir. Çalışma süresi koşulları (örneğin tavan) ve fazla mesai için ekstra ödeme kesin bir şekilde kanunla düzenlenmektedir. Bu çerçevede Macaristan, fazla mesai saatlerinin artırılmasına yönelik olarak kanun değişikliği yapmış, 12 Aralık 2018 tarihinde yasalaşarak 1 Ocak 2019 itibarıyla yürürlüğe giren İş Kanunu Değişikliği (Act CXVI of 2018 (XII.12) labour code) ile yıllık 250 saat olan fazla mesai süresi 400 saate çıkarılmıştır.

Yıllık ücretli tatil günleri 20 işgünü olup en fazla 30 gün olmak üzere bu süre çalışanların yaş kategorilerine göre artmaktadır.

Yerel Saat

Macaristan, Greenwich'e göre 1 saat ileridedir (GMT + 1).

Kış döneminde (1 Ekim-31 Mart) Türkiye ile saat farkı 2 saate çıkmaktadır.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri (Temsilcilik Ofisi, Yabancı Şubesi, Ticari Acente dâhil)

1988 tarihli “Macaristan Şirketler Yasası”, AB mevzuatına uyum sağlamak üzere önce 1997 yılında büyük ölçüde değiştirilmiş, ardından da söz konusu yasada 2006 yılında kapsamlı bir değişikliğe gidilmiş ve bugünkü (Act IV of 2006 on Business Associations) halini almıştır. 2006 yılında yapılan güncellemede, Yasa büyük ölçüde AB üyesi ülkelerde geçerli mevzuat ile paralel hale getirilmiştir.

Yürürlükte bulunan Yasa’ya göre, Macaristan’da yerli veya yabancı uyruklu tüm gerçek ve tüzel kişilikler, herhangi bir ön izne gerek kalmadan Macaristan’da şirket kurma hakkına sahiptirler. Bu konudaki tek koşul, kurulacak şirketin merkezinin Macaristan olmasıdır.

Mevcut haliyle yasada 4 ana şirket türü tanımlanmaktadır. Bunlar;

- Limited Şirket (Private Limited Liability Company, Korlátolt Felelősségű-Társaság- Kft.)
- Genel Ortaklık (Unlimited Partnership, Közkereseti Társaság- Kkt.)
- Limitli Ortaklık (Limited Partnership, Betéti Társaság -Bt.)
- Anonim Şirket (Company Limited by Shares),
  - ✓ Zártkörűen Működő Részvénytársaság, “Zrt.” (Özel sektöre ait)
  - ✓ Nyilvánosan Működő Részvénytársaság, “Nyrt.” (Kamuya ait)

Temel olarak, söz konusu firma çeşitleri arasındaki farkı, üstlenilen mali sorumluluğun ölçüsü belirlemektedir. Macaristan’da iş yapmak isteyen gerçek ve tüzel kişiliğe sahip yabancılar, bu şirket türlerini, herhangi bir sınırlamaya maruz kalmadan, kurma veya kurulu bir şirkete ortak olma hakkına sahiptirler.

Ancak, özel izin gerektiren alanlarda, şirketin kurulabilmesi için önce bu iznin alınması şarttır. Ayrıca, Macar kanunlarına göre, bazı alanlarda ancak belirli şirket türleri faaliyet gösterebilir. Örnek vermek gerekirse, bankacılık yapabilmek için şirketin mutlaka Anonim Şirket (Nyrt. veya Zrt.) şeklinde kurulması şartı aranmaktadır.

Macaristan’da kurulacak bazı tür şirketler için “minimum sermaye gerekliliği” aranmakta olup, bu limit, Limited Şirketler (Kft.) için 3 milyon forint, Kamuya Açık Anonim Şirketler (Nyrt) için 20 milyon forint, Özel Anonim Şirketler (Zrt.) için ise 5 milyon forinttir. Diğer şirket türleri için ise böyle bir minimum sermaye limiti bulunmamaktadır.

Tablo: Şirketler için Minimum Sermaye Gerekliliği

Şirket Türleri	Minimum Sermaye (forint, HUF)
Kamuya ait Anonim şirketler (Nyrt.)	20,000,000
Özel sektöre ait Anonim şirketler (Zrt.)	5,000,000
Tüzel kişiliğe sahip diğer şirketler (Kft.)	3,000,000
Tüzel kişiliği olmayan şirketler (Kkt. ve Bt.)	Gerekli değil
Yabancı bir şirketin bürosu	Gerekli değil
Temsilcilik Ofisi	Gerekli değil

Ayrıca, Eylül 2007’den bu yana, bu sermayenin tamamı “nakdi” veya “ayni” olabilmektedir. Nakdi sermaye %30’dan az olmamalıdır. Tescil Mahkemesi, ibraz edilen bütün dokümanları aldığını yazılı olarak beyan eder. Yeni şirketin sosyal sigorta numarası, vergi numarası ve istatistik numarası da Mahkeme’deki diğer bir bölüm tarafından verilmektedir.

Limited Şirket (Kft.)

Yukarıda sayılan şirket türleri arasında, küçük ve orta ölçekli yerli ve yabancı girişimcilerin en çok tercih ettikleri şirket türü, Macarca kısaltması Kft. olan ve Türkiye’deki limited şirkete tekabül eden şirket türüdür. Bu şirket türü, görece olarak az sayıda ortağın olduğu ve her bir ortağın şirketin faaliyetlerine aktif olarak katıldığı durumlarda daha çok tercih edilen bir şirket türü olup, ortaklar şirketin yükümlülüklerini şirketteki payları kadar paylaşmaktadırlar. Bu türden şirketler, tek kişi tarafından da kurulabilmekte olup, yasal olarak sermayesinin en az 3.000.000 forint olması gerekmektedir. Bu sermaye miktarının, nakdi veya ayni olarak ödenmesi mümkündür.

Öte yandan, şirketin tek ortaklı bir şirket olarak kurulması veya sermayenin tamamının aynı biçimde ödenecek olması durumlarında, şirket sermayesinin tamamının şirketin kayıt ettirilmesi için yapılacak başvurudan önce ödenmesi koşulu aranmaktadır. Eğer şirketin birden fazla ortağı varsa ve şirketin sermayesinin hepsi aynı olarak ödenmeyecekse, bu durumda şirket sermayesinin %50’sinin (ya da sermayenin en az 250 bin forintlik kısmının) başvurudan önce açılacak banka hesabına yatırılması gerekmektedir. Sermayenin geri kalan kısmı ise, tescilden sonra geçen 1 yıllık süre içinde ödenmek durumundadır.

Şirketin en üst karar alma birimi, “ortaklar toplantısı” olup, bu toplantının en az yılda 1 defa yapılması koşulu bulunmaktadır. Bu toplantıda karar alınabilmesi için ise, kuruluş sözleşmesinde aykırı bir madde yoksa şirket hisselerinin en az %51’ine sahip olan ortakların toplantıda hazır bulunması gerekmektedir. Şirketin günlük işleri bu amaçla görevlendirilecek müdür tarafından yürütülebilmektedir. (Şirket Müdürü şirketin ortaklarından birisi de olabilir.) Ayrıca, bu tür şirketler, eğer sermayesi 50 milyon forintten fazla değilse veya istihdam ettiği işgücü sayısı 200’ü aşmıyorsa, “denetleme kurulu” belirlemek zorunda değildirler.

Anonim Şirket (Nyrt. veya Zrt.)

Bu şirket türü, yasada en fazla düzenleme getirilen şirket türü olup, Türkiye’deki anonim şirketlere benzemektedir. Bu şirket türü, görece olarak sermayenin büyük ve çok sayıda ortağın olduğu durumlarda daha fazla tercih edilmektedir. Bununla birlikte, bu şirket türünün tek kişi tarafından kurulması da mümkündür. Bu tür şirketlerin genel kısaltması Rt. iken, hisselerinin tamamı veya bir kısmı halka arz edilen kamu şirketleri Nyrt. (Nyilvánosan Működő Részvénytársaság) olarak adlandırılmakta, özel şahıslar tarafından kurulan ve hisseleri kamuya açık olmayan şirketler ise Zrt. (Zártkörűen Működő Részvénytársaság) olarak tanımlanmaktadır.

Öte yandan, minimum sermaye miktarı, Nyrt. şeklindeki şirketlerde 20 milyon HUF, Zrt. türü şirketlerde ise 5 milyon HUF olarak belirlenmiştir. Bu şirket türünde, normal, ayrıcalıklı vb. çalışanlar için çeşitli şekillerde hisse türleri olabilmektedir. Her bir hisse, hisse sahibinin şirketteki hak ve sorumluluğunu temsil etmektedir. Şirketin en üst karar alma merci “hissedarlar toplantısı” olup, bu toplantıda şirket hakkında stratejik kararlar alınmaktadır.

Ayrıca, bu tür şirketler, günlük işleri yürütmekle yetkili bir “yönetim kurulu” ile bir “denetleme kurulu” ve “murakı” tayin etmek zorundadırlar. Son olarak, bu şirket türü, tüm diğer şirket türleri arasında hisse senedi çıkarma yetkisine sahip olan tek şirket türü olması açısından da farklılık göstermektedir.

Genel Ortaklık (Kkt.)

Bu şirket türünün kurulabilmesi için en az 2 ortağın olması koşulu aranmakta olup, bu ortaklar şirketteki paylarına bakılmaksızın, sınırsız olarak şirketin borç ve yükümlülüklerinin tamamını üstlenmektedirler. Ayrıca, diğer şirket türlerinde kurulmuş olan şirketler de bu tür şirketin ortağı olabilirler. Bu tür şirketlerde, ortakların şirketin faaliyetlerine aktif bir biçimde katılması ve yürütmesi koşulu aranmaktadır. Eğer şirketin istihdam ettiği işgücü sayısı 200’ü aşıyorsa bu durumda şirket tarafından bir “denetleme kurulu” atanması zorunluluğu bulunmaktadır.

Limitli Ortaklık (Bt.)

Bu şirket türünün kurulabilmesi için en az 2 ortağın olması koşulu aranmakta olup, ortaklarından birisinin sınırsız, diğerinin ise ortaklığı ile sınırlı yükümlülük ve sorumluluğu bulunmaktadır. Şirketi yönetme ve 3. taraflarla iş yapmaya sadece sınırsız sorumluluğa sahip olan ortak yetkilidir. Kar dağıtımı ise, ortakların hisselerine göre yapılmakta olup, tarafların karar vermesi durumunda bunda değişikliğe gidilebilmektedir.

Ancak, herhangi bir ortağın kar dağıtımından tamamen çıkarılması mümkün değildir. Ayrıca, eğer şirketin istihdam ettiği işgücü sayısı 200’ü aşıyorsa bu durumda şirket tarafından bir “denetleme kurulu” atanması zorunluluğu bulunmaktadır.

Diğer

Macaristan’da iş yapmak isteyen yabancı yatırımcıların kurabileceği 2 ayrı ortaklık türü daha mevcuttur.

Temsilcilik Ofisi

Bunlardan ilki “Temsilcilik Ofisi” olup, bu yolla kurulan Ofis, ana firma adına Macaristan’da temel olarak ürünlerin pazarlanması konusunda çalışmalar yapabilmekte, bunların dışında faaliyetlerde bulunması mümkün olmamaktadır. Bu tür ofisler, Macaristan’da yatırım yapmak isteyen ancak bu yatırımı yapmadan önce pazarın koşullarına ve ürünlerine karşı talebi görmek isteyen firmalar için ideal bir yöntem olmaktadır. Temsilcilikler kendi isimleri adına iş bağlantıları yapamadıklarından gerek kurumlar gerek gelir vergisi ödemekle yükümlü olmadıkları gibi Muhasebe Kanunu’nun hükümlerine de uymak zorunda değildirler.

Şube Açma

Macaristan’da yabancı firma için iş yapma tekniklerinden bir diğeri ise, bir “Şube-Büro” açılmasıdır. Bu Şube, temsilcilik ofisinin aksine, ana firmanın temel iştiğal alanına giren faaliyetleri yapma yetkisine sahip olmaktadır. Şubeler de yukarıda tanımlanan firma tipleri gibi Tescil Mahkemesi’ne, merkezi ve yerel vergi kurumlarına kaydettirilmelidir.

Söz konusu şubelerde istihdam edilecek yabancı ve Macar çalışanlar, ortak girişimin yabancı sahibi ile iş sözleşmesi yaparlar. Muhasebe tutma esasları Macar firmalarınınkine aittir. Macaristan’da kayıtlı bir muhasebe şirketini bu konuda yetkilendirmelidirler. Söz konusu şubeler yıllık mali bildirimlerde bulunmalı ve vergi raporları hazırlamalıdır. Şubeler kurumlar vergisi ödemekle yükümlü olup, gelir vergisi ödemekle yükümlü değildir.

Tüm bu firma türleri arasında, sadece Limited (Kft.) ve Anonim Şirket (Nyrt. ve Zrt.) “tüzel kişiliğe” sahip olup, diğerlerinin tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Bununla birlikte, tüm şirket türlerinin kendi adlarına iş yapma ve yükümlülük alma konusunda yasal kapasitesi bulunmaktadır.

Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Macaristan’da firma kurmak için önce firma tipi seçilmeli, adı belirlenmeli ve seçilen ismin başka bir firma adına kayıtlı olup olmadığının Tescil Mahkemesi’nce kontrolünün yapılmasının ardından bir avukat tarafından “Şirket Kuruluş Belgesi (ŞKB)” hazırlanmalı ve hazırlanacak bu belge bir avukat, yasal danışman veya bir noter tarafından tasdik edilmelidir. Bu belge hazırlanırken, ilgili Yasa’da bulunan örnek formun kullanılması imkânı da bulunmaktadır.

Şirket Kuruluş Belgesinde;

Şirketin adı, merkezinin adresi, şirket ortaklarının isim, unvan, adres ve anne kızlık isimleri, şirketin faaliyet alanı, sermaye miktarı, şirketin yöneticilerinin isim, adres ve anne kızlık isimleri, ortakların payları, şirket adına imza yetkisine sahip kişilerin isim ve adresleri, eğer atanması gerekiyorsa denetleme kurulu ve murakıba ilişkin bilgiler, eğer belirli bir süre için kurulmuşsa şirketin süresi vb. bazı bilgileri içermesi gerekmektedir. Bu bilgiler, kamuya açık bilgiler olup, şirket ortaklarının, kamuya açık olmasını istemedikleri hususlara ilişkin ayrı bir belge imzalayıp, Macar makamlarına sunması beklenmektedir.

Çabuk ve sorunsuz bir tescil işlemi için şirketlerin aşağıdaki belgeleri ibraz etmeleri gerekmektedir:

- Ana sözleşme veya şirketin kuruluşuna ilişkin belge (Memorandum of Association),
- Yabancı bir ortakla şirket teşkil edildiğine ilişkin sertifikanın aslı ile tasdik edilmiş Macarca tercümesi (gerçek kişilerin pasaport numarası da talep edilmektedir),
- Şirketin bütün ortaklarının ve yöneticilerinin tasdik edilmiş listesi,
- İmza sirküleri (şirket adına imza atabilecek yetkililerin imzası),
- Şirketin kuruluşu sırasında her bir kurucu tarafından yapılan sermaye veya benzeri katkıların miktarının belgelendirilmesi,
- Tescil ücretinin ödendiğine ilişkin belge,
- Resmi Gazete ’de yayım bedelinin ödendiğine dair belge,
- Prosedür gereği yapılan ödentilerin yapıldığına ilişkin belge,
- Depozitonun yatırıldığına dair belge,
- Tescil için başvuru.

Yukarıda belirtilenler çerçevesinde yabancı dildeki bütün dokümanlar Macaristan’da tercüme ve tasdik edilmelidir.

Tescil Mahkemesi şirketlerin kuruluşuna ilişkin olarak kendilerine sunulan belgelerin Macar kanunlarına uygun olup olmadığını araştırmaktadır. Söz konusu Mahkeme, bu tetkiki müteakip, şirketin kaydını yazılı bir kararla teyit etmektedir.

Macar kanunlarına göre, Macaristan’da kurulan tüm şirketlerin “tescil” ettirilmesi, bunun için ise, ŞKB’nin imzalanmasından itibaren 30 gün içinde “Macaristan Tescil Mahkemesi”ne başvurulması gerekmektedir. 1 Temmuz 2008 tarihinden itibaren, bu başvurunun elektronik ortamda yapılması zorunluluğu getirilmiştir.

Buna ilişkin Macarca belgelere (<http://ceginformaciozzolgalat.kormany.hu/>) adresinden ulaşılması mümkündür. Basitleştirilmiş elektronik başvuru olarak adlandırılan bu yöntem kullanıldığında hem başvuru maliyeti aşağıya çekilmekte hem de başvurunun onaylanması süresini 30 günden 7 güne indirebilmektedirler. Eğer kanun gereği, şirketin kuruluşu herhangi bir ön izin gerektiriyorsa (banka kuruluşu vb.), bu durumda, bu belgenin de başvuruya eklenmesi gerekmektedir. Başvuru yapıldığı andan itibaren, başvuru kabul ya da ret edilene kadar geçen sürede şirket faaliyetlerine başlayabilmektedir.

Eğer normal yollardan başvuru yapılmışsa, Tescil Mahkemesi, kendisine başvuru yapıldıktan sonra en geç 30 gün içinde bir karar vermek zorundadır. Eğer mahkeme bu süreler içinde olumlu ya da olumsuz bir karara varamazsa, bu durumda yukarıda belirtilen süreleri takip eden 9. gün sonunda firmanın otomatik olarak tescil edildiği kabul edilir. Temsilcilik ve Büroların da Mahkemeye kayıt olma zorunluluğu bulunmaktadır.

Tescil Mahkemesine kayıt olan şirket aynı zamanda, yerel belediyelere, Devlet Vergi Ofisi, Merkezi İstatistik Ofisi ve Sosyal Güvenlik Otoritesi’ne de kayıt olmak zorundadır.

Limited Şirket (Kft.), Genel Ortaklık (Kkt.) ve Limitli Ortaklık (Bt.) şirket türlerine göre alınan kayıt ücretleri 16 Mart 2017 tarihi itibarıyla kaldırılmış olup, Özel Sektöre Ait Anonim Şirketler (Zrt.) için kayıt ücreti 50,000 HUF’tur. Öte yandan kayıt işleminin standart elektronik dosyalama ile yapılması halinde kayıt ücreti 100.000 HUF’tur. Yabancı bir işletmenin Şube Ofisi veya Temsilcilik Ofisinin şirket tescil vergisi ise 50.000 HUF’tur.

Sigorta

Macaristan Sosyal Güvenlik Sistemi: Macaristan’da tüm çalışanlar maaşlarından otomatik olarak düşen yerel ve federal gelir vergilerini öderler ve ayrıca Ulusal Sağlık Sigortası Fonu’na da ek bir ücret öderler. İşverenlerin de HIF’e belli bir yüzde ödemeleri gerekmektedir.

Macaristan'da Ulusal Sağlık Sigorta Fonu (HIF)-The Országos Egészségpénztár Penztar (OEP) kamu hastanelerinde çok çeşitli tedavilere erişim imkanı sağlamaktadır. Ulusal Sağlık Sigorta Fonu (HIF) toplanan vergilerle ve devletin sağladığı katkı ile finanse edilmektedir. Ancak sadece HIF (OEP)’e kayıtlı olan doktor/hastanelerden ücretsiz tedavi alınabilmektedir.

Macaristan'da ikamet eden, çalışan, okuyan yabancılar, mülteciler ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler de HIF kapsamındadır ve kendilerine Ulusal Sağlık Sigortası tarafından bir Ulusal Sağlık Sigortası Kartı (TAJ kártya) ve Sağlık Sigortası Numarası (TAJ szám) verilir.

Macaristan’da kamu sağlık sisteminin yanında, özel sağlık sistemi de vardır. Ancak özel sağlık giderlerinin tamamını hastanın bizzat kendisi tedaviden önce nakit öder ya da yine tedaviden önce sigorta numarasını ibraz eder. Devlet hiçbir biçimde katkıda bulunmamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında İmzalanan “Sosyal Güvenlik Anlaşması”:

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında yapılan “Sosyal Güvenlik Anlaşması” 1 Nisan 2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna göre;

Türk bir çalışan, “Türkiye’de yerleşik ve Macaristan’da iş yapmakta olan bir Türk şirketi” tarafından istihdam edildiyse, sosyal güvenlik katkı paylarını/vergilerini Macaristan’da ödemeye gerek olmayacaktır, zira Türkiye’nin Sosyal Güvenlik Sistemine tabi olacaktır. Sadece kişisel gelir vergisini ödeyecektir. Türkiye’de Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından verilen “TR / HU 101 Sertifikası” ile Macar Sağlık Sistemini kullanma hakkına sahiptir (iki dilli bir formdur, bu yüzden çevirmeye gerek yoktur-AB’de A1 adlı forma benzer). Çalışan, sağlık hizmetlerini kullanması durumunda Hastanelerde göstermek için bu TR / HU 101 Sertifikasını yanına almak zorundadır. Hastanelerde sadece acil servisler ücretsizdir. Önceden ödemek zorunda olduğu diğer hizmetler olması durumunda, faturayı saklaması halinde ödeme için Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurabilecektir.

Ancak, bir Macar şirketi tarafından istihdam edilen çalışanlar Türk Sosyal Güvenlik Sisteminden çıkması halinde Ulusal Sağlık Sigortası Kartı (TAJ kártya) almaya hak kazanabilirler. Zira, Macaristan Sosyal Güvenlik Kurumu, çalışanın Türk Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamında olmadığını ispatlaması halinde TAJ Kartını vermektedir.

Bankacılık Mevzuatı

Macaristan AB üyesi olmakla birlikte EuroZone dışındadır. Başbakan Viktor Orbán Macaristan’da kişi başına düşen GSYH’nin, Euro Bölgesi ortalamasının %90’ına ulaşmaya kadar geçiş olmayacağını ilan etmiştir. 2024 itibarıyla Macaristan’da kişi başına düşen milli gelir yaklaşık 24 bin dolar ile Avrupa Birliği ortalamasının gerisindedir.

2023 yılı sonu itibarıyla Macar bankacılık sektörü 39 kurumdan oluşmaktadır. Bunların arasında 17 ticari banka, 11 uzmanlaşmış kredi kuruluşu (ipotek bankaları, yapı birlikleri, kalkınma ve ticaret finansman bankaları), 9 yabancı banka şubesi ve 2 garanti kuruluşu bulunmaktadır.

Bankacılık sektöründeki çalışan sayısı 2023 yılı sonu itibarıyla 39 bin kişi olup şube sayısı 1429 düzeyindedir. 10,998 milyondan fazla banka hesabı, yaklaşık 10,085 milyon ödeme kartı (9,4 milyonu temassız), 4,861 ATM, 255,024 fiziksel POS ve yaklaşık 50,718 sanal POS bulunmaktadır.

Macaristan Merkez Bankası, yerel (HUF cinsinden) anında ödeme çözümünü uygulamaya koymuş ve 2 Mart 2020 tarihi itibarıyla bu uygulamayı GIRO Zrt. (yerli perakende ödeme takas odası) ve 34 yerel ödeme hizmeti sağlayıcısının zorunlu katılımıyla başlatmıştır.

Yeni ödeme sistemi, Macar ödeme hesapları arasında 7/24/365 bazında saniyeler içinde ödeme yapmak için kullanılabilir hale gelmiştir. Sistem, telefon numaraları, e-posta adresleri ve vergi numaraları gibi ikincil hesap tanımlayıcılarını da yönetebilmektedir.

1 Eylül 2020 tarihinden itibaren tüketicilerin ve diğer piyasa katılımcılarının Ödeme Talebi işlemlerini başlatması ve göndermesi ile kurumların toplu işlem göndermesi de mümkün hale getirilmiştir.

Pandemi, dünya genelinde ödeme davranışlarındaki değişimi hızlandırmış ve diğer birçok ülke gibi Macar hükümeti de nakit dışı ödemeleri artırmak ve POS'ta fiziksel teması en aza indirmek için hızla harekete geçmiştir. 2020'de PIN kodu olmadan ödeme limiti 5.000 HUF'den 15.000 HUF'a (37 €) yükseltilmiştir.

1 Ocak 2021'den itibaren yürürlüğe giren yeni bir yasal düzenleme ile; online yazarkasa kullanan tüm işletmeler ve hizmet sağlayıcılar (ör. Mağazalar, lokantalar, araba tamircileri), müşterilerine sürekli olarak kullanılabilen elektronik ödeme seçeneği sunmakla yükümlü hale gelmişlerdir.

Bunun yanında, Macaristan'ın bankacılık sektörü, giderek artan sayıda tüketicinin çevrimiçi ve mobil bankacılık çözümlerini tercih etmesiyle dijital bankacılık hizmetlerinde bir artış yaşamakta olsa da hala geleneksel bankacılık sektöre hâkim durumdadır.

Macaristan yerel anlık ödeme sistemi (HIPS), 2023 yılında 349+ milyon anlık işlemin takasını ve ödemesini gerçekleştirmiştir. İşlemlerin %96-97'si, merkez bankasının kararnamesinin gerektirdiğinden daha kısa bir süre olan beş saniye içinde, (iki saniye içinde) lehtarların hesaplarına yatırılmıştır. 2023 yılında da ödeme işlemlerinin büyük çoğunluğu müşteriler tarafından elektronik ortamda gerçekleştirilmiştir. Bunun içinde netbank ve mobil bankacılık işlemlerinin oranı %76,8'dir. Eğilim olarak 2023 yılında netbank işlemlerinin oranı azalırken mobil bankacılık işlemlerinin oranı artmıştır. Kağıt üzerinde (şubede) yapılan işlemlerin oranı bir önceki yıla göre hafif bir düşüş göstermiştir.

Mali olmayan sektörlerle verilen kredilerin değeri 2023 yılında HUF cinsinden yalnızca %0,5 oranında artmıştır. İlgili kredi portföyünün %49,2'si finansal olmayan şirketlere ve %34'ü hane halkı sektörüne verilmiştir.

Macaristan'da bir Türk Bankasının kurulmasına ilişkin süreçler devam etmekte olup halihazırda Vakıfbank'ın Budapeşte'de bir temsilcilik ofisi faaliyetlerine devam etmektedir.

Ülke aidyetlerine göre Macaristan'da faaliyet gösteren bankalar şu şekildedir: **Macaristan'da Faaliyet Gösteren Bankalar (Büyüklik sıralamasına göre)**

Sıralama	Banka İsmi	Aidyet
1	OTP Bank Nyrt.	%45 Macar
2	MBH Bank Zrt.	%100 Macar
3	K&H Bank Zrt.	%100 İtalyan %100 Belçika
4	UniCredit Bank Hungary Zrt.	%100 İtalyan

5	Erste Bank Hungary Zrt.	%15 Macar %70 Avusturya %15 EBRD
6	Raiffeisen Bank Zrt	%100 Avusturya
7	CIB Bank Zrt.	%100 İtalyan
8	Gránit Bank Zrt.	%100 Macar
9	MagNet Bank Zrt.	%100 Macar
10	Citibank Europe Plc. Magyarországi Fióktelepe	%100 ABD
11	ING Bank N.V. Magyarországi Fióktelepe	%100 Hollanda
12	KDB Bank Európa Zrt.	%100 Güney Kore
13	BNP Paribas Magyarországi Fióktelepe	%100 Fransa
14	Commerzbank Zrt.	%100 Almanya
15	Bank of China (Hungary) Zrt.	%100 Çin
16	Magyar Cetelem Bank Zrt	%100 Fransa
17	Duna Takarékszövetkezet Zrt.	%100 Macar
18	Polgári Bank Zrt.	%100 Macar

Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Oturum İzni (Uzun Süreli Vize) Prosedürü

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının, 90 günü aşan iş edinme, gönüllü çalışma, eğitim alma, araştırma yapma ya da Macaristan'da yaşayan üçüncü ülke vatandaşı ile aile birleşimi yapmaları durumunda, oturma izni (uzun süreli vize) almaları gerekmektedir.

Oturma izni için fiilen Macaristan'a gitmeden önce başvurulmalıdır. Kısa süreli vize, 90 günü aşan çalışma ya da eğitim için Macaristan'a seyahat imkanı tanımamaktadır.

Oturma izni için başvuranların, başvurularını İstanbul'daki AS Visa ve Ankara AS Visa merkezinden yapmaları gerekmektedir.

AS Visa'daki oturma izni başvurusu sadece şahsen yapılabilmekte ve başvurunun devamındaki mülakat İstanbul için Macaristan Başkonsolosluğu'nda yapılmaktadır.

Çalışma Amaçlı Olan Oturum İzni Başvurusu Zorunlu Evrak Listesi

- İlgili başvuru formu ve ilgili Ek
- Geçerli Pasaport ve fotokopileri
- İki Fotoğraf (son üç ay içerisinde çekilmiş olmalı)
- Sigorta (Seyahat ve Sağlık) başvurularında SGK Tescil Hizmet Dökümü (E-Devlet'ten ve Barkodlu olmalıdır.)
- İş öncesi kontratı / İstihdam kontratı (iki tarafça da imzalanmış)
- Çalışma bölge müdürlüğünden işgücü ihtiyacına karşılık verilen geçerli sertifika (Macarca: IGAZOLÁS MUNKAERŐIGÉNY BEJELENTÉSÉRŐL)

- Macaristan'da konaklama belgesi (Macarca: "tulajdoni lap" özel/kiralık konaklama durumlarında tapu senedinin eklenmesi gerekmektedir)
- Pozisyon için gerekli diploma ve sertifikaların RESMİ çevirileri (<http://www.offi.hu/hiteles-forditas>)
- Kişinin ilk maaşını alana kadar nasıl geçineceği ile ilgili sertifika (banka hesap dökümü veya işverenin finansal destek sağlayacağına dair yazı)

Başvuru formunun başvuruya gelmeden önce doldurulması gerekmektedir. Oturum izni başvuru formunu, başvuran kişilerin kendisi doldurmalıdır, başvuru esnasında müdahale ve yardım edilemez. Başvuru evrakları arkalı-önlü olmamalı, tek taraflı olmalıdır.

Kaynak: (<https://www.as-visa.com/VisaType.aspx?ID=100>)

Ticari Alanda Faaliyet Gösterme/Şirket Kurma Amaçlı Olan Oturum Başvurusu Zorunlu Evrak Listesi

- İlgili başvuru formu ve ilgili Ek
- Geçerli Pasaport ve fotokopileri
- İki Fotoğraf
- Sigorta (Seyahat ve Sağlık)
- SGK Tescil Hizmet Dökümü (E-Devlet'ten ve Barkodlu olmalıdır.)
- Macaristan'da konaklama belgesi (Macarca: "tulajdoni lap" özel/kiralık konaklama durumlarında tapu senedinin eklenmesi gerekmektedir)
- Pozisyon için gerekli diploma ve sertifikaların RESMİ çevirileri (<http://www.offi.hu/hiteles-forditas>)
- Şirket evrakları
- Kazançlı faaliyetin niteliğine dair belge (The articles of association – Macarca: Alapító okirat)
- Teşebbüsün mahkeme kaydındaki sonuç (Macarca: végzés)
- Macaristan'daki meşguliyyete dair belge
- Pozisyonu doldurmak için gerekli olan yeterliliğin kazanılma belgesi
- Yıllık (beklenen) kazanç beyan belgesi
- Kişinin Macaristan'daki tasarrufunda bulunan para miktarının belgesi
- Bir önceki yılın basitleştirilmiş bilançosu (halihazırda faaliyet gösteren firma için) (Macarca: mérleg)
- Firmanın herhangi bir kamusal borcunun olmadığına dair belge (halihazırda faaliyet gösteren firma için) (Macarca: adóigazolás)
- İş planı (Macarca: üzleti terv)
- Faturalar / alıcı ve tedarikçi (Macarca: számlák)
- Ortak sözleşmeleri (Macarca: üzleti szerződés)
- Çalışanların sözleşmeleri (Macarca: alkalmazottak munkaszerződése)

Kaynak: (<https://www.as-visa.com/VisaType.aspx?ID=100>)

1 Ocak 2025 Tarihli Yeni Düzenleme (Çalışma Amaçlı Oturum)

Milli Ekonomi Bakanlığı'nın 23 Aralık 2024 tarihinde yayınladığı bir kararname ile Avrupa Birliği vatandaşı olmayanlara verilen misafir çalışma izni sayısı 2025 yılı için 35.000'e düşürülmüştür. Milli Ekonomi Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Macaristan'da misafir işçi sayısına ilişkin sınırın Macar ailelerin, çalışanların ve işgücü piyasasının korunmasına öncelik verilerek

belirlendiği belirtilmiştir. (Macaristan'da misafir işçi istihdamına ilişkin 450/2024 (XII. 23.) sayılı Hükümet Kararnamesi)

Düzenleme kapsamında Macaristan veya Avrupa Birliği'nin üçüncü ülkeyle geri kabul anlaşması bulunması halinde üçüncü ülke vatandaşları Macaristan'da istihdam edilebilecektir. Düzenleme, 31 Aralık 2024 tarihine kadar verilen izinlerin yenilenmesi ve halihazırda başlamış olan ve bekleyen başvuruları kapsamamaktadır. Nitelikli işlerde istihdam edilen beyaz yakalı vatandaşlarımız ile Macar devletince desteklenen stratejik yatırımlarda çalışan mavi yakalı işçilerin oturma izinleri de düzenlemeden muaftır.

Kaynak: (<https://isztambul.mfa.gov.hu/tur/page/munkavallala>)

Misafir Yatırımcı Vizesi

Misafir yatırımcı statüsü elde etmenin ilk adımı, misafir yatırımcıya birden fazla giriş yapma, 180 gün içinde 90 günden fazla kalma ve misafir yatırımcı ikamet izni için başvurma hakkı veren misafir yatırımcı vizesi almaktır. Misafir yatırımcı oturma izni başvurusu, misafir yatırımcı statüsünün ikinci aşaması olup yatırımın misafir yatırımcı tarafından gerçekleştirilmesinden sonra yapılabilir.

Başvuru formunun eksiksiz bir şekilde doldurulması ve başvuru sahibi tarafından imzalanması beklenmektedir.

Randevu olarak (randevu.ist@mfa.gov.hu) e-mail adresi üzerinden alınabilmektedir.

Macaristan'da gerçekleştirdiği yatırımlar nedeniyle Macaristan'a girişi ve kalışı ulusal ekonomik çıkarlara uygun olan üçüncü ülke vatandaşlarına misafir yatırımcı vizesi verilebilir.

- a) Macaristan Ulusal Bankası tarafından tescil edilmiş bir gayrimenkul fonu tarafından ihraç edilen en az 250.000 avro tutarında bir yatırım fonu payının satın alınması,
- b) Kamu hizmeti misyonuna sahip bir kamu vakfı tarafından yönetilen yükseköğretim kurumuna eğitim, bilimsel araştırma veya sanatsal yaratım faaliyetleri amacıyla en az 1.000.000 avro tutarında mali bağış sağlanması

Detaylı bilgi için Macaristan İstanbul Başkonsolosluğu'nun internet sitesi ziyaret edilebilir.

(<https://isztambul.mfa.gov.hu/tur/page/quest-investor-visa>)

Kazanç Faaliyetlerinde Bulunma

Türk vatandaşlarının çalışmak, gönüllü çalışmak, okumak, araştırma yapmak veya 90 günden fazla bir süre Macaristan'da yaşayan üçüncü bir ülke veya Macar vatandaşı aile üyesine katılmak için oturma iznine (uzun süreli vize) ihtiyaçları vardır.

Oturma izni başvurusu Macaristan'a fiili seyahatten önce yapılmalıdır.

Oturma izni başvurusu sadece randevu ile yapılabilir. Randevu: (<https://konzinfobooking.mfa.gov.hu/home>)

Başvuru süreciyle ilgili detaylı bilgilere Macaristan Göçmenlik İdaresinin internet sitesinden erişim sağlanabilir.

Yabancılar Polisliği Ulusal Genel M¼d¼rl¼đ¼: (<http://www.bmbah.hu/index.php?lang=en>)

Başvuru için gerekli Başvuru Formları ve Ekleri için: (<http://www.bmbah.hu/index.php?lang=en>)

¼cret, başvuru yapılırken AS Visa ofislerinde ¼denmekte olup her t¼rl¼ oturum izni için vize başvuru ¼creti 110 EUR'dur.

Başvuru yaparken beklenenler:

- Usul¼ne uygun doldurulmuş ve imzalanmış başvuru formunun sunulması. Başvuru formu ¼cretsizdir ve G¼çmenlik ve İltica B¼rosunun web sayfasından: (<http://www.bmbah.hu/index.php?lang=en>) indirilebilir.
- Reşit olmayan (18 yaş altı) tek başına seyahat edecekse, s¼rekli veya geçici velayet yetkisi veya yasal vasilik kullanan her iki ebeveyni tarafından imzalanmış bir başvuru formu ibraz edilmelidir. Reşit olmayan, her iki ebeveynin de (kalıcı veya geçici velayet yetkisi veya yasal vesayet yetkisine sahip) izin beyanını sunması gerekir. Reşit olmayanın sadece bir ebeveyni ile seyahat etmesi durumunda diğer ebeveynin iznine ihtiyaç vardır. İzin beyanının aslı ve noter tasdikli olması gerekir.
- Geçerliliği en az 3 ay olan pasaport sunulmalıdır. Başvurmadan ¼nce pasaportunuzun en az iki boş sayfa içerdiğinden ve son 10 yıl içerisinde d¼zenlendiđinden emin olunması gerekmektedir.
- Son 3 ay içerisinde çekilmiş y¼z¼n objektife direkt olarak baktığı; y¼z¼n, kulakların ve alnın g¼r¼n¼r olduğu, fon renginin beyaz ve ¼l¼lerin 35 mm x 45 mm olduğu 2 adet biyometrik fotoğraf sunulmalıdır.
- ¼cretler, başvuru ibrazı sırasında AS Visa ofislerinde ¼denmelidir.
- Destekleyici dok¼manlar sağlanması.

Kaynak: Macaristan İstanbul Başkonsolosluğu

Detaylı Bilgi için: (<https://isztambul.mfa.gov.hu/tur/page/joevedelemszerzes>)

Oturum izinlerine dair kişisel s¼re ve başvurular hukuken ayrı birer vaka olarak değerlendirildiğinden ve herhangi bir hak kaybına uğramamak için, g¼çmen mevzuatına hakim uzman kişi/kurumlardan hukuki destek alınmasında fayda g¼r¼lmektedir.

Kaynak: T.C. Budapeşte B¼y¼keliliđi Ticaret M¼řavirliđi